

መጽሐፈ ነገሥት - ሁለተኛ

አስተዋፅኦ

I. የተከፈለው መንግሥት፡- እስራኤልና ይሁዳ (1፡1—17፡41)

(ሀ) የአካዝያስ ዘመን መንግሥት መቀጠል (እስራኤል) (1፡1-18 ከ1፡17 22፡51-53 ጋር ያነፃጽሩ)

(ለ) የኢዮራም ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (2፡1—8፡15)

1. ከኤልያስ ወደ ኤልሳዕ የተደረገ ነቢያዊ ሽግግር (2፡1-25)

2. ኢዮራም ሲመዘን (3፡1-3)

3. ኢዮራም ሞትን አሸነፈ (3፡4-27)

4. የኤልሳዕ ታምራዊ አገልግሎት (4፡1—8፡15)

(ሐ) የኢዮራም ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (8፡16-24)

(መ) የአካዝያስ ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (8፡25-29)

(ሠ) የኢዮ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (9፡1—10፡36)

1. የኢዮ በኤልሳዕ መቀባት (9፡1-10)

2. ኢዮ እስራኤልን በደም ማጥራቱ (9፡11—10፡36)

(ረ) የኅዳልያ ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (11፡1-16)

(ሰ) የኢዮአስ ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (11፡17—12፡21)

(ሸ) የኢዮአካዝ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (13፡1-9)

(ቀ) የኢዮአስ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (13፡10-25)

(በ) የአሜሲያስ ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (14፡1-22)

(ተ) የጃግማዊ ኢዮርብም ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (14፡23-29)

(ቸ) የዓዛርያስ ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (15፡1-7)

(ኀ) የዘካርያስ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (15፡8-12)

(ነ) የሰሎም ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (15፡13-15)

(ኘ) የምናሔም ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (15፡16-22)

(አ) የፋቂስያስ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (15፡23-26)

(ከ) የፋቂሔ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (15፡27-31)

(ኸ) የኢዮአታም ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (15፡32-38)

(ወ) የአካዝ ዘመን መንግሥት (ይሁዳ) (16፡1-20)

(ዐ) የሆሴዕ ዘመን መንግሥት (እስራኤል) (17፡1-41)

1. የሆሴዕ መመዘንና መታሰር (17፡1-4)

2. የእስራኤል የመጨረሻ ውድቀት (17፡5-23)

3. የእስራኤል መማረክና በምድራቱ ላይ እንደገና መስፈራቸው (17፡24-41)

II. ብቻውን የቀረው መንግሥት፡ ይሁዳ ከእስራኤል መውደቅ በኋላ (18፡1—25፡21)

(ሀ) የሕዝቅያስ ዘመን መንግሥት (18፡1-20፡21)

1. ተሐድሶና ለውጥ (18፡1-8)

2. የእስራኤል ውድቀት ቅኝት እግዚአብሔር ከሁለት የአሦራውያን ወረራ ይሁዳን መታደጉ (18፡9—19፡37)

3. የሕዝቅያስ ሕመምና ፈውስ (20፡1-11)

4. የሕዝቅያስ ሞትና ሞት (20፡12-21)

(ለ) የምናሴ ዘመን መንግሥት (21፡1-18)

(ሐ) የአሞን ዘመን መንግሥት (21፡19-26)

(መ) የኢዮሰያስ ዘመን መንግሥት (22፡1—23፡30)

1. ተሐድሶና ለውጥ (22፡1—23፡25)

2. የእግዚአብሔር ቀጣዛ ዘገዋ እንጂ አልተነሣም፤ የኢዮስያስ ሞት (23፥26-30)
- (ሠ) የኢዮአክስ ዘመን መንግሥት (23፥31-33)
- (ረ) የኢዮአቄም ዘመን መንግሥት (23፥34—24፥7)
- (ሰ) የዮአኪን ዘመን መንግሥት (24፥8-16)
- (ሸ) የሴዴቅያስ ዘመን መንግሥት (24፥17—25፥21)
 1. የኢዮሩሳሌም መውደቅ (25፥1-7)
 2. የቤተ መቅደሱና የከተማው ቅጥር መውደቅ (25፥8-10፥13-17)
 3. ሕዝቡ በመጨረሻ ከአገር ተሰደው ወደ ባቢሎን እንዲፈልሱ መደረጋቸው (25፥11-21)

III. መደምደሚያ (25፥22-30)

ጸሐፊው፤ ስሙ አይታወቅም

ዋና ሐሳብ፤ የእስራኤልና የይሁዳ ነገሥታት

የተጻፈበት ዘመን፤ 560—550 ዓ.ቅ.ክ. አካባቢ

ታሪካዊ ዳራ፤

መጽሐፈ ነገሥት አንደኛና መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ አንድ ወጥ ተከታታይ ታሪክን የያዙ እንደ መሆናቸው መጠን፤ የመጽሐፈ ነገስት ሁለተኛ ታሪካዊ ዳራ ታቅፎ የሚገኘው በመጽሐፈ ነገሥት አንደኛ መግቢያ ላይ ነው። መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ በመቀጠል የሚጀምረው ከ 852 ዓ.ቅ.ክ. አንጦቶ የእስራኤልንና የይሁዳን አወዳደቅ በማሳየት ነው። የእስራኤልንና የይሁዳን መንግሥታት መፍረስ ያመጡትን ሁለቱን ዐበይት ጥፋቶች መዝግቦ ይገኛል፤ (1) የእስራኤል ዋና ከተማ የሰማሪያ መደምሰስና በ722 ዓ.ቅ.ክ. ሕዝቡ ወደ አሦር እንዲሰደዱ መገደዳቸው፤ (2) የኢዮሩሳሌም መደምሰስና በ 586 ዓ.ቅ.ክ. የይሁዳ ሕዝብ ወደ ባቢሎን እንዲሰደዱ መገደዳቸው። መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ ከይሁዳ የ 345 የታሪክ ዘመን ውስጥ የመጨረሻዎቹን 130 ዓመታት ይሸፍናል። የእስራኤል መንግሥት (ይኸውም ዐሥሩ የሰሜን ነገዶች) ከፍተኛ ከሆነ አለመረጋጋት ውስጥ ገብቶ እንደ ነበር ተጨባጭ ማስረጃው፤ በ210 ዓመታት ውስጥ ዐሥራ ዘጠኝ ነገሥታትንና ዘጠኝ ሥርወ መንግሥታትን መለወጡ ነው። ይኸውም የይሁዳ መንግሥት በ345 የታክ ዘመን ውስጥ ሃያ ነገሥታትንና አንድ ሥርወ መንግሥትን (ለአጭር ጊዜ ጣልቃ ተገብቶበት ነበር) ከለወጠበት ሁኔታ ጋር ሲነጻጸር ማለት ነው።

ብዙዎቹ የብሉይ ኪዳን ጸሐፍት ነቢያት ያገለገሉት የመጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ ታሪክ ተመዝግቦ በሚገኘው ዘመን ውስጥ ነው። እነርሱም ነገሥታትን መለኮታዊ ተወካይነታቸውን ልብ እንዲሉ አድርገዋል፤ አስጠንቅቀዋል። መክራዋልም። ኢየሤል፤ ኢሳይያስ፤ ሚካያስ፤ ናሆም፤ ዕንባቆም፤ ሰፎንያስና ኤርምያስ በይሁዳ ምድር ሆነው ሲተነሳዩ፤ አሞጽና ሆሴዕ ደግሞ በእስራኤል ምድር ተንብዋል። የእነዚህ ነቢያት መጻሕፍት የሁለቱን ሕዝቦች የመንፈሳዊና የሥነምግባራዊውን ውድቀት አስመልክቶ በነገስት ሁለተኛ ያልተጻፈውን ታሪካዊውንና ሥነመለኮታዊውን መግለጥ አስፍረው ይገኛሉ።

ዐላማ

መጽሐፈ ነገስት ሁለተኛ ከመጽሐፈ ነገሥት አንደኛ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ዐላማ አለው፤ (የመጽሐፈ ነገስት አንደኛን መግቢያ ይመልከቱ)። በአጭር ቃል፤ መጽሐፉ ከመጀመሪያው የነበረው ዐላማ ዕብራውያን ወገኖች በተለይ ደግሞ በባቢሎን ተግዘው ያሉት፤ በተከፈለው መንግሥት ዘመን የነበረውን ታሪክ በነቢያዊ ትርጓሜና አስተውሎት ልብ እንዲሉት ሲሆን፤ ይኸውም የቀደምት አባቶቻቸውን ኅጢአት ደግመው እንዳይሠሩ ለማድረግ ነው።

ቅኝት

የመጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ ታሪክ በሁለት ዐበይት ዘመናት ይከፈላል፤ (1) በ722 ዓ.ቅ.ክ. የእስራኤል መንግሥት (ዐሥሩ ነገዶች) ከመወደቁ በፊት የነበረው የሁለቱ መንግሥታት ታሪክ (ክምፅ 1—17) እና (2) የእስራኤል መንግሥት ከወደቀ በኋላ ይሁዳ በ586 ዓ.ቅ.ክ. እስከተደመሰሰችበት ድረስ ያለው የራሷ ታሪክ (ምፅ 18—25) በአንድ በኩል ሲታይ እስራኤል በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ያደረገ (3፥2) ሳያቋርጡ በተከታታይ ሲገዟት የነበሩ ነገሥታት ነበሩአት። መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ እስራኤል በሚያሳዝን ክህደት ውስጥ ገብታ

በነበረችበት ወቅት ሕዝቡንና መሪዎቹን ወደ እግዚአብሔርና ወደ ኪዳን የሚመልሱ እንደ ኤልያስና እንደ ኤልሳብ ያሉትን ብርቱ ነቢያት እግዚአብሔር አስነሥቶ እንደ ነበር መዝግቦ ይገኛል (ምዕ 1—9)።

በሌላ በኩል ግን ይሁዳ አንዳንድ ጊዜ የሕዝቡን ልብ ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ ጥረት ባደረጉ የእግዚአብሔር ሰዎች እንደ ሕዝቅያስና (ምዕ 18—21) ኢዮስያስ (ምዕ 22—23) ባሉ ነገሥታት አመራር እፎይታ አግኝታ ነበር። ይሁን እንጂ እንደነዚህ ያሉት ነገሥታት እየተስፋፋ የሂደውን ባዕድ አምልኮ፣ ኢግብረገባዊነትና ዐመፅ እስከ ዘለቁታው ለማስወገድ፣ አስወግዶም ለመለወጥ አልቻሉም ነበር። ኢዮስያስ ከሞተ በኋላ (ምዕ 23) ይሁዳ ወደ ጥፋት ያሸቆለቆለችው በፍጥነት ነበር። ይህም ጥፋቷ ናቡከደነፆር ኢየሩሳሌምን በ 586 ዓ.ቅ.ክ. ሲያጠፋት (ምዕ 25) እመርታ ላይ ደረሰ።

ልዩ ገጽታ

መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛን ልዩ የሚያደርጉት አምስት ዋና ዋና ገጽታዎች ናቸው፡

(1) እንደ መጽሐፈ ነገሥት አንደኛ ይኸኛውም ለነገሥታቱ፣ ለእስራኤልና ለይሁዳ ሕዝብ የእግዚአብሔርን መልእክት በማድረስ ረገድ እንደ ኤልያስና እንደ ኤልሳብ (ምዕ 1—13)፣ ዮናስ (14፥25)፣ ኢሳይያስ (19፥1-7፡20-34) ሕልዳና (22፥14-20) ያሉት ነቢያትና ራእያቸው ቀዳሚ መሣሪያዎች መሆናቸውን በመግለጽ አጽንዖት ያደርጋል። (2) የኤልሳብ ታምራዊ አገልግሎት በመጽሐፉ የመጀመሪያው አጋማሽ ላይ በአብዛኛው ተንጸባርቆ ይገኛል (ምዕ 2—13)። (3) በመላ እስራኤልና ይሁዳ ሁሉ “ነገር ግን” የሚል ሐረግ ሳይቀጠልባቸው ለእግዚአብሔርና ለሕዝቡ ታማኝ የሆኑ ሁለት ነገሥታትን ብቻ ያቀርባል፤ እነርሱም ሕዝቅያስ (18፥1—20፥21) እና ኢዮስያስ ናቸው (22፥1—23፥29)። (4) በጽድቅ የማይመላለሱ ነገሥታት የኋላ ኋላ ሕዝቡን ወደ ጥፋት እንደሚመሩት በመገለጽ ለዘለቁታ ቋሚ የሆነውን “ጽድቅ ሕዝብን ከፍ ከፍ ታደርጋለች፣ ኅጢአት ግን ለየትኛውም ሕዝብ ውርደት ነው” (ምዕ 14፥34) የሚለውን መርሕ ገልጦ ያሳያል። (5) በጣም የታወቁ አያሌ የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪኮችን ይዞ ይገኛል፤ ለምሳሌ፡- የኤልያስ በእሳት ሠረገላ ወደ ሰማይ ማረግ (ምዕ 2)፣ የሱናማይቱን ልጅ ኤልሳብ ከሞት ማስነሣቱ (ምዕ 4)፣ የንፅማን መፈወስ (ምዕ 5)፣ የመጥረቢያው በውሃ ላይ መንሳፈፍ (ምዕ 6)፣ ኤልያስ እንደ ተነበየው የኤልሳብ አሠቃቂ ሞት (ምዕ 9)፣ በሕዝቅያስና (ምዕ 18) በኢዮስያስ (ምዕ 23) ዘመን መንግሥታት እውን የሆኑት ተሐድሶዎች፣ የሕዝቅያስ በጠና መታመምና መፈወስ (ምዕ 20)።

መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ በአዲስ ኪዳን መፈጸሙ

መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ የይሁዳ ነገሥታት (የዳዊት ዘር ናቸው እነርሱም) ኅጢአትና ታማኝ አለመሆን በኢየሩሳሌምና በዳዊት ዘር ላይ ጥፋት ማምጣታቸውን ግልጽ ያደርጋል። ይሁን እንጂ አዲስ ኪዳን መንግሥቱና ሥልጣኑ በማይሻረው (ሉቃ 1፥32-33 ይመ፣ ከኢሳ 9፥7 ጋር ያነጻጽሩ) የዳዊት ልጅ በሆነው (በማቴ 1፥1፣ 9፥27-31፣ 21፥9) በኢዮስስ ክርስቶስ በኩል እግዚአብሔር ለዳዊት የሰጠውን የኪዳን ተስፋ እንደሚፈጽም ግልጽ ያደርጋል።

መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛን ማንበብ

ብሉይ ኪዳን በአንድ ዓመት ማንበብ ከተፈለገ፣ ከዚህ በታች ባለው የጊዜ ሰሌዳ መሠረት መጽሐፈ ነገሥት ሁለተኛ በ10 ቀናት መነበብ ይኖርበታል፡-

□ 1—3 □ 4—5 □ 6—7 □ 8—9 □ 10—12 □ 13—15 □ 16—17 □ 18—19
□ 20—22 □ 23—25

ማስታወሻ

የእግዚአብሔር ፍርድ በአካዝያስ ላይ

1 አክዓብ ከሞተ በኋላ ሞዓብ በእስራኤል ላይ ዐመፀ። ²በዚህ ጊዜ አካዝያስ በሰማርያ ካለው እልፍኝ ሰንኑሮ ላይ ሳለ፤ ከይነ ርግቡ ሾልኮ ወድቆ ነበርና ታመመ፤ ስለዚህ፤ "ሂዳችሁ ከዚህ ሕመም እድን እንደሆነ የአቃሮንን አምላክ ብሄልዜቡልን ጠይቁ" ሲል መልእክተኞች ላከ።

³የእግዚአብሔር መልአክ ግን ቴስብያዊውን ኤልያስን እንዲህ አለው፤ "ተነሥተህ የሰማርያን ንጉሥ መልእክተኞች ለመገናኘት ውጣና፤ 'የአቃሮንን አምላክ ብሄልዜቡልን' ለመጠየቅ የምትሄዱ በእስራኤል አምላክ ስለሌለ ነውን?' ብለህ ጠይቃቸው። 'ስለዚህ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ 'ከተኛህበት ዐልጋ አትነሣም፤ በርግጥ ትሞታለህ።' " ከዚያም ኤልያስ ሄደ።

⁵መልእክተኞቹ ወደ ንጉሡ ሲመለሱ እርሱም፤ "ለምን ተመልሳችሁ መጣችሁ?" ሲል ጠየቃቸው።

⁶እነርሱም እንዲህ ሲሉ መለሱለት፤ "አንድ ሰው ሊገናኘን መጥቶ 'ወደ ላካችሁ ንጉሥ ተመልሳችሁ ሂዱና፤ 'እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ 'የአቃሮንን አምላክ ብሄልዜቡልን ለመጠየቅ ሰዎች የምትልከው በእስራኤል አምላክ ስለሌለውን? ስለዚህ ከተኛህበት ዐልጋ አትነሣም፤ በርግጥ ትሞታለህ።' "

⁷ንጉሡም፤ "ለመሆኑ ሊገናኛችሁ መጥቶ እንዲህ ያላችሁ ሰው እንዴት ያለ ነው?" ሲል ጠየቃቸው።

⁸እነርሱም "ሰውየው ጠጉራም ልብስ የለበሰ ነው፤ በወገቡም ላይ ጠፍር ታጥቆአል" አሉት።

⁹ንጉሡም፤ "ዐወቅሁት፤ ቴስብያዊው ኤልያስ ነው" አላቸው።

¹⁰ከዚያም ንጉሡ አንድ የአምሳ አለቃ ከአምሳ ወታደሮቹ ጋር ወደ ኤልያስ ላከ። የአምሳ አለቃውም ኤልያስ ወደ ተቀመጠበት ከራሲታ ጫፍ ወጥቶ፤ "አንተ የእግዚአብሔር ሰው፤ ንጉሡ፤ 'ና ውረድ' ይልሃል" አለው።

¹⁰ኤልያስም መልሶ የአምሳ አለቃውን፤ "እኔ የእግዚአብሔር ሰው ከሆንሁ፤ እሳት ከማይ ወርዳ፤ አንተንና አምሳውን ሰዎችህን ትብላለህ" አለው። ከዚያም እሳት ከሰማይ ወርዳ የአምሳ አለቃውንና ሰዎቹን ፈጽሟ በላች።

¹¹እንደገናም ንጉሡ ሌላ የአምሳ አለቃ ከአምሳ ሰዎቹ ጋር ላከ፤ የአምሳ አለቃውም፤

1+1 ዘፍ19:37;
2ገ3+5
1+2 4*16;
መሳ18:5;
1ሳመ6:2;
ኢሳ21:6; 14:29;
ማር3:22
1+3 4*15;
1ሳመ28:8;
1ገ17:1
1+4 4*6:16;
መዝ41:8
1+6 4*4
148 1ገ18:7;
ማቴ3:4;
ማር1:6
1+9 ዘሰ18:25;
2ገ16:14;
ኢሳ3:3
1+10 1ገ18:38;
ራእ11:5; 13:13

"አንተ የእግዚአብሔር ሰው፤ ንጉሡ፤ 'አሁኑኑ ና ውረድ' ይልሃል" አለው።

¹²ኤልያስም መልሶ፤ "እኔ የእግዚአብሔር ሰው ከሆንሁ እሳት ከሰማይ ወርዳ አንተንና ሃምሳውን ሰዎችህን ትብላለህ" አለው፤ ከዚያም እሳት ከሰማይ ወርዳ እርሱንና ሰዎቹን ፈጽሟ በላች።

¹³ስለዚህም ንጉሡ ሦስተኛውን የአምሳ አለቃ ከአምሳ ሰዎቹ ጋር ላከ። ይህም ሦስተኛው የአምሳ አለቃ ወጥቶ፤ በኤልያስ ፊት በጉልበቱ ተንበርክኮ እንዲህ ሲል ለመነ፤ "አንተ የእግዚአብሔር ሰው፤ እባክህ የእኔና የእነዚህ የአምሳዎቹ አገልጋዮችህ ነፍስ በፊትህ የከበረች ትሁን።" "እነሆነ እሳት ከሰማይ ወርዳ፤ የፈተኞቹን ሁለት አምሳ አለቆችና ሰዎቻቸውን ሁሉ በላች አሁን ግን ሕይወቴ በፊትህ የከበረች ትሁን።"

¹⁵የእግዚአብሔርም መልአክ ኤልያስን፤ "አብረኸው ውረድ፤ ደግሞም አትፍራው" አለው። ስለዚህ ኤልያስ ተነሣ፤ አብሮትም ወደ ንጉሡ ወረደ።

¹⁶ንጉሡም፤ "እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ 'ለመሆኑ የአቃሮንን አምላክ ብሄልዜቡልን ስለራሱ ለመጠየቅ መልእክተኞች የላካኸው በእስራኤል አምላክ ስለሌለ ነውን? ይህን በማድረግም ከተኛህበት ዐልጋ ፈጽሞ አትነሣም፤ በርግጥ ትሞታለህ" ብሎ ነገረው። ¹⁷ስለዚህ አካዝያስ ኤልያስ እንደ ተናገረው እንደ እግዚአብሔር ቃል ሞተ።

አካዝያስ ወንድ ልጅ ሰላልነበረው፤ የአዮሣፍጥ ልጅ አዮራም በይሁዳ በነገሡ በሁለተኛው ዓመት ወንድሙ አዮራም በእግሩ ተተክቶ ነገሡ። ¹⁸ሌላው አካዝያስ በዘመኑ ያከናወናቸውና የፈጸማቸው ሥራዎች ሁሉ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ የተጻፉ አይደሉም?

ኤልያስ ወደ ሰማይ ዐረገ

2 እግዚአብሔር ኤልያስን በዐውሎ ነፋስ ወደ ሰማይ የሚወስድበት ጊዜ ሲደርስ፤ ኤልያስና ኤልሳዕ ከኔልገላ

ተነሥተው ይጓዙ ነበር። ²ኤልያስም ኤልሳዕን፤ "እግዚአብሔር እኔን ወደ ቤቴል ልኮኛልና አንተ በዚሁ ቁይ" አለው።

ኤልሳዕ ግን፤ "ሕያው፤ እግዚአብሔርን በሕያው ነፍስም እምላለሁ ካንተ አልለይም" አለው። ስለዚህ አብረው ወደ ቤቴል ወረዱ።

1+13 መዝ72:14
1+15 4*3;
ኢሳ51:12;
57:11;
ኤር11:17;
ሕዝ2:6
1+16 4*2:4
1+17 2ገ13:1;
8:15:16;
ኤር20:6; 28:17
2+1 4*11;
ዘፍ5:24;
ዘጸ11:30;
1ገ19:11:16:21;
2ገ34:38;
ኢሳ5:28;
66:15;
ኤር4:13;
ዓፀ1:8;
2+2 4*6;
ራት1:16

1+8 ጠጉራም ልብስ፤ ከበግ ቆዳ፤ ከፍየል ቆዳ፤ ወይም ከግመል ጠጉር የተሠራ ጠጉራም መደረቢያ መልበስ የነቢያት መለያ ሲሆን፤ ይኸውም ከኤልያስ ጀምሮ እስከ መጥምቀ የሕንገ ድረስ በነበሩት ነቢያት የታየ ነበር (ከዘክ 13:4፤ ከማቴ 3:4፤ ከዕብ 11:37 ጋር ያነጻጽሩ)። የኤልያስ የቆዳ ቀበቶ ማንም ድኻ ሰው የሚታጠቀው ዐይነት ነበር። የነቢያቱ አልባበስ የላይኛውንና የባለታሙን መደብ የታይታ አልባበስ

የሚነትፍ ዐይነት ነበር (ከኢሳ 20:2፤ ከማቴ 11:7-8 ጋር ያነጻጽሩ)።

1+10 እሳት ከሰማይ ወርዳ፤ ንጉሡና ወታደሮቹ እግዚአብሔርንና ቃሉን በመቃወም ኤልያስን ለማሰር ሞከሩ። አካዝያስ እግዚአብሔርንና ነቢያን ባለማቋረጥ በመቃወሙ፤ እሳት ፍርድ ሆኖ በቀጥታ ከእግዚአብሔር እጅ ወርዳ አምሳ አለቃውንና ሰዎቹን በላች (ቀጥ 12)።

፳ቤቱል የነበሩ የነቢያት ማኅበር ወደ ኤልሳባ ወጥተው "እግዚአብሔርን ጌታህን ኤልያስን ዛሬ ከአንተ ነጥሎ እንደሚወስደው አውቀሃልን?" አሉት።

ኤልሳባም "አዎን ዐውቄአለሁ፤ እናንተ ግን ዝም በሉ" አለ።

"ከዚያም ኤልያስ "ኤልሳባ ሆይ እግዚአብሔር እኔን ወደ ኢያሪኮልኮኛልና አንተ በዚህ ቁይ" አለው።

እርሱም "ሕያው እግዚአብሔርን በሕያው ነፍሱም እምላለሁ፤ ከአንተ አልለይም" ሲል መለሰ። ስለዚህ አብረው ወደ ኢያሪኮ ሄዱ።

፳በኢያሪኮ የነበሩትም የነቢያት ማኅበር ወደ ኤልሳባ ወጥተው "ለመሆኑ እግዚአብሔርን ጌታህን ኤልያስን ዛሬ ከአንተ ነጥሎ እንደሚወስደው ዐውቀሃልን?" አሉት።

እርሱም "አዎን ዐውቄአለሁ፤ እናንተ ግን ዝም በሉ" ሲል መለሰ።

"ከዚያም ኤልያስ "እግዚአብሔር እኔን ወደ ዮርዳኖስ ልኮኛልና አንተ እዚህ ቁይ" አለው።

እርሱም "ሕያው እግዚአብሔርን በሕያው ነፍሱም እምላለሁ፤ ከአንተ አልለይም" ሲል መለሰ። ስለዚህ ሁለቱም አብረው ሄዱ።

ከነቢያትም ማኅበር አምሳው ሄደው ኤልያስና ኤልሳባ ከቆሙበት ከዮርዳኖስ ተቆይሮ ራቀ ብለው ቆሙ። ኤልያስም ካባውን አውልቆ ጠቀለሶውና ውሃውን መታበት፤ ከዚያም ውሃው ግራና ቀኝ ተከፈለ፤ ሁለቱም በደረቅ ምድር ተሻገሩ።

ከተሻገሩ በኋላም ኤልያስ ኤልሳባን "ከአንተ ከመወሰዱ በፊት ምን ላደርግላህ እንደምትፈልግ ንገረኝ" አለው።

ኤልሳባም "መንፈሴ በዕጥፍ እንዲያድርብኝ እለምንላለሁ" ብሎ መለሰ።

ኤልያስም "አስቸጋሪ ነገር ጠይቀሃል፤ ይሁን እንጂ እኔ ከአንተ ሰወሰድ ብታየኝ፤ እንዳልከው ይሆንሃል፤ ያለበለዚያ ግን አይሆንም" አለው።

እያዘገውም ሲነጋገሩ ሳለ፤ የአሳት

2+3 14፡10፤5
2+4 ኢሳ3፡16
2+5 4፡3
2+6 4፡2፤
ኢሳ3፡15፤
5፡7፤1፡16
2+8 4፡14፤
ዘ።14፡21፡22፡29፤
1፡7፡19፡19
2+9 ዘ፡1፡1፡17፤
ዘ፡21፡17
2+11 4፡1፤
ዘ፡5፡24፤
2፡7፡6፡17፤
መዘ፡68፡17፤
104፡3፡4፤
ኢሳ66፡15፤
ዕ፡73፡8፤ ዘ።6፡1

2+12 ዘ፡37፡29፤
2፡7፡6፡17፤ 13፡14
2+14 4፡8፤
1፡7፡19፡19
2+15 ዘ፡1፡1፡17፤
14፡10፡15፤
2+16 1፡7፡18፡12፤
ሐ፡ሥ፡8፡39
2+17 መ፡3፡25
2+21 ዘ።15፡25፤
2፡7፡4፡41፤ 6፡6

ሠረገላና የአሳት ፈረሶች ድንገት በመካከላቸው ገብተው ሁለቱን ለየአቸው፤ ኤልያስም በዐውሎ ነፋስ ወደ ሰማይ ዐረገ።
ኤልሳባም ይህን አይቶ፤ "አባቱ አባቱ የእስራኤል ሠረገሎችና ፈረሶች!" ብሎ ሮሎኸ፤ ዳግመኛም ኤልያስን አሳየውም፤ ከዚያም የገዛ ልብሱን ይዞ ከሁለት ቦታ ቀደደ።
እነርሱም ከኤልያስ የወደቀውን ካባ እነሣ፤ ተመልሰው በዮርዳኖስ ወንዝ ዳር ቆሙ።
ከኤልያስ የወደቀውንም ካባ ይዞ ውሃውን መታና፤ "የኤልያስ አምላክ እግዚአብሔር ወዴት ነው?" አለ።
ውሃውን ሲመታውም በግራና በቀኝ ተከፍሎለት ተሻገረ።
ከኢያሪኮም መጥተው ይህን ያዩ የነበሩት የነቢያት ወገኖች፤ "የኤልያስ መንፈስ በኤልሳባ ላይ ዐርፎአል" አሉ፤ ሊያገኙትም ሄደው በፊቱ ወደ መሬት ዝቅ ብለው እጅ ነሡ።
ከዚያም "እነሆ እኛ እገልጋለን እዚህ አምሳ፤ ጠንካራ ሰዎች አሉን፤ ምናልባትም የእግዚአብሔር መንፈስ ጌታህን አንገሥቶ ከአንዱ ተራራ ላይ አስቀምጦት ወይም ከአንዱ ሸለቆ አግብቶት ይሆናልና እስቲ ሄደው ይፈልጉት" አሉት።
ኤልሳባም "አይሆንም፤ አትላኳቸው" አለ።

እያዘገውም ለማለት ዕፍረት እስኪሰማው ድረስ ግድ አሉት፤ ስለዚህ "በሉ እንግዲያው ላኳቸው" አለ። እነርሱም አምሳ ሰዎች፤ ላኩ፤ ሰዎቹም ሦስት ቀን ሙሉ ፈፈለው ሳያገኙት ቀሩ።
ከኢያሪኮ ቁይቶ ወደ ነበረው ወደ ኤልሳባ በተመለሱም ጊዜ "ቀድሞውን ሲሆን አትሂዱ ብያችሁ አልነበረምን?" አላቸው።

የውሃው መፈወስ

የከተማዬቱም ሰዎች ኤልሳባን "እነሆ ጌታችን፤ እንደምታያት ይህች ከተማ ለኑሮ የተመቸች ናት፤ ይሁን እንጂ ውሃው መጥፎ ሲሆን ምድሪቱም ፍሬ የማትሰጥ ናት" አሉት።

እነርሱም "እስቲ በአዲስ ማሰሮ ጨው ጨምራችሁ አምጡልን" አለ፤ እንዳለውም አመጡለት።
ከዚያም ወደ ውሃው ምንጭ

2+3 የነቢያት ማኅበር፤ እነዚህ ማኅበሮች ይገኙባቸዋል ተብለው የሚታወቁት ሦስት ስፍራዎች ናቸው (1፡7 20፡35 እና ማዛ፤ ይመ)። እነርሱም ጌልገላ፤ ቤቴልና ኢያሪኮ ናቸው (2፡3፡15፡1፤ 4፡38 ይመ)። ለእነዚህ ማኅበሮች ለመጨረሻ ጊዜ እንዲያጽናኛቸውና እዲሱ መሪያቸውም ኤልሳባ መሆኑን እንዲገልጽላቸው እግዚአብሔር በእርግጥ ኤልያስን ልኮት ነበር።
2+9 መንፈሴን በዕጥፍ "በአጥፍ" ሲላል፤ ኤልያስ ከነበረው ዕጥፍ መንፈሳዊ ንድል ማለት ሳይሆን ይችላል፤ ይልቁንስ የሚያመለክተው የበኩር ልጅ የሆነው የቦታቸውን (የቦታች ወንድሞቹን ዕጥፍ ውርስ የሚቀበልበትን የአባትንና የልጅን ግንኙነትና መተሳሰርን) ነው (ዘ፡ 21፡17)። ኤልሳባ ከመንፈሳዊ አባቱ የጠየቀው፤ የኤልያስን ተልእኮ በቀጣይነት ያካሂድ ዘንድ የነቢይነት መንፈሴን አብዝቶ እንዲሰጠው ነው። መንፈሳዊ፤ ግብረገባዊ አስተምህሮታዊ ክህደት

ዙሪያውን ከቦት ሳለ፤ ወጣቱ ነቢይ ኤልሳባ ለጌታ ታማኝ እንደሚሆን በማወቅ እግዚአብሔር የጠየቀውን ሰጠው።
2+11 የአሳት ሠረገላና የአሳት ፈረሶች፤ ኤልያስ እንደ ሄኖክ ሞትን ሳያይ (ዘፍ 5፡24)፤ ወደ ሰማይ ተወሰደ። (1) ኤልያስ በታምር ወደ ሰማይ መጓዝ፤ በእግዚአብሔር ፈቃድና ምርጫ ነው። ኤልያስ በእገልግሎት ዘመኑ ሁሉ ከእግዚአብሔር ቃል ጋር ሙሉ በሙሉ ተጣብቆ ነበር። እስከ ዕድሜው ዘመን መጨረሻ ድረስ በእግዚአብሔር ክብር ኖሮአል፤ ክህደት ውስጥ የዝነን ሕዝብ ገጠአትና ባዕድ አምልኮ ተቃውሞአል፤ የእስራኤል ታማኝ ትፋፋንንም አበረታቶአል። በመጨረሻም ወደ ሰማይ ሲወሰድ አስደናቂ የድል አፍራጊነት አጀብ ተደረገለት።
(2) የኤልያሱና የሄኖክ መወሰድ፤ ጌታችን አየሱስ ክርስቶስ ሲመለስ፤ ታማኝ የእግዚአብሔር ሰዎች ወደ ፊት እንደሚገጠቁት ዐይነት ነው (1ተሰ 4፡16-17)።

ሄዶ ጨው ጣለበትና “እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ ይህን ውሃ ፈውሽዋለሁ፤ ከእንግዲህ ወዲያ ለሞት ምክንያት አይሆንም፤ ምድሪቱንም ፍሬ እንዳትሰጥ አያደርጋትም” አለ።²² ኤልሳዕ እንደ ተናገረውም ውሃው እስከ ዛሬ ድረስ የተፈወሰ ነው።

በኤልሳዕ ላይ አፈዘብት

²³ኤልሳዕም ከዚያ ተነሥቶ ወደ ቡቴል ወጣ፤ በመንገድ ላይ ሲሄድ ሳለም ልጆች ከኩተማ ወጥተው፤ “አንት መላጣ፤ ውጣ፤ አንተ መላጣ ውጣ፤” እያሉ አፈዘብት።²⁴ ኤልሳዕም ዘወር ብሎ ተመለከታቸውና በእግዚአብሔር ስም ረገማቸው፤ ከዚያም ሁለት እንስት ድቦች ከዱር ወጥተው ከልጆቹ አርባ ሁለቱን ሰባበሯቸው።²⁵ እርሱም ወደ ቀርሜኤስ ተራራ ሄደ፤ ከዚያም ወደ ሰማርያ ተመለሰ።

ሞዓብ ዐመፀ

3 የይሁዳ ንጉሥ ኢዮሣፍጥ በነገሡ በዐሥራ ስምንተኛው ዓመት፤ የአክአብ ልጅ ኢዮራም በእስራኤል ላይ በሰማርያ ነገሡ ዐሥራ ሁለት ዓመትም ገዛ። እርሱም በእግዚአብሔር ፊት የተጠሳ ክፉ ድርጊት ፈጸመ፤ ክፉ ድርጊቱ ግን አባትና እናቱ እንደ ፈጸሙት ዐይነት አልነበረም፤ አባቱ ያሠራውንም የበአልን ሐውልት አስወገደ፤ ፤ ፤ ንገር ግን የናባጥ ልጅ ኢዮራምም እስራኤልን ባሳተበት ኅጢአት ተያዘ፤ ከዚያም አልተሳቀቀም።

⁴በዚህ ጊዜ የሞዓብ ንጉሥ ሞሳ በግ ያረባ ነበር፤ እርሱም መቶ ሺህ ጠቦትና የመቶ ሺህ አውራ በግ ጠጉር ለእስራኤል ንጉሥ ይገብር ነበር። ፤አክዓብ ከሞተ በኋላ ግን የሞዓብ ንጉሥ በእስራኤል ንጉሥ ላይ ዐመፀ። ፤በሰዚህ በዚያን ጊዜ ንጉሥ ኢዮራም ከሰማርያ ተነሥቶ በመሄድ እስራኤልን ሁሉ አሰባሰበ። ፤የይሁዳ ንጉሥ ለኢዮሣፍጥ “የሞዓብ ንጉሥ ስለ በመፀላሻኝ አብረኸኝ ትዘምታለህን?” ሲል መልአክት ላከበት።

እርሱም፤ “አዎን አብራህ እዘምታለሁ፤

2+22 ዘፀ15:25
2+23 ዘፀ22:28;
2ዜ430:10;
36:16;
ኢዮ19:18;
መዝ31:18
2+24 ዘፍ4:11;
ዘፃ18:19
2+25 1ነገ18:20
3+1 2ነገ1:17
3+2 ዘፀ23:24;
1ነገ15:26;
16:30
3+3 1ነገ12:30
3+4 ዘፍ19:37;
2ነገ1:1;
ሰዝ17:17;
ኢሳ16:1
3+5 2ነገ1:1
3+7 1ነገ22:4

3+9 1ነገ22:47
3+11 ዘፍ20:17;
25:22;
1ነገ19:16;
22:5
3+12 ዙፋ11:17
3+15
1ሳጦ10:5;
ኤር15:17;
ሕዝ1:3

እኔ እንደ አንተው ነኝ፤ ሕዝቤ እንደ ሕዝብህ ፈረሶቼም እንደ ፈረሶችህ ናቸው” በማለት መለሰለት።

⁸ኢዮሣፍጥም፤ “የምንዘምተው በየተኛው መንገድ ነው” ብሎ ጠየቀው፤

ኢዮራምም “በኤደም ምድረ በዳ አልፈን ነው” ሲል መለሰለት።

⁹በሰዚህ የእስራኤል ንጉሥ ከይሁዳ ንጉሥና ከኤደም ንጉሥ ጋር ለመዝመት ተነሣ። ሰባት ቀን ከዙፋኑም በኋላ ለሰራዊቱም ሆነ ለእንስሶቻቸው የተረፈ ውሃ አልነበረም።

¹⁰የእስራኤልም ንጉሥ፤ “ወዩ! እግዚአብሔር እኛን ሦስት ነገሥታት የጠራን ለሞዓብ አሳልፎ ሊሰጠን ነውን?” አለ።

¹¹ኢዮሣፍጥ ግን፤ “በእርሱ አማካይነት እግዚአብሔርን ለመጠየቅ እንድንችል፤ የእግዚአብሔር ነቢይ እዚህ የለምን?” በማለት ጠየቀ።

ከእስራኤል ንጉሥ የጦር አለቆችም አንዱ፤ “ቀድሞ የኤልያሰን እጅ ያስታጥብ የነበረው፤ የሣፋጥ ልጅ ኤልሳዕ በዚህ አለ” ብሎ መለሰለት።

¹²ኢዮሣፍጥም፤ “የእግዚአብሔር ቃል ከእርሱ ዘንድ ይገኛል” አለ፤ በሰዚህ የእስራኤል ንጉሥ፤ ኢዮሣፍጥና የኤደም ንጉሥ አብረው ወደ እርሱ ወረዱ።

¹³ኤልሳዕም የእስራኤልን ነጉሥ፤ “ከአንተ ጋር ምን የሚያገናኘን ጉዳይ አለና መጣህ፤ አሁን የአባትህና የእናትህ ነቢያት ወዳሉበት ሂድ” አለው።

የእስራኤልም ንጉሥ መልሶ፤ “ይህማ አይሆንም፤ በሞዓብ እጅ አሳልፎ ሊሰጠን እኛን ሦስት ነገሥታት አንድ ላይ የጠራን እግዚአብሔር ነው” አለ።

¹⁴ኤልሳዕም እንዲህ አለው፤ “የማገለገለው ሕያው እግዚአብሔርን፤ የይሁዳን ንጉሥ ኢዮሣፍጥን ባላከብር ኖሮ፤ አንተን አላይም ወይም ጉዳዩ አልልህም ነበር።¹⁵ አሁንም ባለ በገና አምጡልኝ።”

ቃዲያ ባለ በገናው በሚደረድርበት ጊዜ፤

¹³፤11 የኤልያስ አገልጋይ ነው።

2+23 ኤፌዘብት፤ አንዳንዶች በኤልሳዕ ላይ ያፈዘቡት ወጣቶች አገልግሎቱን ለመቃወም የተሰበሰቡ የወር በላ ቡድን አባላት እንደ ነበሩ አንዳንዶች ያምናሉ። “ናዘ” የሚለው የሰብራይስጥ ቃል “ልጅ” ለሚለው መደበኛ ቃል የሚውል ቢሆንም፤ ቃሉ ከወውድ ውጭ በሚሆንበት ጊዜ ግን ወጣቶችንም ያካትታል። ከዚህ ላይ የሞለው የሰብራይስጥ ሐረግ “ናዐሪም ካታኒም” (ትንንሽ ልጆች) የሚለው ነው። ወጣት ጎበዞዝት በመስኩ ላይ ወጥተው እንደ ነበር አያጠራጥርም። ነገር ግን ዛሬም እንደሚሆነው ሁሉ ይህ ወደ መንደር የመጣው እንግዳ ሰው የትንንሽ ልጆችን ስሜት ሳይማርክ አልቀረም። እነዚህ ልጆች ወላጆቻቸው “ኤልሳዕ፤ ኤልያስ ወደ ሰማይ ዐረገ የሚለን ከሆነ እንግዲያውስ እርሱ ወደ ሰማይ ያርግና ያረጋግጣልን፤ ይህ፤ ይህ ሽማግሌ መላጣ እስቲ ወደ ሰማይ ያርግና እንዋው” በማለት ያፈዘቡትን ፈዝ ሳይሰሙ አልቀረም።

በነብዩ ላይ የተደረገው ፈዝ፤ በእግዚአብሔር ላይ ንቀት ማሳደራቸውን አጥልቶ ያሳያል (ከሕዝ 16:8፤ ከሐሥ 5:4 ጋር ያነጻጽሩ)።

2+24 በእግዚአብሔር ስም ረገማቸው፤ በእግዚአብሔር ክብር ላይ የተደረገውን ፈዝ ለመበቀል ሲል፤ ኤልሳዕ በዚያኑ ሕግ ላይ የተገለጸውን በረከትና መርገም በሚል ሥር ያለውን መለኮታዊ ፍርድ አወረደባቸው (ዘላ 26:21-22፤ ዘፃ 30:19)። እግዚአብሔር ራሱ ሁለቱን ድቦች በመሰደድ ጋጥመጥ በሆኑት ልጆች ላይ ፈረደ (ከገላ 6:7 ጋር ያነጻጽሩ) ። በቤቴል ምድር ላይ የተገለጠው ፍርድ ለእስራኤል ማስጠንቀቂያ ሲሆን፤ በመማቸው የሚቀጥሉበት ከሆነ የእግዚአብሔር የኪዳኑ እርግማን እንደሚወርድባቸው ነው (ከዘፃ 30:15-20 ጋር ያነጻጽሩ)። ድቦቹ ልጆቹን መሰባሰባቸውን ነገር ግን አለመግደላቸውን ያስተውሉ። 3+15 ባለ በገናው በሚደረድርበት ጊዜ፤

የአገዛዝነብሔር እጅ በኤልሳቦ ላይ መጣ፤
 17 እንዲሁም አለ፤ "አገዛዝነብሔር የሚለው
 እንዲህ ነው፤ በዚህ ሽለቀ ብዙ ጉድጓዶች
 ቂፍና። 17 አገዛዝነብሔር እንዲህ ይላልና፤
 'ነፋስም ሆነ ዝናብ አታየም፤ ሽለቀው
 ግን በውሃ ይሞላል፤ እናንተ፤ የቀንድ
 ከብቶቻችሁና ሌሎች እንስሶቻችሁም
 ትጠጣላችሁ። 18 ይህ በአገዛዝነብሔር ፊት
 ቀላል ነገር ነው። ሞዓብንም በእጃችሁ
 አሳልፎ ይሰጣችኋል።

19 የተመሸጉትን ከተሞችና የማሩትን
 ከተሞቻቸውን ሁሉ ድል ታደርጋላችሁ።
 ውብ ዛፎቻቸውን ሁሉ ትቁርጣላችሁ፤
 ምንጮቻቸውን በሙሉ ትደናናላችሁ፤
 መልካሙንም ዕርሻ በድንጋይ
 ታበላሹታላችሁ።"

20 ባማግስቱ መሥዋዕት በሚቀርብበት
 ጊዜ፤ እነሆ፤ ከኤዶም በኩል ውሃ እየጉረፈ
 መጣ፤ ምድሪቱም ውሃ በውሃ ሆነች።

21 በዚህ ጊዜ ነገሥታቱ ሊወጓቸው
 መምጣታቸውን ሞዓባውያን ሁሉ ሰምተው
 ነበርና፤ ልጅም ሆነ ሽማግሌ፤ መሣሪያ
 መያዝ የቻለ ሁሉ ተጠርቶ በመውጣት
 በጠረፉ ላይ ይጠባበቅ ጀመር። 22 በማግስቱ
 ጠዋት ማልደው ሲነሡም፤ ዑሓይ በውሃው
 ላይ ታንጸባርቅ ነበር። ማዶ ላሉት
 ሞዓባውያንም፤ ውሃው እንደ ደም ቀልቶ
 ታየቸው። 23 በዚህም "የ እኮ ደም ነው! ያለ
 ጥርጥር ነገሥታቱ እርስ በርስ ተዋግተው
 ተራርደዋል። እንግዲህ ሞዓብ ወደ ምርኮህ
 ዙር!" ተባባሉ።

24 ሞዓባውያን ወደ እስራኤል ሰፈር
 ሲወጡም፤ እስራኤላውያን ተነሥተው
 ወንቸው፤ ሞዓባውያንም ከፈታቸው ሸሹ።
 ከዚያም እስራኤላውያን ምድሪቱን ወረው
 ሞዓባውያንን ፈጁቸው። 25 ከተሞቹን

3+17 መዝ107+35፤
 ኢሳ21+3፤ 32+2፤
 35+6፤ 41+18፤
 65+13
 3+18 ዘፍ18+14፤
 25720+10፤
 ኢሳ49+6፤
 ኢር32+17፤27፤
 ማር10+27
 3+20 ዘዘ17+6፤
 29+41
 3+25 ኢሳ15+1፤
 16+7፤
 ኢር48+31፤36

3+27 ዘፍ12+31፤
 25716+3፤ 21+6፤
 2ዜፍ28+3፤
 መዝ106+38፤
 ኢር19+45፤
 ማዜ6+7
 4+1 ዘወ22+26፤
 ዘሌ25+3943፤
 1ሳመ10+5፤
 3ዐ5+35፤
 ኢዋ22+6፤ 24+9
 4+2 15717+12

ደመሰሱ፤ መልካሙን የዕርሻ መሬት ሁሉ
 እስኪሸፍ ነው ድረስ፤ እያንዳንዱ ሰው
 አንዳንድ ድንጋይ ጣለበት፤ ምንጮቹን
 በሙሉ ደፈኑ፤ ጥሩ ጥሩውንም ዛፍ
 ሁሉ ቁርጠው ጣለ። ቂርሐራ ሴት ብቻ
 ከነድንጋይዋ ቀርታ ነበር፤ እርሷም በሆን
 ባለ ወንጭ ሰራዊት ከሰ አደጋ ጣለባት።

26 የሞዓባውያንን ጉሥ በጦርነቱ መሸነፉን
 እንዳወቀ፤ ሰዶፍ የታጠቁ ሰባት መቶ ሰዎች
 ይዞ የኤዶምን ጉሥ ወዳለበት ጥሰ ለመግባት
 ሞከረ፤ ነገር ግን አልተሳካላቸውም።
 27 ከዚያም በእግሩ ተተክቶ የሚገመውን፤
 የበኩር ልጁን ወስዶ በከተማዬ ትጥር ላይ
 የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ አቀረበው።
 በእስራኤልም ላይ ታላቅ ቍጣ ሆነ፤ ከዚያም
 ለቀው ወደ ዝነ ምድራቸው ተመለሱ።

የመበለቲቱ ዘይት

4 የነቢያት ማገበር ወገን ከሆነው
 4 የአንደኛው ሚስት፤ "አገልጋይህ ባሌ
 ሞቶአል፤ እርሱም አገዛዝነብሔርን የሚፈራ
 ሰው እንደ ነበር አንተ ታውቃለህ፤ አሁን
 ግን ባለ ዕዳ ሁለት ወንዶች ልጆቹን ባሪያ
 አድርጎ ሲወስዳቸው መጥቶአል" ስትል ወደ
 ኤልሳቦ ጮኸች።

2 ኤልሳቦም፤ "ታዲያ እኔ ምን
 እንዳደርግልሽ ትፈልጋለሽ? በቤትሽ ምን
 እንዳለ ነገሪኝ" አላት።

እርሷም፤ "አገልጋይህ ከጥቂት ዘይት
 በቀር በቤቷ ምንም ነገር የላትም" አለች።

3 ኤልሳቦም እንዲህ አላት፤ "እንግዲያው
 ሂጃና ከነረቤቶችሽ ሁሉ ጥቂት ሳይሆን ብዙ
 ማድጋ ተዋሺ፤ ግብተሽም መዝጊያውን
 ባንቺና በልጆችሽ ላይ የኋለት ዝግው፤
 ዘይቱንም በማድጋዎቹ ሁሉ ጨምሮ፤

በበገና ቅኝት የተሰማው መዝሙር ኤልሳቦ የጌታን
 ሞልእክት ይቀበል ዘንድ አእምሮውንና መንፈሱን
 አነሣ።

3+27 የበኩር ልጁን ... የሚቃጠል መሥዋዕት
 አድርጎ አቀረበው፤ የሞዓብ ንጉሥ፤ አምላክ
 ነው ብሎ ያመነው ካሞሽ ሰራዊቱን በጦርነት
 ያግዝለት ዘንድ በማሰብ አምላኩን ለማግባት ሲል
 የበኩር ልጁን የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ አቀረበ
 (157 11+7 ደመ)። ሰው መሥዋዕት ሆኖ እንዲቀርብ
 የተደረገው ለሌላ ሳይሆን ለሰይጣንና ለአጋንንት ነው
 (በገጽ 428 ላይ፤ "የግዶት አምላክ ባሕርይ" በሚል
 ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። "አሕዛብ
 የሚሠወት ለአግዚብሔር ሳይሆን፤ ለአጋንንት ነው"
 (1ቆር 10+20)። ይህን ከፋ ሥራ የሞዓብ ንጉሥ
 ያከናውን እንደነበር፤ የሥነ ቅርስ ተመራጭነቱን አንድ
 የሞዓብ ድንጋይ ግኝት አቅርበዋል።

3+27 በእስራኤልም ላይ ታላቅ ቍጣ ሆነ፤
 የእስራኤል ጦር ሰራዊት በጥፋፊ ወደኋላ አፈገፈገ።
 በቍጣ ተሞልቶ የመጣበት የሞዓባውያን ጦር፤ ከካሞሽ
 በስተጀርባ ሆኖ የሰው መሥዋዕት የቀረበለት የሰይጣን
 ገደል በሳካው ሊሆን ይችላል (ቀደም ያለውን ማብ
 ይመ)። በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ደም በኩል ለተከናወነው
 ተወዳዳሪ ለሌላው መልካም ነገርም ሆነ አስጸዶ ለሆነው

ክፉ ነገር ማለትም እዚህ ላይ እንደተመለከተው ሰውን
 መሥዋዕት አድርጎ ማቅረብ፤ በመንፈሳዊ ዓለም በግራ
 ቀኙም ዘንድ ገደል የሚለቀቀው በደም መሥዋዕት
 ይመስላል። ለአጋንንት ገደላት የሚቀርበው የደም
 መሥዋዕት ከጌታ መንፈሳዊ ሰራዊት ጋር ውጤታማ
 የሆነ ጦርነት ለመዋጋት ብርቱ ጉልበት ሊሰጣቸው
 ይችላል (ከኤፌ 6+12 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+1 የነቢያት ማገበር ወገን ከሆነው
 የአንደኛው ሚስት፤ በምዕ 4 ላይ ሰፍሮ የሚገኘው
 የኤልሳቦ ታምራዊ ሥራ ትንግርታዊ በሆነ መልክ
 መንፈሳዊ እውነትን ያቀርባል። ስለ መበለቲቱና ስለ
 ሁለት ልጆቿ የቀረበው ትረካ በችግርና በጭንቀት
 ላይ ለሚገኙት ታማኝ ልጆቹ፤ አግዚአብሔር ምን
 ያህል እንደሚጠነቀቅ ገልጦ ያሳያል። መበለቲቱና
 ልጆቿ የተተዉትንና የተጨቁኑትን የአግዚአብሔርን
 ሰዎች ይወክላሉ። በብሉይና በአዲስ ኪዳን በሁለቱም
 ተገልጾ እንደሚገኘው ምንም ለሌላቸው ወገኖች ሐዘንና
 ርኅራኤን ማሳየት፤ በአግዚአብሔር ላይ ለተመሠረተ
 እምነትና ለእውነተኛው ሃይማኖት ትክክለኛ ምልክት
 ነው (ዘፀ 22+22-24፤ ዘፍ10+18፤ 14+29፤ ኢዋ29+12፤
 ያል1+27 እንዲሁም በገጽ 1327 ላይ፤ "ድኻኞችና
 ችግረኞችን መርዳት" በሚል ርእስ የቀረበውን
 የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

እያንዳንዱ ማድጋ ሲሞላም ወደ አንድ በኩል አኑሪው።

⁵ስለዚህ ትታው ሄዳ መዝጊያውን በራሷና በልጆቿ ላይ የጓለች ዘጋችው። ማድጋቸን እያቀረቡላትም እርሷ ትሞላ ጀመር። ማድጋዎቹ ሁሉ ከሞሉ በኋላ ልጇን፤ “ሌላ ማድጋ አምጣ” አለችው።

እርሱ ግን፤ “ምንም የቀረ ማድጋ የለም” ሲል መለሰላት። ከዚያም ዘይቱ መውረዱን አቀመ።

እርሷም ሄዳ ይህንን ስነጥበብ ሰው ነገረችው። እርሱም፤ “ሄደሽ ዘይቱን በመሸጥ ዕዳሽን ክፈይ፤ የተረፈውም ለአንቺና ለልጆችሽ መተዳደሪያ ይሁን” አላት።

የሱነማዪተ፡ ልጅ ከሞት ተነሣ

⁸አንድ ቀን ኤልሳብ ወደ ሱነም ሄደ። በዚያም አንዲት ሀብታም ሴት ነበረች፤ እርሷም ምግብ እንዲበላ አጥብቃ ለመነችው፤ በዚያም ባለፈ ቁጥር ምግብ ለመብላት ወደ ቤቷ ይገባ ነበር። ⁹ሴቲቱም ባልዋን እንዲህ አለችው፤ “ይህ አዘውትሮ በደጃችን የሚያልፍ ሰው፤ ቅዱስ የእግዚአብሔር ሰው መሆኑን ዐውቃለሁ፤ ¹⁰ስለዚህ በሰንነቱ ላይ አንዲት ትንሽ ክፍል ቤት ሠርተን ዐልጋና ጠረጴዛ፤ ወንበርና ፋኖስ እናስገባለን፤ ከዚያም ወደ እኛ በሚመጣበት ጊዜ ሁሉ ማረፊያ ትሆነዋለች።”

¹¹አንድ ቀን ኤልሳብ ወደዚያው መጥቶ ወደ ማረፊያ ክፍሉ በመውጣት ጋደም አለ። ¹²አገልጋዩን ግያዝንም፤ “ሱነማዪቱን ጥራት” አለው፤ በጠራትም ጊዜ መጥታ በፊቱ ቆመች። ¹³ኤልሳብም፤ “ለእኛ ስትይ በጣም ተቸግረሻል፤ ምን እንዲደረግልሽ ትፈልገኛለሽ? ለንጉሡ ወይስ ለሰራዊቱ አዛዥ የምንገግርልሽ ጉዳይ አለን?” ብለው ጠይቃት” አለው።

ሴቲቱም መልሳት “እኔ እኮ የምኖረው በገዛ ወገኖቼ መካከል ነው” አለችው።

4+7 1ኛ12:22
4+8 ኢሱ19:18
4+10
ማቴ10:41፤
ሮሜ12:13
4+12 2ኛ78:1

¹⁴ኤልሳብም፤ “ታዲያ ምን ይደረግላት” ሲል ጠየቀ።

ግያዝም፤ “ልጅ እኮ የላትም፤ ባሏም ሽምግሎአል” አለ።

¹⁵ኤልሳብም፤ “በል እንግዲያው ጥራት” አለው፤ እርሱም ጠርቶአት መጥታ እበራፋ ላይ ቆመች። ¹⁶ኤልሳብም የዛሬ ዓመት በዚሁ ጊዜ ወንድ ልጅ ትታቀፈዋለሽ” አላት፤

እርሷም፤ “አይደለም ጌታዬ፤ አንተ የእግዚአብሔር ሰው ሆይ፤ ጓላ አገልጋይህን መዋሸት እንዳይሆንብህ!” አለችው።

¹⁷ሴትዮዋም ዐነሰች፤ ኤልሳብ እንደ ነገራትም በተባለው ጊዜ ወንድ ልጅ ወለደች።

¹⁸አዋኑ አደገ፤ አንድ ቀንም አባቱ ከዐጫጆች ጋር ወደነበረበት ቦታ ሄደ።

¹⁹አባቱንም፤ “ራሴን! ራሴን!” አለው። አባቱም አገልጋዩን “ተሸከመህ ወደ እናቱ አድርሰው” አለው።

²⁰አገልጋዩም እንሥቶ እናቱ ዘንድ አደረሰው፤ ልጇም እስከ እኩለ ቀን ድረስ በእናቱ ጭን ላይ ተቀመጠ፤ ከዚያም ሞተ።

²¹ወደ ላይ ወጥታም በእግዚአብሔር ሰው ዐልጋ ላይ አስተኛችው፤ በሱነም ዘግታበት ወጣች።

²²ከዚያም ባሏን ጠርታ፤ “ወደ እግዚአብሔር ሰው በፍጥነት ደርሼ እንድመለስ አንድ አገልጋይና አንድ አህያ ላክሼኝ” አለችው።

²³ባሏም፤ “ዛሬ ወደ እርሱ መሄድ ለምን አስፈለገሽ? መጣኛ ወይም ሰንበት አይደለም” አላት።

እርሷም፤ “ምንም አይደለኝ ልሃድ” አለችው።

²⁴ከዚያም አህያውን ጭና አገልጋይዋን፤ “ቶሎ ቶሎ ንዳ፤ እኔ ካልነገርኩህ በቀር ለእኔ ብለህ አታዝንም” አለችው። ²⁵ስለዚህ ተነሥታ የእግዚአብሔር ሰው ወዳለበት ወደ ቀርሜሉስ ተራራ ሄደች።

የእግዚአብሔር ሰው በሩቁሲያያት አገልጋዩን ግያዝን እንዲህ አለው፤ “ሱነማዪቱን

4+16 ዘፍ18+10
4+18 ሩት2:3
4+21 ቀ*32
4+23 ዞኑ10+10፤
1ኪና23:31፤
መዝ81:3
4+25 1ኛ18:20

4+8 ሱነም ... ሀብታም ሴት፤ የዚህች ሀብታም ሱነማዪት ሴት ታሪክ ሦስት ዐበይት ተከታታይ ሁኔታዎችን ዐቅፎ ይገኛል፡ (1) እግዚአብሔር ለዚህች ታማኝ ሴት ልጅ በመስጠት ባረካት (ቀ* 8-17)፤ (2) ልጇ ከእርሷ እንዲነጠል በማድረግ እግዚአብሔር ክፉኛ ፈተናት (ቀ* 18-21)፤ (3) እግዚአብሔር በሰጣት የተስፋ ቃል መሠረት እንደ ጽናቷ መጠን እግዚአብሔር የልጇን ሕይወት መለሰላት (ቀ* 22-37)። ብዙ ጊዜ እግዚአብሔር ለእርሷ ታማኝ የሆኑትን በዚህ ምክንያት ነው በማይባል ፈተናና መከራ እንዲያልፉ ይፈቅዳል (ክሪብ 11:17-40፤ ከኢዮ 1—2 ጋር ያነጻጽሩ)። ሆኖም ግን ከእርሱ ጋር በእምነት ተጣበቀው እንደመኖራቸው መጠን ከጊዜ በኋላ ፍቅሩን፤ ጸጋውንና ርኅራኄውን ይለማመዳሉ። (ከመዝ 25:10፤ ከሮሜ 8:28፤ ክሪብ 11:16 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+21 በእግዚአብሔር ሰው፤ ኤልሳብ በየትኛውም የንብረተሰብ ክፍል በሚገኙት ሰዎች ዘንድ የሚታወቀው፤ “የእግዚአብሔር ሰው” በመባል ነው (ለምሳሌ 4:9; 16:22; 25: 27; 40: 5:8; 6:6; 9-10;

7:18; 8:4; 8:11)። ለማንኛውም አገልጋይ ሊሰጠው የሚገባ ከፍተኛ ስጦታ፤ “የእግዚአብሔር ሰው” መባሉ ነው። የዚህም የእግዚአብሔር ሰው አምስት መለያ ባህርያት የሚከተሉት ናቸው፡ (1) ከእግዚአብሔር ጋር የጠበቀና ጽኑ የሆነ ንብረት ነበረው፤ እግዚአብሔርን ያውቃል፤ እርሱም በእግዚአብሔር ዘንድ የታወቀ ነው። (2) በዘመኑ ከነበረው ከሃይማኖታዊና ከግብረገባዊ ሁኔታ ጋር ተመሳሳሉ ከመኖር በመለየት ለእስራኤል አምላክ ጌታ እግዚአብሔር ያደረ ቅዱስ ሰው ነበር። (3) የኪዳኑ ሕዝብ ንጦአት ውስጥ በመግባቱ ልቡ ከእግዚአብሔር ልብ ጋር አዘነ፤ በእስራኤል ምድር ነግሦ የነበረውንም የባዕድ አምልኮና የክህደትን ማዕበል ተቃውመ። (4) የእግዚአብሔር ተወካይ ሆኖ በመንፈሳዊ ሥልጣን እንዲናገርና የጌታንም ቃል በታማኝነት እንዲያውጅ የጌታ መንፈስ በእርሱ ላይ ነበር። (5) ታላቅ ክብርና አያለ ስጦታ ያለው ነበረ እንደ መሆኑ መጠን፤ አገልግሎቱ በጋያል ታምራትና ምልክቶች በእግዚአብሔር እጅ ጸንቶለት ነበር።

ለየሃት፤ ያቻትና፤ ²⁶በል ሩጠህ ሂድና፤ ምነው ደገና አይደለምን? ባልሽ ደገና አይደለምን? ልጅሽሰ ደህና አይደለምን? ብለህ ጠይቃት።

²⁷እርሷ፤ "ሁሉ ነገር ደህና ነው" አለች። ²⁸የሕዝብሐቄ ሰው ወዳለበት ተራራ ስትደርስም እግሩ ላይ ተጠመጠመች፤ ግያዝ ሊያስለቅቃት ሲመጣ፤ የሕዝብሐቄ ሰው ግን፤ "እጅግ አዝናለችና ተዋት! እግዚአብሔር ይህን ለምን ከእኔ እንደሰወረውና እንዳልነገረኝ አልገባኝም" አለ።

²⁹እርሷም፤ "ጌታዬ፤ ለመሆኑ እኔ ልጅ እንድትሰጠኝ ጠይቄህ ነበርኝ? አጉላ ተስፋ እንዳትሰጠኝ አላልሁምን?" አለችው።

³⁰ከልሳሳም ግያዝን፤ "እንግዲህ ወገብህን ታጠቅ፤ በትሬን ያዝና ሩጥ፤ መንገድ ላይ ሰው ብታገኝ ሰላም አትበል፤ ማንም ሰው ሰላም ቢልህ መልስ አትስጥ፤ በትሬንም በልጁ ፊት ላይ አድርግ" አለው።

³¹የልጁ እናት ግን፤ "ሕያው እግዚአብሔርን ፤ በሕያው ነፍሱም እምላለሁ፤ ፈጽሞ ትቼህ አልሄድም" አለችው፤ ስለዚህ ተነሥቶ ተከተላት።

³²ግያዝም ቀድሞአቸው ሄዶ በትሬን በልጁ ፊት ላይ አደረገ፤ ነገር ግን ድምፅም፤ ምላሽም አልነበረም። ስለዚህ ግያዝ ወደ ኤልሳሳ ተመለሰ፤ "ልጁ አልነቃም" አለው።

³³ከልሳሳ ወደ ቤት ሲገባም ልጁ ሞቶ ባህልጋው ላይ ተጋድሞ ነበር። ³⁴ወደ ፊትቀም ገባ፤ ከዚያም በሩን በራሱና በልጁ ላይ ዘግቶ ወደ እግዚአብሔር ጸለየ።

³⁵በህልጋው ላይ ወጥቶም በልጁ ላይ ተጋደመና እፋን በእፋኑ ዐይኑን በዐይኑ፤ እጁን በእጁ ላይ አደረገ። ሙሉ በሙሉ እንደተዘረጋበትም፤ የልጁ ሰውነት መሞቅ ጀመረ። ³⁶ከልሳሳም ተነሥቶ በቤቱ ውስጥ ወዲያና ወዲህ ከሄዶ በኋላ ወደ ሀልጋው ወጥቶ እንደ ገና በልጁ ላይ ሙሉ ለሙሉ ተዘረጋበት፤ ልጁም ሰባት ጊዜ አስነጠሰውና ዐይኖቹን ከፈተ።

³⁷ከልሳሳም ግያዝን ጠርቶ፤ "ሱነማዬቱን ጥራት፤" አለው፤ እርሱም ጠራት። እንደ መጣችም፤ "በይ ልጅሽን ውሰጃ" አላት።

³⁸እርሷም ገብታ በእግሩ ላይ ወደቀች፤ በምድርም ላይ ተደፋች፤ ልጇንም ይዛ ወጣች።

4+27 1ሳጦ፡1+15
4+29 ዘ04+2፤
1፡718+46
4+32 4+21
4+33 1፡717+20፤
ግቴ6+6
4+34 1፡717+21፤
ሐሥ20+10
4+35 ኢሱ6+15፤
2፡718+5
4+36 0ሳ11+35

መርዛሙ ወጥ

³⁸ኤልሳሳ ወደ ጌልገላ ተመለሰ፤ በዚያም አገር ራብ ነበረ። የነቢያት ማንበር በፊቱ ተቀምጠው ሳለ አገልጋዩን፤ "ትልቁን ምንቸት ጣድና ለእነዚህ ሰዎች ወጥ ሥራላቸው" አለው።

³⁹ከእነርሱም አንዱ ቅጠላ ቅጠል ለማምጣት ወደ ሜዳ ወጥቶ፤ ዱር በቀል ሐረግ አገኘ፤ ከሐረጉም ላይ የቅል ፍሬ ለቅሞ በልብሱ ሙሉ ይዞ ተመለሰና ቈራርጦ በወጡ ምንቸት ውስጥ ጨመረው፤ ምን እንደሆነ ግን ማንም አላወቀም። ⁴⁰ሰዎቹ እንዲመገቡትም ወጡ ወጣ፤ ገና አንድ ቀመሱትም፤ "የሕዝብሐቄ ሰው ሆይ፤ በምንቸቱ ውስጥ የሚገድል መርዝ አለ!" ብለው ሮኩ፤ ሊመገቡትም አልቻሉም። ⁴¹ከልሳሳም፤ "እስቲ ዱቄት አምጡልኝ" አለ። ይንንም በምንቸቱ ውስጥ ጨምር፤ "እንዲመገቡት ለሰዎቹ አቀርቡላቸው" አለ። በምንቸቱም ውስጥ ጉዳት የሚያስከትል ነገር አልተገኘም።

አንድ መቶ ሰው ተመገበ

⁴²አንድ ሰው ከበዙራቱ ፍሬ የተጋገረ ሃያ የገብስ ሙሉሙልና ጥቂት የእሽት ዛፋዎች በአቀማማጃ ይዞ ከበአልሻሊሻ ወደ ስግዚአብሔር ሰው መጣ። ከልሳሳም አገልጋዩን፤ "ሰዎቹ እንዲበሉት ሰጣቸው" አለው። ⁴³አገልጋዩም፤ "ይህን እንዴት አድርጌ ለመቶ ሰው አቀርባለሁ?" ሲል ጠየቀ፤

ኤልሳሳ ግን፤ "እንዲበሉት ለሰዎቹ ሰጣቸው፤ እግዚአብሔር፤ 'በልተው ይተርፋቸዋል' ይላልና" አለው። ⁴⁴ከዚያም አቀርበላቸው፤ እግዚአብሔር እንደ ተናገረውም በልተው ተረፋቸው።

ንዕማን ከለምጽ ተፈወሰ

5 በዚህ ጊዜ ንዕማን የሶርያ ንጉሥ ጦር አዛዥ ነበረ፤ እግዚአብሔር በዚህ ሰው እማካይነት፤ ሶርያ ድልን እንድትገናጽፋ ሰላደረጋት፤ በጌታው ዘንድ ታላቅና የተከበረ ሰው ነበር። ጀግና ወታደር ቢሆንም ለምጽኤ ወጥቶበት ነበር።

⁴⁵፤ በዚህ ስፍራ እንዲሁም በቀጥር 3፡6፡7፡11 እና 12 ላይ የሶብራይስጡ ቃል ቀጻን የሚያጠቁ በሽታዎች ሁሉ የሚያሳይ ነው።

4+38 ዘሌ26፡26፤
2፡72፡1፤ 8+1
4+41 ዘ015+25፤
2፡72፡21
4+42
1ሳጦ፡9+17፤
ግቴ14፡17፤
15+36
4+43
ግቴ14፡20፤
ሉ፡9+13፤
ፋሐ6፡12
5+1 ዘ9፡10፡22፤
ዘ04፡6፤
ዘ፡12፡10፤
2ሳጦ፡10፡19፤
ሉ፡9+127

4+38 በዚያም አገር ራብ ነበር፤ ስለ 'ነቢያት ማንበር' የተነገሩት እነዚህ ሁለት ትረካዎች፤ "እነዞ የእግዚአብሔር ዐይኖች በሚፈሩት ላይ ናቸው፤ ምሕረቱንም በሚጠበቁት ላይ አትኩረዋል። በዚህም ነፍሳቸውን ከሞት ያድናል። በራብ ዘመንም በሕይወት ያፍራቸዋል" (መዝ 33፡18-19) የሚለውን እውነት ያሳያሉ። ለእግዚአብሔር ቃል ግማሽ የጸኑት ትሩፋን በጌታ ልዩ ጥበቃ ሥር ናቸው (ከግሮ 16፡18 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+39 ቅጠላ ቅጠል ለማምጣት፤ የነቢያት ማንበር ወገኖች አኗኗር (1፡7 20፡35 እና ማብ ይመ) ተንደላቀው እንደሚኖሩት ሀብታሞች ቅጥ ያጣ ሳይሆን፤

ራሱን የመከድ፤ በታማኝነት የማገልገልና የዚህ ዓለም ምስኪን ሆኖ የመኖርም ሕይወት ነበር (ከ2ቆር 4፡7-12፤ 6፡4-10 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+42 የእሽት ዛፋዎች ይዞ ወደ እግዚአብሔር ሰው መጣ፤ የበአልሻሊሻ ሰው መሥዋዕቱን፤ አደራቸውን ለበሉት ብልሹ ካህናትና ሌዋዎችን ለመስጠት ፈቃደኛ አልነበረም (1፡7-12፡28-31)፤ ይልቁንስ ይህ ሰው የእግዚአብሔር ሰው ስለ ነበር መሥዋዕቱን የመጣው ለቃሉና ለኪዳን ግዴታዎች ታማኝ ለሆኑት ለጌታ እውነተኛ ነቢያት ነበር።

5+1 **ንዕማን**፤ የንዕማን ታሪክ የእግዚአብሔርን ችሮታ (ቀጽ 1-14) የማጽን ንደሉንና ጸጋውን (ቀጽ 15-19)

27
49-
36

2አደጋ ጣዮች ከሰርያ ወጥተው
ከአሰራሌል ምድር አንዲት ልጃገረድ ማረኩ፤
እርሷም የንዕማንን ሚስት ታገለግላት ነበር።
3አመቤቷንም፤ “ጌታዬ በሰማርያ ያለውን
ነቢይ ሂዶ ቢያገኘው እኮ ከዚህ ለምጽ
ይፈውሰው ነበር” አለቻት።

4ንዕማንም ወደ ጌታው ሂዶ ከአሰራሌል
የመጣችው ልጃገረድ ያለችውን ነገረው።
5የሰርያም ንጉሥ “በል እንግዲያው
አሁኑኑ ሂድ፤ እኔም ለአሰራሌል ንጉሥ
ደብዳቤ እጽፋለሁ” አለው፤ ስለዚህ ንዕማን
ዐሥር መክሊት ብር፤ ሰድስት ሺህ ሰቅልም
ወርቅና ዐሥር ሙሉ ልብስ ይዞ ሂደ።
6ለአሰራሌልም ንጉሥ የያዘው ደብዳቤ
“ከለምጽ እንድትፈውሰው ይህን ደብዳቤ
አስይዝ አገልጋዬን ንዕማንን ወዳንተ
ልክዋለሁ” የሚል ነው።

7የአሰራሌልም ንጉሥ ደብዳቤውን
ወዲያው እንዳነበበ ልብሱን ቀደ፤ “ለምጽ
እንድ ፈውሰው ይህን ሰው ወደ እኔ መላኩ
እኔ ገድዬ ማዳን የምችል አምላክ ሆኜ
ነውን? እንግዲህ ጠብ ሲፈልገኝ እዩ!”
አለ።

8የሕዝብከከሌ ሰው ኤልሳዕድ የአሰራሌል
ንጉሥ ልብሱን መቅደዱን በሰማ ጊዜ
እንዲህ ሲል ላከበት፤ “ልብሱን ለምን ቀደ
ድህ? ሰውየው ወደ እኔ ይምጣ፤ ከዚያም
በአሰራሌል ነቢይ መኖሩን ያውቃል።”

9ስለዚህ ንዕማን በፈረሰቹና በሠረገሎቹ
ሆኖ በኤልሳዕድ ቤት ደጃፍ ሲደርሰ
ቆመ። 10ኤልሳዕም፤ “ሂድና በዮርዳኖስ
ሰባት ጊዜ ታጠብ፤ ሥጋህ ይፈውሳል፤
አንተም ትነጻለህ” ብሎ እንዲነግረው
መልእክተኛ ላከበት።

11ንዕማን ግን ተቈጥቶ እንዲህ በማለት
ሂደ፤ “እኔ እኮ በርግጥ ወደ እኔ መጥቶ
በመቆም የአምላኩን የእግዚአብሔርን

5+2 2ነገ6+23፤
13+20፤ 24+2
5+3 ዘፍ20+7
5+5 ቀ22፤
ዘፍ24+53፤
መሳ14+12፤
1ሳሙ9+7
5+7 ዘፍ30+2፤
ዘፍ32+39፤
1ነገ20+7፤
2ነገ19+14
5+8 1ነገ22+7
5+10 ዘፍ33+3፤
ዘፍ14+7፤
ዮሐ9+7
5+11 ዘፍ7+19

5+12
ምሳ14+17፤29፤
19+11፤ 29+11፤
ኢሳ8+6
5+13 2ነገ6+21፤
13+14
5+14 ዘፍ33+3፤
ዘፍ4+7፤ ዘፍ14+7፤
ኢሳ6+15፤
ኢዮ33+25
5+15 ኢሳ2+11፤
4+24፤ 1ሳሙ9+7፤
17+46
5+16 ቀ20+26፤
ዘፍ14+23፤
8፡25+17
5+17 ዘፍ20+24
5+18 2ነገ7+2

ስም የሚጠራ፤ ለእጁም ዳሶ ከለምጽ
በሽታዬ የሚፈውሰኝ መስሎኝ ነበር።
12ለዚህ ለዚህ የደማስቆ ወንዞች አባናና
ፋርፋር ከየትኞቹም የአሰራሌል ውሆች
አይሻሉምን? ለመታጠብ ለመታጠብም
በእነርሱ ታጥቤ መንጻት አልችልምን?”
ስለዚህ በቀጣ ተመለሰ።

13የንዕማን አገልጋዮች ግን ወደ እርሱ
ቀርበው፤ “አባት ሆይ፤ ነቢይ ከዚህ ከበድ
ያለ ነገር እንድታደርግ ቢነግርህ ኖሮ
አታደርገውም ነበርን? ታዲያ፤ ታጠብና
ንጻ” ቢሉ ምኑ አስቸገረህ” አሉት።

14ስለዚህ ንዕማን ወረደ፤ የሕዝብከከሌ ሰው
እንደነገረውም በዮርዳኖስ ሰባት ጊዜ ብቻ
ጥልቅ አለ፤ ሥጋውም እንደ ትንሽ ልጅ
ሥጋ ሆነ፤ ነጻም።

15ከዚያም ንዕማን ከዮርዳኖስ ሁሉ
ጋር ወደ እግዚአብሔር ሰው ተመልሶ ሂደ፤
በፊቱም ቆሞ፤ “እነሆ በአሰራሌል አገር
እንጂ በዓለም ሁሉ ሌላ አምላክ አለመኖሩን
ተረድቻለሁ፤ ስለዚህ አሁንም ከአገልጋይህ
ሰጦታ እንድትቀበል እለምንሃለሁ”
አለው። 16ከዚያም፤ “የማገለግለውን ሕያው
እግዚአብሔርን፤ ምንም ነገር አልቀበልም”
ሲል መለሰ። ምንም እንኳን ንዕማን አስፈንቆ
ቢለምነውም አልተቀበለም። 17ንዕማንም
እንዲህ አለው፤ “ስጦታውን የማትቀበል
ከሆነ፤ ለማንኛውም አምላክ ነሚቃጠል
ወይም ሌላ መሥዋዕት ስለማላቀርብ
ሁለት የበቅሎ ቀኑን ዐፈር እንድወቅድ
ትፈቅድልኝ ዘንድ እለምንሃለሁ። 18ነገር
ግን እግዚአብሔር ስለ አንድ ነገር ብቻ
አገልጋይህን ይቅር ይበለው፤ ይኸውም
ጌታዬ ለመስገድ ወደ ሬሞን ቤተ ጣዖት
የሚገባበት ጊዜ ክንዴን ሲደገፍ እኔም እንደ

45+5 340 ኪሎ ግራም ያህል ነው።
75+5 70 ኪሎ ግራም ያህል ነው።

እንዲሁም በነጠላት ላይ የሰጠውን ፋርድ (ቀ፡ 20-27)
ገልጾ ያሳያል። በዚህ ታሪክ ላይ ዐብይ ሆኖ የተገለጸው
የእግዚአብሔር ጸጋና ድኅነት ለአሰራሌል ብቻ የተጠበቀ
ሳይሆን፤ ጌታ አሰራሌልውምና ሳልሆኑትም ርኅራኄ
እንዳሳያቸው፤ እውነተኛውንና አንዱን አምላክ እርሱን
ብቻ እንዲያውቁትም የመረቸው መሆኑን ነው
(ሉቃ 4+18-19፡25-27)።

5+10 በዮርዳኖስ ... ታጠብ፤ ንዕማን ትሑትና
ታዛዥ ይሆን ዘንድ በደፈረሰው በዮርዳኖስ ወንዝ ይታጠብ
ዘንድ ኤልሳዕ ነገረው። ከዚህም በላይ ንዕማን ይህን
በማድረጉ እውን የሆነለት ፈውስ ከሰው ወይም ከተፈጥሮ
ላገበና ነው ብሎ ለመቀበል ምክንያት አይኖረውም።
እስራኤላውያኑም ሆኑ ሰርያውያን የዮርዳኖስ ወንዝ
የለምጽ በሽታን እንደማያድኝ ያውቁታል። ንዕማን
ፈውሱ እውን የሆነለት በእግዚአብሔር ጸጋና ኃይል
በነብዩ ቃል በታምር መሆኑን ያውቅ ዘንድ ይገባዋል።

5+13 ታጠብና ንጻ፤ ይህ ክፍል ከሌሎች የብሉይ
ኪዳን ክፍሎች ጋር ተስፋ ስለሆነው ስለ እግዚአብሔር
መሲሕ ስለ አያሱብ ክርስቶስ ይተነብያል። ይህ ርእሰ
ጉዳይ እንዴት እንደ ተብራራ ለማስተዋል፤ በገጽ 552
ላይ፤ “ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን” በሚል ርእሰ የቀረበውን
የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ።

5+15 በአሰራሌል አገር እንጂ በዓለም
ሁሉ ሌላ አምላክ አለመኖሩን፤ የለምጽ በሽታ
የያዛቸው ብዙዎቹ እስራኤላውያን በዚሁ ርክሶት
እያሉ፤ ባዕድ የሆነው ንዕማን በታምር ከለምጽ በሽታው
መጽናና በእውነተኛው አምላክ ማመኑ የሚያስገርም
ነው። ኢየሱስ ራሱ የእግዚአብሔር ሰዎች ለእርሱና
ለቃሉ ሳይታዘቡ ሲቀሩ፤ መንግሥቱን፤ ከእነርሱ
እንደሚወስድባቸው፤ እርሱ የሰጠውን ድኅነት፤
ጽድቅና የመንግሥቱን ሥልጣን የሚለማመድ
ሕዝብ እንደሚያስነሣ በእጽንዖት ለመግለጽ
ሲል ይህን። የንዕማንን ታሪክ። ጠቅሶታል
(ከማቴ 8+10-13፤ 23+37-39 ጋር ያነጻጽሩ)።

5+16 ምንም ነገር አልቀበልም፤ እግዚአብሔር
ዋጋ መክፈል ለሚችሉ ብቻ፤ የቸርነት ተግባሩን
አያከናውንም፤ በዚህም ምክንያት ኤልሳዕ በእርሱ በኩል
እግዚአብሔር ባከናወነው ታምር ጥቅም ማግኘትን
ሕሊናው አልተቀበለውም (ከማቴ 10+8፤ ከ2ቆሮ 2+17
ጋር ያነጻጽሩ)። የንዕማን መፈወስ በንግዝብ የማይተመን
የእግዚአብሔር የቸርነት ሥራ ነበር፤ በዚህ ጊዜ ንዕማን
ሕይወቱን እግዚአብሔር ለመስጠት የሚገደድበት
ሁኔታ ላይ ደረሰ (ቀ፡ 17)።

እርሱ በዚያ ብሰግድ፣ በሬሞን ቤተ ጣዖት በመስገዴ እግዚአብሔር አገልጋይህን ይቅር ይበለው።

¹⁹ኤልሳዕም፣ "በሰላም ሂድ" አለው። ንዕማንን ጥቂት ራት ብሎ እንደ ሄደ፣ ²⁰የእግዚአብሔር ሰው አገልጋይ ግያዝ፣ "ጌታዬ፣ ይህ ሰርዖዊ ንዕማንን ያመጣውን አለመቀበሉ ደግሞ አይደል፤ ሕያው እግዚአብሔርን ተከትሎ ሂጄ ከእርሱ አንድ ነገር ማግኘት አለብኝ" ብሎ አሰበ።

²¹ስለዚህ ግያዝ ንዕማንን ተከተለው፤ ንዕማንም ግያዝ እየደጠ ወደ እርሱ መምጣቱን ባየ ጊዜ፣ ሊገናኘው ከሠረገላው ወርዶ፣ "ምነው፤ በደኅና መጣህን?" ሲል ጠየቀው።

²²ግያዝም፣ "ሁሉም ደኅና ነው፤ ግን ጌታዬ፣ ከነቢያት ማኅበር ሁለት ወጣቶች ከኩረብታማው አገር ከኤፍሬም ወደ እኔ አሁን በድንገት ስለመጡ፣ እባክህ አንድ መክሊት" ብርሃ ሁለት መላ-ል ብስ ሰጣቸው ብለህ ንገር" ብሎ ልኮኛል" አለው።

²³ንዕማንም፣ "እባክህ ሁለት መክሊት ውሰድ" በማለት ግያዝን አስጨንቆ ለመነው። ከዚያም ሁለቱን መክሊት ብርሃ በሁለት ከረጢት ውስጥ አስር ሁለት መላ-ል ብስ ጨምሮ ለሁለት አገልጋዮቹ አስያዘ፤ እነርሱም ያን ተሸክመው ከግያዝ ፊት ፊት ሄዱ። ²⁴ግያዝም ወደ ኩረብታው እንደ ደረሰ፣ ዕቃዎቹን ከአገልጋዮቹ ተቀብሎ በቤቱ ውስጥ አስቀመጠ፤ ሰዎቹንም አሰናብቶ አቸዋ ሂዱ። ²⁵ከዚያም ገብቶ በጌታው በኤልሳዕ ፊት ቆመ።

ኤልሳዕም፣ "ግያዝ ሆይ፤ የት ነበርህ?" ሲል ጠየቀው።

ግያዝም፣ "አገልጋይህ የትም አልሄደም" ብሎ መለሰ።

²⁶ኤልሳዕ ግን እንዲህ አለው፤ "የ ሰው ሊገናኝህ ከሠረገላው ሲወርድ መንፈሴ ከእንተ ጋር አልሄደምን? እንዲያው ለመሆኑ ጊዜው ገዝብና ልብስ፣ የወይራ ዘይት ተክልና የወይን ተክል ቦታ፣ የበግና የከብት መንጋ፣ ወንድና ሴት አገልጋይ የሚቀበሉበት ነውን? ²⁷ስለዚህ የንዕማን

5+20 ከእርሱ አንድ ነገር ማግኘት አለብኝ፤ የኤልሳዕ አገልጋይ ግያዝ የራሱን ጥቅም የሚያሳድድ ልብ ስለነበረው ሀብት ለማክበት ሲል፣ የእግዚአብሔርን የቸርነት ሥራ ለማበላሸት ሞክረ። የሠራው በደል እጥፍ ድርብ ነበር፤ ይኸውም እምነት የጣለበትን ኤልሳዕን መከዳ፣ ንዕማንንና ኤልሳዕን መዋሽቱና የእግዚአብሔርን ስም ማቃለል ነበር። እዳስ ከዳንም ለራሳቸው ትርፍ ለማግኘት ሲሉ የእግዚአብሔርን ቃል የሚሸቃቅሙት ሰዎች እንዳሉ ይጠቅሳል (2ቆሮ 2፡17)። አባዛኝ ነገር ዛሬም እንኳ ክርስቶስ ያልሰበውን ደም በማወጅ፣ የጠፋት ድኑትን እንዲቀበሉ ሰማድረግ፣ የታመሙት እንዲፈወሱ በመጸለይ ወይም በጭንቀት ላይ የሚገኙትን በመምከር ስፍር ቀጥሮ የሌለው ምድራዊ ሀብት የሚያከማቹ አገልጋዮች አሉ። የእግዚአብሔርን ቃል ተጠቅመው፣ የእግዚአብሔርን ቸርነት የሸቀጥ ዕቃ አደረጉት። "የክርስቶስን ባለጠግነት" (ኤፌ 3፡8) ወደ

5+19
1ጳጳ-1፡17፤
ሐሥ15፡33
5+20 ዘ020፡7
5+22 ቀ፡5፤
ዘፍ45፡22
5+26 ቀ፡16፤
ኤር45፡5
5+27 ዘ04፡6፤
ዘኑ12፡10፤
ቁ43፡5

ለምጽ በእንተ ላይ ይጣበቃል፤ ለዘላለምም ወደ ዘርህ ይተላለፋል።" ከዚያም ግያዝ ከኤልሳዕ ፊት ወጣ፤ እንደ በረዶ እስኪነጣም ድረስ ለምጽም ሆኖ ወጣ።

መጥረቢያው ተንሳፈፈ

6የነቢያት ማኅበር ኤልሳዕን እንዲህ አሉት፤ "እነሆ፣ በፊትህ የምንቀመጥበት ስፍራ ጠባቂል፤ ንስሐዚህ ወደ ዮርዳኖስ ሄደን፤ እያንዳንዳችን ምሰሶ ቁርጠን እናምጣ፤ በዚያም የምንቀመጥበትን መኖሪያ እንሥራ።"

እርሱም፣ "ይሁን ሂዱ" አላቸው። ³ከመካከላቸውም አንዱ፣ "እንተስ ከአገልጋዮችህ ጋር አትመጣምን?" አለው። ኤልሳዕም፣ "እሺ እሂዳለሁ" አለ፤ 'አብሮአቸውም ሂደ። ወደ ዮርዳኖስም ሄደው ዛፎች መቀረጥ ጀመሩ። ንስሐኛሉም አንዱ ዛፍ እየቆረጠ ሳለ፣ መጥረቢያው በሮ ከውሃው ውስጥ ወደቀ፤ እርሱም፣ "እየ ጉድ ጌታዬ፤ የተውሶ መጥረቢያ እኮ ነው!" ብሎ ጮኹ።

⁶የእግዚአብሔርም ሰው፣ "በየት በኩል ነው የወደቀው?" ሲል ጠየቀ። ቦታውን ባሳየውም ጊዜ ኤልሳዕ እንጨት ቁርጠ ወደ ውሃው ውስጥ በመጣል መጥረቢያውን እንዲንሳፈፍ አደረገው። ከዚያም፣ "በል አውጣና ውሰደው" አለው፤ ሰውየውም እጁን ዘርግቶ ወሰደው።

ኤልሳዕ ሰርያውያንን አላወረ

⁸በዚህ ጊዜ የሰርያ ንጉሥ ከአስራኤል ጋር ይዋጋ ነበር፤ ከጦር አለቆቹ ጋር ከተመክከረ በኋላም፣ "በዚህ፤ በዚህ ቦታ እሰፍራለሁ" አለ።

⁹የእግዚአብሔርም ሰው፣ "ሰርያውያን በዚያታች ወርደዋልና በዚያ በኩል እንዳታልፍ ተጠንቀቅ" ሲል ለአስራኤል ንጉሥ ላከበት።

¹⁰ስለዚህ የአስራኤል ንጉሥ የእግዚአብሔር ሰው የነገረውን ቦታ አስቃኘ፤ ኤልሳዕም

6+1 1ጳጳ-10፡5
6+6 ዘ015፡25፤
2፡72፡21
6+9 ቀ፡12
6+10 ኤር11፡18

"ግብፅ ሀብት" ለወጡ (ዕብ 11፡26) እንደ ተባለው ዐይነት ነው።

6+5 መጥረቢያው፣ የጠፋው መጥረቢያ ታሪክ የሚያመለክተው ቀጥሮ ውስጥ የማይገባ ለሚመስለው ነገር እንኳ፤ እግዚአብሔር የቱን ያህን ግድ እንጸለው ነው። በዚያን ዘመን መጥረቢያ በቀላሉ ሊገኝ የማይችል ውድ መሣሪያ ነበር። ይህ ድኻ ሰው ደግሞ የተዋሰውን ዕቃ በማጣቱ ከባድ ጎሳፊነትና ባለ ዕዳነት ተሰማው። ይህም ታምር ቀጥሎ ያሉትን ልብ ለማለት ያገለግላል፤ (1) ችግር ለደረሰበት ሰው እግዚአብሔር የቱን ያህል እንደሚራራ፤ (2) እግዚአብሔር በነቢዩ ሥራውን በመሥራትና ጎይሉንም በሥራ ላይ በመገለጽ በዚህ ሂደት የነቢዩ ኤልሳዕን ሥልጣንና አገልግሎት ይበልጥ ማጽናቱን፤ (3) ከኤልሳዕ ጋር የነበሩትን የወጣት ነቢያትን እምነት እንዲጠነክር ማድረጉ ነው።

ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን

237 5:14 “ስለዚህ ንዕማን ወረደ፤ የእግዚአብሔር ሰው እንደነገረውም በዮርዳኖስ ሰባት ጊዜ ብቅ ጥልቅ አለ። ሥጋውም እንደ ትንሽ ልጅ ሥጋ ሆነ፤ ነጻም።”

የአዲስ ኪዳን አንዱ ዐብይ ትምህርት ኢየሱስ ክርስቶስ (መሲሐ)፣ የብሉይ ኪዳን ተስፋ ፍፃሜ መሆኑን መግለጽ ነው። እግዚአብሔር በነቢያት ለተናገረው ሁሉ ወራሹ ክርስቶስ መሆኑን የሰብረውያን ጸሐፊ ያመለክታል (ዕብ 1:1-2)። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ ሕግንና ነቢያትን ለመፈጸም እንደ መጣ አረጋግጦአል (ማቴ 5:17)። ከከበረው ትንሣኤው በኋላ ለቀቀ መዛሙርቱ በእርሱ ላይ የሆነውን ሁሉ እግዚአብሔር አስቀድሞ ተንብዮ እንደ ንብር (ሉቃ 24:25-27:44-46)፣ ከሙሴ ሕግ ከነቢያትና ከመዝሙራት (ዐቢይት ከሆኑት ከሦስቱ የብሉይ ኪዳን ክፍሎች) በመጥቀስ አጉልቶ አሳያቸው። ብሉይ ኪዳን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የተነበያቸውን ሁሉ ግን ለማስተዋል ስለ አምሳያ በጥቂቱ ማብራራት ይኖርብናል።

የአምሳያ መርሆች፡ ብሉይ ኪዳንን በጥንቃቄ ስናጠና አምሳያ የሆኑትን (አምሳሎች የሚለው ቃል “ቱጋሽ” ከሚለው ከግሪኩ የተገኘ ነው) መሲሐ (እርሱም እንጂ አምሳያ ይባላል) በመምጣቱ የተፈጸሙትን እናስተውላለን፤ በሌላም በኩል በብሉይ ኪዳን በሚገኙ ሰዎች፣ ሁኔታዎች፣ ወይም ነገሮች መካከልና በአዲስ ኪዳን ባለው በኢየሱስ ክርስቶስ መካከል ተመሳሳሎት አለ። ይህን ስለ መሰለው ትንቢትና ፍጻሜው ሁለት መሠረታዊ መርሆች ያስተውሉ፡ (1) አንድ የብሉይ ኪዳን ምንባብ ወደ ክርስቶስ እንዴት እንደሚያመለክት ለማወቅ፣ ያንን ምንባብ በእግዚአብሔር የመኪዝት ታሪክ በውድ ወስጥ ማየት ይኖርብናል። ይኸውም ያንን የብሉይ ኪዳን ጃንባብ በመጀመሪያ እንደ አንድ የታሪክ ሁኔታ በማየት ኢየሱስ ክርስቶስ ተስፋ የተደረገው መሲሐ መሆኑን እንደምን አድርጎ ከወዲሁ እንደሚያሳይ ማስተዋል አስፈላጊ ነው።

(2) የአንድ የብሉይ ኪዳን ምንባብ መሲሐዊ ፍጻሜ ማግኘት፣ ከብሉይ ኪዳን ታሪካዊ ሁኔታ ይልቅ ከፍ ካለ መንፈሳዊ ደረጃ ላይ የሚገኝ መሆኑን ማጤን ይኖርብናል። እንዲያውም በታሪኩ ውስጥ የተጠቀሱት የብሉይ ኪዳን ሰዎች እነርሱ ራሳቸው ያለፉበት ሕይወት የእግዚአብሔርን ልጅ መምጣት እየተነበዩ መሆኑን ሳያስተውሉት ይችላሉ። ለምሳሌም ጻዊት መዝሙር 22ን ሲጽፍ በእርሱ ሥቃይ በመስቀል ላይ የክርስቶስን ሥቃይ መተንበዩን ልብ ላይል ይችላል። በራማ በራሔል መቃብር (እር 31:15) እያለቀሱ ያልፉ የነበሩት ምርኮኞች፣ በቤተልሔም ሁለት ዓመት የሞላቸውና ከዚያም በታች የሆኑት ሕፃናት ሲገደሉ (ማቴ 2:18) እንባቸው የትንቢት ፍፃሜ እንደሚገኝ አያውቁም ነበር። ብዙውን ጊዜ አንድን የብሉይ ኪዳን ምንባብ ስለ ጌታችን የተነገረ ትንቢት ነው የምንለው በአዲስ ኪዳን ላይ እውን በሆነው መገለጥ መሠረት ነው።

የትንቢታዊ ምስያዎች የጋራ መታወቂያ፡ ብሉይ ኪዳን ስለ ወደ ፊቱ የሚያመለክት መሆኑ፣ በአዲስ ኪዳንም ስለ ክርስቶስ መምጣት ትንቢት ስለመሆኑ ቢያንስ ቢያንስ አራት ልዩ ልዩ መንገዶችን ለይተን ማወቅ እንችላለን፡ (1) የተወሰኑ የብሉይ ኪዳን ክፍሎች በአዲስ ኪዳን ላይ መጠቀሳቸው፡ አንዳንድ የብሉይ ኪዳን ክፍሎች ስለ ክርስቶስ ትንቢታዊ ናቸው፤ በአዲስ ኪዳን የተጠቀሱት በዚሁ መልክ ነው። ለምሳሌ ማቴዎስ ኢየሱስ ክርስቶስ ከድንግል እንደ ተወለደ ለማረጋገጥ ኢፋ7:14ን ጠቅሶአል (ማቴ 1:23)፤ በቤተልሔም እንደሚወለድም ለማረጋገጥ (ማቴ 2:6)፤ ሚክ 5:2ን ጠቅሶአል። ማርቆስ ደግሞ መጥምቁ የሐንስ የክርስቶስ መንገድ ጠራጊ ሆኖ መምጣቱን ለማረጋገጥ ኢፋ 40:3 እና ሚል3:1 በመጥቀስ በሁለቱም ነቢያት ትንቢት መነገሩን ለአንባቢዎቹ ያሰሳል (ማር 1:2-3)። እሑድ ቀን በሆላዕና ዕለት ኢየሱስ በታላቅ ክብር ወደ ኢየሩሳሌም እንደሚገባ ዘካርያስ አስቀድሞ ትንቢት ተናግሮአል (ዘካ 9:9 ይመ፡ ከማቴ 21:1-5፣ ከዮሐ 12:14-15 ጋር ያነጻጽሩ)። በመዝ 22:18 ላይ የተገለጸው የጻዊት ሕይወት ተሞክሮ በመስቀሉ አጠገብ ቆመው የነበሩት ወታደሮች የኢየሱስን ልብስ እንደሚከፋፈሉት (ዮሐ 19:23-24) አስቀድሞ የተተነበዩ ሲሆን፣ በመዝ 16:8-11 የሰፈረው ቃሉም የኢየሱስን ትንሣኤ በጉልህ ተንብዮአል ማለት ይቻላል (ሐሥ 2:25-32፣ 13:35-37)። የሰብረውያን መልእክት ጸሐፊ መልክ ጸዴቅ (ከዘፍ 14:18-20፣ ከመዝ 110:4 ጋር ያነጻጽሩ) የዘላለም ሊቀ ካህናችን የሆነው የክርስቶስ አምሳል ስለ መሆኑ ያረጋግጣል። በተጨማሪ ሊጠቀሱ የሚችሉ አያሌ ምሳሌዎች ሞልተዋል።

(2) የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች ክርስቶስን ያመለክታሉ ብለው የጠቀሷቸው የብሉይ ኪዳን ምንጣቦች፣ ክርስቶስ በብሉይ ኪዳንም አለ ተብሎ የሚታወቅበት ሌላው መንገድ፣ የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች የተወሰነን ጥቅስ ሳይጠቅሱ የብሉይ ኪዳን ሰዎችን፣ ሁኔታዎችን ወይም እንዳንድ ነገሮችን በማመልከት በትንቢት መልክ ክርስቶስን ያመለክታሉ ማለታቸው ነው። ለምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ቀዳሚ የትንቢት ቃል (ዘፍ 3፡15) እግዚአብሔር የአባባቱን ልጅ ለማጥፋት፣ የሲተቱን ልጅ እንደሚልክ ተስፋ ሰጠ። ሐዋርያው ዮሐንስ የእግዚአብሔር ልጅ፣ “የዲያብሎስን ሥራ ለማጥፋት መጣ” (1ዮሐ 3፡8) እንዳለው ሁሉ ጳውሎስም ከሕግ በታች ያሉትን ለመቤገርት ክርስቶስ ከሴት ተወለደ ሲል (ገላ 4፡4-5 ይመ፤ ከሮሜ 16፡20 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ይህን የመጀመሪያ የትንቢት ቃል ልብ ሳይል አልቀረም። መጥምቁ ዮሐንስ ኢየሱስን፣ “የዓለምን ንጢአት የሚያሰወግድ የእግዚአብሔር በግ” (ዮሐ 1፡29፡36) ሲል፣ በዘሌ 16 እና በኢሳ 53፡7 ያለውን ሐሳብ ወደኋላ መለስ ብሎ ማመልከቱ ነው። ጳውሎስም ኢየሱስን፣ “የፋሲካ በጋችን” (1ቆሮ 5፡7) ሲል የፋሲካው በግ መታረፍ፣ ክርስቶስ ለእኛ ሲል እንደሚሞት መተንበዩን አሳየ (ዘፀ 12፡1-4)። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ፣ ሙሴ በምድረ በዳ እባብን መስቀሉ (ዘኁ 21፡4-9) እርሱ በመስቀል ላይ እንደሚሰቀል መተንበዩ እንደ ነበር ገልጸዋል። ዮሐንስ፣ የእግዚአብሔር ቃል ኢየሱስ ሁሉ ነገር ሲፈጠር የእርሱ እጅ አለበት ሲል (ዮሐ 1፡1-3) ትዝ የሚለን፣ “በእግዚአብሔር ቃል ሰማያት ተሠሩ” የሚለውን በመዝ 33፡6 የሰፈረውን እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም (ከዕብ 1፡3፡10-12 ጋር ያነጻጽሩ)። በአዲስ ኪዳን ላይ ሰፍረው ከክርስቶስ ጋር የተያያዙ ናቸው ተብለው ከሚታሰቡት የብሉይ ኪዳን ክፍሎች ውስጥ ጥቂቶቹ እነዚህ ናቸው።

(3) በመቤገርት ዐቢይ ሐሳብ ላይ የሚያተኩሩ የብሉይ ኪዳን ሰዎች፣ ሁኔታዎች ወይም ነገሮች፣ በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በመጀመሪያው ኪዳን መሠረት ታላቅ የመቤገርት ሥራ ነው ተብሎ የሚቈጠረው የእስራኤል ከግብጽ መውጣት፣ ክርስቶስንና በአዲሱ ኪዳን መሠረት እውን ያደረገውን መቤገርት በአሻጋሪ ያመለክታል። በዘፀአት መጽሐፍ ክርስቶስንና የመቤገርት ሥራውን በአሻጋሪ የሚያመለክቱትም ሙሴ፣ ፋሲካ፣ ቀይ ባሕርን መሻገር፣ መና፣ ከዐለቱ የተገኘ ውሃ፣ ማደሪያ ድንኳኑና ዕቃዎቹ እንዲሁም ሊቀ ካህኑ ናቸው።

(4) እግዚአብሔር እኛን በክርስቶስ በኩል እንዳዳን በአሻጋሪ የሚያመለክቱ ምሳሌዎች በብሉይ ኪዳን፣ በብሉይ ኪዳን የሚገኙ አያሌ ታሪኮች በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት ፍጻሜ ላይ የደረሱትን፣ እግዚአብሔር በሕዝቡ ዘንድ ያከናወናቸውን ሞዴሎች ያሳያሉ። የሚከተሉትን ማስረጃዎች ያስቱውሉ፡ (ሀ) የእግዚአብሔር ተስፋ በራሱ ጊዜ ይፈጸማል እግዚአብሔር የሣራን ማሕሪን በመክፈት ይሰሐቅን ይሰጣቸው ዘንድ አብርሃም ሃያ አምስት ዓመት ያህል በትዕግሥት መጠበቅ ነበረበት። የእግዚአብሔር የተስፋ ልጅ ይወለድ ዘንድ አብርሃም ያከናወነው ነገር ሁሉ ጊዜው ከመድረሱ በፊት ሊያሩጥነው አልቻለም። ጊዜው ሲደርስ (ገላ 7፡34) እግዚአብሔር ልጁን የዓለም መድኃኒን አድርጎ ሲልክ ይህ ምስሌ በአዲስ ኪዳን ፍጻሜ አገኘ፣ ምንም ዓይነት የሰው ክንውን ጊዜው ከመድረሱ በፊት የእግዚአብሔርን ዕቅድ ሊያጣድፈው አልቻለም ነበርና። ድነታችን የመጣው በእግዚአብሔር ፈቃድ እንጂ (ከ ዮሐ 3፡16 ጋር ያነጻጽሩ)፤ በሰው ጥረት አይደለም (ለ) እስራኤላውያን ተቤኹተው በእግዚአብሔር የቸርነት ክንድ ከግብጽ ወጥተው ከጠላቶቻቸው ነጻነትን ያገኙ ዘንድ በመራራ ለቅሶ ወደ አምላካቸው መጮኹ ነበረባቸው (ዘፀ 2፡23-24፤ 3፡7)፤ ይህም እግዚአብሔር እኛን በክርስቶስ ለመቤገርት ለነደፈው ዕቅድ በድርጊት የተገለጠ ትንቢት ነበር። ከበደላችንና ከመንፈሳዊ ጠላቶቻችን በእግዚአብሔር ቸርነት ትድግናን ለማግኘት ተስፋ ከማድረጋችን በፊት በንስሐ ጩኸታችንን አስምተን አዳኝ ጸጋውን እናገኝ ዘንድ ልመና ማቅረብ ይኖርብናል (ከሐሥ 2፡37-38፤ 16፡29-33፤ 17፡30-31 ጋር ያነጻጽሩ)፤ የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናልና። (ሐ) የሶርያው ንዕማን የእስራኤል አምላክ ከለምጹ ያድነው ዘንድ በጠየቀ ጊዜ በየርጸናስ ወንዝ ሰባት ጊዜ እንዲታጠብ ተነገረው። ይህን ሲሰማ ቢቈጣም፣ ፊውስን ያገኘ ዘንድ ራሱን በማጥረድ በየርጸናስ ወንዝ የመታጠቡን ትእዛዝ መቀበል ነበረበት (2ነገ 5፡1-14)። ይህ ምንግብ ኢየሱስንና አዲሱን ኪዳን በአሻጋሪ ያመለክታል፤ ይኸውም የእግዚአብሔር የማዳን ጸጋ የእስራኤልን ሕዝብ ድንበር አልፎ እንደሚዘልቅ ያሳያል (ከሉቃ 4፡27፤ ከሐሥ 22፡21፤ ከሮሜ 15፡8-12 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ስለዚህ ድነትን እናገኝ ዘንድ ራሳችንን አዋርደን እንቀደስ ዘንድ እግዚአብሔር በሰጠን በኢየሱስ ደም መታጠብ አለብን (ከሐሥ 22፡16፤ ከ1ቆሮ 6፡11፤ ከዮሐ 3፡5፤ ከ1ዮሐ 1፡7፡9፤ ከራእ 1፡5 ጋር ያነጻጽሩ)።

በመደምደሚያ ብሉይ ኪዳን ምሳሌ፣ አርአያ የሆኑልንን በቀደመው ዘመን የነበሩትን ቅዱሳን ሰዎች ታሪክ ቢተርክልንም እንኳ (ከ1ቆሮ 10፡1-13፤ ከዕብ 11፤ ከያዕ 5፡16-18 ጋር ያነጻጽሩ) አገልግሎቱ ከዚህም የላቀ ነው። ይህም “ስለዚህ በእምነት እንጽድቅ ዘንድ ሕግ ወደ ክርስቶስ የሚያደርስን ሞግዚታችን ሆነ” (ገላ 3፡24) በሚለው ቃል ተረጋግጦል።

ንጉሡን እንደዚህ ካሉት ቦታዎች ራሱን እንዲጠብቅ ከአንድ ሁለት ጊዜ በላይ አስጠነቀቀው።

¹¹ይህም የሶርያን ንጉሥ እጅግ ስብሰባ ጨው፣ የጦር አለቆቹን ጦርቶ፣ "ከመካከላችን ከእስራኤል ንጉሥ ጋር የተወዳጀ እንዳለ ለምን አትነግሩኝም?" ሲል ጠየቃቸው።

¹²ከጦር አለቆቹም አንዱ፣ "ንጉሥ ጌታይ ሆይ፤ ከእኛ በኩል ማንም ሰው የለም፤ ነገር ግን አንተ በእልፍኝህ ሆነህ እንኳ የምትናገረውን አንዲቱም ሳትቀር እእስራኤል ንጉሥ የሚነገረው በእስራኤል ያለው ነቢዩ ኤልሳዕ ነው" አለው።

¹³ንጉሡም፣ "ሰዎች ልኬ እንዳስደዘው፣ የት እንደሚገኝ ፈልጉ" ሲል አዘዘ። ከዚያም፣ "በዶታይን ይገኛል" የሚል ዜና ደረሰው።

¹⁴ስለዚህ ፈረሶችና ሠረገሎች ለንዲሁም ብዙ ሰራዊት ወደዚያ ላኩ። እነርሱም በሌሊት ደርሰው ከተማዬቱን ከበቡ።

¹⁵ከእግዚአብሔር ሰው አገልጋይ በማለዳ ተነሥቶ ወደ ውጭ ሲወጣ፣ በፈረሶችና በሠረገሎች የተጠናከረ ሰራዊት ከተማዬቱን ከቧት ነበር። አገልጋዩም "ጌታይ ሆይ፤ ምን ማድረግ ይሻለናል?" ሲል ጠየቀ።

¹⁶ቢያም፣ "ከእኛ ጋር ያሉት ከእነርሱ ጋር ካሉት ይበልጣሉና አትፍራ" አለው።

¹⁷ኤልሳዕም፣ "እግዚአብሔር ሆይ፤ ያይ ዘንድ እባክህ ዐይኖቼን ክፈትለት" ብሎ ጸለየ፤ እግዚአብሔርም የአገልጋዩን ዐይኖች ክፈተለት፤ ሲመለከትም፤ የአሳት ፈረሶችና ሠረገሎች በኤልሳዕ ዙሪያ ተራራውን ሞልተውት አየ።

¹⁸ሶርያውያንም ወርደው ወደ እርሱ ሲመጡ ኤልሳዕ፣ "ይህን ሕዝብ ዕውር አድርገው" ብሎ ወደ እግዚአብሔር ጸለየ። ስለዚህ ኤልሳዕ በጠየቀው መሠረት እግዚአብሔር ዕውር አደረጋቸው።

¹⁹ኤልሳዕም፣ "መንገዱ በዚህ አይደለም፤ ከተማዬቱም ይህች አይደለችም፤ ወደምት ፈልጉት ሰው መርቼ እንዳደርሳችሁም እኔን

6+12 ቆ9
6+13 ዘፍ37+17
6+14 2ነገ1+9
6+16 ዘፍ15+1
2ዜፍ32+7
መዝ55+18
1ዮሐ4+4
ሮጌ8+31
6+17
2ነገ2+11+12
6+18 ዘፍ19+11
ሐሥ 13+11

ተከተሉኝ" አላቸው። ከዚያም መርቶ ወደ ሰማርያ ወሰዳቸው።

²⁰ወደ ከተማዬቱም ከገቡ በኋላ ኤልሳዕ፣ "እግዚአብሔር ሆይ፤ እንዲያዩ የእነዚህን ሰዎች ዐይን ክፈት" አለ። እግዚአብሔርም ዐይኖቻቸውን ክፈተ። እነርሱም በሰማርያ ውስጥ መሆናቸውን አዩ።

²¹የእስራኤልም ንጉሥ ባዩቸው ጊዜ፣ "እባቱ ሆይ፤ ልግደላቸውን? ልፍጃቸውን?" ብሎ ኤልሳዕን ጠየቀው። ²²እርሱም፣ "እትግደላቸው፤ ለመሆኑ በሰይፍህና በቀስትህ የማረክሃቸውን ትገድላቸው ዘንድ ይገባሃል?" አሁንም የሚበሉትንና የሚጠጡትን አስቀርብላቸው፤ በልተው ጠጥተውም ወደ ጌታቸውም ይሃዱ" አለው።

²³ስለዚህ ታላቅ ግብዣ አዘጋጅቶላቸው ከበሉና ከጠጡ በኋላ አሰናብቶአቸው ወደ ጌታቸው ሄዱ። የሶርያ አደጋጣዮችም የእስራኤልን ምድር ለመውረር ከዚያ በኋላ አልተመለሱም።

በተከበባቸው ሰማርያ የተከሠተ ራብ

²⁴ከጥቂት ጊዜ በኋላም የሶርያ ንጉሥ ቤን ሐዳድ ሰራዊቱን ዑሉ ሰበሰበ፤ ወጥቶም ሰማርያን ከበባት። ²⁵ከተማዬቱን እንደ ከበባትም የአንድ አሀያ ጭንቅላት በሰማኒያ ሰቅል ብር፣ የጎሞር አንድ ስምንተኛዎ የርግብ ኩሽ በአምስት ሰቅል ብሎ እስኪሸጥ ድረስ ታላቅ ራብ ሆነ።

²⁶የእስራኤልም ንጉሥ በቅጥሩ ላይ በሚመላለስበት ጊዜ እንዲት ሴት ድምፅዋን ከፍ አድርጋ "ጌታዬ፣ ንጉሥ ሆይ፤ እባክህ ርዳኝ!" አለች።

²⁷ንጉሡም፣ "እግዚአብሔር ካልረዳሽ እኔ እንዴት ልረዳሽ እችላለሁ? ከወውድማው ነው ወይስ ከወይን መጥመቂያው የምረዳሽ?"

6+25 1 ኪሉ ግራም ያህል ነው።
6+25 0.3 ሊትር ያህል ነው።
6+25 ወይም፣ ጥሬ
6+25 55 ግራም ያህል ነው።

6+16 ከእነርሱ ጋር ካሉት ይበልጣሉና፤ በእግዚአብሔር ሕዝብ ሕይወት ዘንድ የተሰጣቸውን ተግባር የሚያከናውኑ አገልጋይ መላእክት የሚኖሩበት የማይታይና የማይዳሰስ መንፈሳዊ ዓለም አለ (ዘፍ 32፥2፣ ኢሳ 63፥9)። ከዚህ ሁኔታም አንዳንድ መርሆች ሊመነጩ ይችላሉ፡ (1) ለሕዝቡ ጠበቃ ሆኖ የሚቆመው እግዚአብሔር ብቻ ሳይሆን ሮሜ (8፥31) አማኝንና የእግዚአብሔርን መንግሥት ለመከላከል የመላእክት ሰራዊትም በተጠንቀቅ ላይ ይገኛል (ቀፋ 17፣ መዝ 34፥7፣ እንዲሁም በገጽ 372 ላይ፣ «መላእክትና የእግዚአብሔር መልአክ» በሚል ርእስ የተረጋገጠውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

(2) እምነታቸውን መጽሐፍ ቅዱስ በገለጠው እውነት ላይ የመሠረቱ ክርስቲያኖች ሁሉ እግዚአብሔር ከመንፈሳዊ ዕውርነት እንዲታደጋቸው የእግዚአብሔርን መንግሥት መንፈሳዊ እውነታና ሰማያዊ ሰራዊቱንም (ክዕብ 1፥14 ጋር ይነጻጽሩ) በይበልጥ እንዲያስተውሉ ያለማቋረጥ ዘወትር መጸለይ ይኖርባቸዋል

(ክሉቃ 24፥31፣ ከኤፌ 1፥18፥21 ጋር ይነጻጽሩ)።

(3) የእግዚአብሔር መንግሥት የእግዚአብሔርን ልጆች ተግባርና እምነት በማየት፣ ስለ እነርሱም ሆነው በመሥራት፣ (ሐሥ 7፥55-60፣ 1ቆሮ4፥9፣ ኤፌ 3፥10፣ 1ጢሞ 5፥21 ይመ) ያገለገሉ ዘንድ ሩቅ ሳይሆኑ ቅርብ ናቸው (ዘፍ 32፥1-2)።

(4) በእግዚአብሔር መንግሥት ዘንድ እውነተኛው ጦርነት የሥጋና የደም ጉዳይ ሳይሆን፣ ከዚህ ከጨለማ ዓለም ገዢነት፣ ከሥልጣናትና ከገንደላት እንዲሁም በሰማያዊ ስፍራ ካሉ ክርስቶስን መናፍቅ ሰራዊት ጋር ነው (ኤፌ 6፥12 ይመ፣ ክራኦ 12፥7-9 ጋር ይነጻጽሩ፣ ኤፌ 6፥11 እና ማብ ይመ)።

(5) በመንፈሳዊ ጦርነት ውስጥ ለነገሩ መነሻ ምክንያት በሆነውና የሚያስከትለው ውጤት መካከል ትስስር አለ፡ የመንፈሳዊ ጦርነት ውጊያ ውጤት ምን እንደሚሆን በከፊል የሚወሰነው በቅዱሳን እምነትና ጸሎት ነው (ቀፋ 16-20፣ ኤፌ 6፥18-19 ይመ፣ ማቴ 9፥38 እና ማብ ይመ)።

ሲል መለሰሳት።²⁸ ከዚያም፣ “ለሆኑ ትግርሽ ምንድነው?” ሲል ጠየቃት።

እርሷም እንዲህ ሰትል መለሰችለት፤ “ይህች ሴት፣ ዛሬ እንድንበላው ልጅሽን አምጪው፤ ነገ ደግሞ የእኔን ልጅ እንበላለን” አለች።²⁹ ስለዚህ ልጅን ቀላንን በሳነው። በማግሥቱም፣ “እንድንበላው ልጅሽን አምጪው” አልጓት፤ እርሷ ግን ደበቀችው።

³⁰ንጉሡም ሴቲቱ ያለችውን ሲሰማ ልብሱን ቀደደ፤ በቅጥሩ ላይ በሚመላለስበትም ጊዜ በውስጥ ማቅ መልበሱን ሕዝቡ አየ።³¹ንጉሡም፣ “የሣፋጥ ልጅ የኤልሳስ ራስ ዛሬ በዐንኩ ላይ ካደረገ እግዚአብሔር ይህን ያድርግብኝ፤ ከዚህም የባሰ ያምጣብኝ” ብሎ ዛቸ።

³²በዚህ ጊዜ ኤልሳስ በቤቱ ተቀምጦ ነበር፤ ሽማግሌዎችም አብረውት ተቀምጠው ነበር። ንጉሡም መልእክተኛ ቀድሞት እንዲሄድ አደረገ። የተላከውም ሰው ከመድረሱ በፊት ኤልሳስ ለሽማግሌዎቹ፣ “ይህ ነፍስ ገዳይ ራሱን ለመቀረጥ ሰው መላኩን ታያላችሁ? እነሆ፤ አሁንም መልእክተኛው ሲደርስ በሩን ዘግታችሁ እንዳይገባ አድርጉ። የጌታው የእግሩ ኩቱ ከኋላው ይሰማ የለምን?” አላቸው።

³³ኤልሳስ ከሽማግሌዎቹ ጋር በመነጋገር ላይ ሳለም፣ መልእክተኛው ወደ እርሱ ወረደ። ንጉሡም ደርሶ፣ “ይህ ጥፋት የመጣው ከእግዚአብሔር ነው፤ ታዲያ እኔ ከእግዚአብሔር ምን እጠበቃለሁ?” አለ።

7ኤልሳስም፣ “እነግዲህ የእግዚአብሔርን ቃል ሰማ፤ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ ‘በነገው ዕለት በዚህ ሰዓት፣ በሰማርያ በር እንድ መስፈሪያ ማለፊያ ዱቄት በእንድ ሰቅል፣፣ ሁለት መስፈሪያ ገብሰም በእንድ ሰቅል ይሸጣል’ አለ።

²ንጉሡ በከንዱ ላይ የተደገፈውም የጦር አለቃ፣ የእግዚአብሔርን ሰው፣ “እንዲያው ለመሆኑ፣ እግዚአብሔር የሰማያትን መስኮቶች በከፍት እንኳ ይህ ሊሆን ይችላል?” ሲል ጠየቀው።

ኤልሳስም፣ “ይህን አንተው ራሱህ በዐይንህ ታየላለህ፤ ይሁን እንጂ ከዚያ አንዳች አትቀምስም” አለው።

ከበባው ተወገደ

³በዚህ ጊዜ የሚያውቅት የቆዳ በሽታ፣ የያዛቸው አራት ሰዎች በከተማዬቱ መግቢያ በር አጠገብ ነበሩ፤ እነርሱም እርስ በርሳቸው እንዲህ ተባባሉ፤ “እስክንምት ድረስ በዚህ የምንቆየው ለምንድን ነው? ታዲያ፣ ወደ ከተማዬቱ እንገባ ብንል” በዚያም ራብ

6+29 ዘሌ26+29፣
ዘፋ28+53-55
6+30 ዘዳ37+34፣
2፡718+37፣
ሊ422+15
6+32 ቀ31፣
1፡718+44፣
ሐዘ8+1፣ 14+1፣
20+1
6+33 ዘሌ24+11፣
ሊዮ 2+9፣
14+14፣
ሊ440+31
7+1 ቀ16
7+2 ቀ17+19፣
ዘፋ7+11፣
2፡715+18፣
መዝ78+23፣
ሚላ3+10
7+3
ዘሌ13+45-46፣
ዘዮ5+14

7+6 ዘዐ14+24፣
ዘዮ13+29፣
2፡400-10+6፣
ሊር46+21፣
ሐዘ1+24
7+7 መላ7+21፣
መዝ48+46፣
ዎላ28+1፣
ሊ430+17
7+8 ሊ433+23፣
35+6
7+12 ሊሱ8+4

ሰላለ እንሞታለን፤ በዚህም ብንሆን፣ ያው መሞታችን እንደሆነ አልቀረም፤ ስለዚህ ወደ ሶርያውያን ሰፈር ዝም ብለን እንሄድ፤ ዝም ካለን ሕይወታችን ትተርፋለች፤ ከገደሉንም ያው ሞቶ መገላገል ነው።”

ከዚያም መሸትሸት ሲል ተነሥተው ወደ ሶርያውያን ሰፈር ሄዱ፤ ወደ ሰፈሩ ሞገ ሲደርሱም እንድም ሰው በዚያ አልነበረም።⁶ይህ የሆነበትም ምክንያት ከግዜከዛሬ የሠረገሎችንና የፈረሶችን እንዲሁም የብዙ ሰራዊት ድምፅ ሶርያውያን እንዲሰሙ አድርጎ ስለነበር ነው፤ እርስ በእርሳቸው፣ “እነሆ፣ የእስራኤል ንጉሥ በእኛ ላይ አደጋ ለመጣል፣ የኬጢያውያንንና የዋሳባውያንን ነገሥታት ቀጥሮ አምጥቶብናል” ተባባሉ። ከዚያም መሸትሸት ሲል ተነሥተው ሸጡ፤ ድንኳኖቻቸውን፣ ፈረሶቻቸውንና አህያቸውንም አልወሰዱም ነፍሳቸውን ብቻ ለማዳን ሲሉ ሰፈሩን እንዲሁ እንዳለ ትተው ሄዱ።

⁸ለምጽያልባቸውም ሰዎች ወደ ሰፈሩ አጠገብ ከደረሱ በኋላ፣ ከድንኳኖቹ ወደ አንዱ ገብተው በሉ፤ ጠጡም፤ ከዚያም ብርጅ ወርቀና ልብስ ይዘው በመሄድ ደበቁት። ተመልሰው በመምጣትም ወደ ሌላው ድንኳን ገብተው ሌሎች ነገሮችን በመውሰድ እንደዚሁ ደበቁ።

⁹እርስ በርሳቸውም፣ “ያደረግነው ትክክል እይደለም፤ ዕለቱ የምሥራች ቀን ነው፤ እኛ ግን የራሳችን ብቻ አደረግነው፤ እስኪነጋም ከቂየን በደለኞች እንሆናለን፤ ስለዚህ ወደ ቤተ መንግሥት በፍጥነት ሄደን እንንገር” ተባባሉ።

¹⁰ስለዚህ ሄደው የከተማዬቱን መግቢያ በር ጠባቂዎች ጮኸው በመጥራት፣ “ወደ ሶርያውያን ሰፈር ገባን፤ እዚያም ከታሰሩ ፈረሶችና አህያች በቀር አንድም ሰው አልነበረም፤ የማንም ድምፅ አልተሰማም፤ ድንኳኖቹም እንዳሉ ናቸው” ብለው ነገሯቸው።¹¹የበሩ ጠባቂዎችም ይህንን አስተጋቦቱ ዜናውም በቤተ መንግሥቱ ተሰማ።

¹²ንጉሡም በሌሊት ተነሥቶ ለጦር አለቆቹ እንዲህ አላቸው፤ “ሶርያውያን ያደረጉብንን እነግራችኋለሁ፤ መራባችንን

፡7፤1 በዚህ እንዲሁም በቀጥሮ 16 እና 18 ላይ 7.3 ሊትር ያህል ነው።
፡7፤1 በዚህ እንዲሁም በቀጥሮ 16 እና 18 ላይ 11 ግራም ያህል ነው
፡7፤1 በዚህ እንዲሁም በቀጥሮ 16 እና 18 ላይ 15 ሊትር ያህል ነው
፡7፤3 በዚህ እና በቀጥሮ 8 ላይ የዕብራይስጡ ቃል ቆዳን የሚ ያጠቁን በሽታዎች ሁሉ የሚያሳይ ነው።

6+28 እንድንበላው፤ እስራኤል በዚያኑ መሠረት በእግዚአብሔር ከመታመን ስለ ራቶች፣ የእግዚአብሔር ሕዝብ የከፋ ራብ በምድሪቱ ላይ ሲደርስ በገዢዎቻቸው ላይ ዘግናን ድርጊት ፈጽሞ። እግዚአብሔርንና ቃሉን ችላ ማለት የሚያስከትለው ከባዱ ጦስ የቤተሰብን ፍቅርና መተሳሰብ ማጣት ነው (ከዘፋ 28+15:53-57

ጋር ያነጻጽሩ)።
7+1 አንድ መስፈሪያ ማለፊያ ዱቄት፤ የምግብ እጥረት እንደሚያበቃ፣ የምግብ ዋጋም ወደ ትክክለኛው ዕርክን እንደሚወርድ ኤልሳስ ተነበየ (ከቀ 16 ጋር ያነጻጽሩ)።

ስለሚያውቁት 'መቼም መውጣታቸው አይቀርም፤ ከዚያም ከነሕይወታቸው እንግርካቸዋለን፤ እኛም ሰተት ብለን ወደ ከተማዬ ተጓዥባለን' በማለት በገጠር ለመደበቅ ከሰፈራቸው ወጥተዋል።"

¹³ከጦር አለቆቹም አንዱ እንዲህ አለ፤ "ጥቂት ሰዎች በከተማዬ ውስጥ ከተረፉት ፈረሶች አምስቱን ይዘው ይሄዱ፤ ፅጣሬን ተቃውሞ በዚህ ከቀሩት እስራኤላውያን ሁሉ ዕድል ጋር አንድ ነው፤ የሚጠብቃቸው ቢኖር በዚህ በሙሉ እንዳለቁት እስራኤላውያን መሆን ብቻ ነው፤ ስለዚህ እንሳካቸውና የሆነውን እንይ።"

¹⁴ስለዚህ ሁለት ሠረገሎች ከነፈረሶቻቸው መረጡ፤ ንጉሡም፤ "ሂዱና የሆነውን ነገር እዩ" ብሎ ከሶርያውያን ሰራዊት በኋላ እንዲሄዱላቸው።¹⁵እነርሱም እስከየርዳናስ ድረስ ተሳተፏቸው። ሶርያውያን በጥድፊያ ሲሸሹ፤ የጣሉትንም ለብስና ዕቃ በየመንገዱ ላይ ተበታተኑና አገኙ፤ መልክተኞቹም ተመልሰው ይህንኑ ለንጉሡ ነገሩት።

¹⁶ከዚያም ሕዝቡ ወጥቶ የሶርያውያንን ሰፈር በዘበዘ፤ ስለዚህ እግዚአብሔር እንደ ተናገረው አንድ መስፈሪያ ማለፊያ ዱቄት በአንድ ሰቅል፤ ሁለት መስፈሪያ ገብስም በአንድ ሰቅል ተሸጠ።

¹⁷በዚህ ጊዜ ንጉሡ እጁን ይደግፈው የነበረውን የጦር አለቃ፤ የቅጥሩ በር ንግፈ አድርጎት ነበርና በበራፋ መተላለፊያ ላይ ሕዝቡ ሲጋፉ ረጋገጠው፤ ያ የእግዚአብሔር ሰው ንጉሡ ወደ እርሱ በመጣ ጊዜ አስቀድሞ እንደተናገረውም የጦር አለቃው ሞተ።

¹⁸እንዲሁም የእግዚአብሔር ሰው ለንጉሡ፤ "ነገ በዚሁ ሰዓት በሰማርያ በር ላይ አንድ መስፈሪያ ዱቄት በአንድ ሰቅል፤ ሁለት መስፈሪያ ገብስም በአንድ ሰቅል ይሸጣል" ያለውም ተፈጸመ።

¹⁹የጦር አለቃው በእግዚአብሔር ሰው፤ "እግዚአብሔር የሰማይን መስኮቶች ቢከፍት እንኳ ይህ አንዴት ሊሆን ይችላል?" ብሎት ሰሰብር፤ የእግዚአብሔር ሰው፤ "ይህን አንተው ራስህ ታያለህ፤ ከዚህ ግን አንዳች አትበላም" ሲል መልሶለት ነበር።²⁰በበራ መተላለፊያ ላይ ሕዝቡ ረጋግጠው ስለሞተም፤ የተነገረበት በትክክል ደረሰ።

7+15 ኢዮ27+22
7+16 ቀ11
ኢዮ33+4:23
7+17 ቀ2
7+19 ቀ2

የሱነማዩቱ ርስት ተመልሰ

8 በዚህ ጊዜ ኤልሳዕ፤ ልጁ ከሞት ያስነሣላትን ሴት፤ "እግዚአብሔር በምድሪቱ ላይ የሰባት ዓመት ራብ ስለወሰነ፤ ተነሿና ለጊዜው መቄየት ወደምትችዩበት ቦታ ከቤተሰብሽ ጋር ሂጄ" አላት።²ሴቲቱም ተነሥታ የእግዚአብሔር ሰው እንደ ነገራት አደረገች፤ ከነቤተሰቧም ሂዳ፤ በፍልስጥኤም ምድር ሰባት ዓመት ተቀመጠች።

ከሰባት ዓመት በኋላም፤ ከፍልስጥኤም ምድር ተመልሳ መጣች፤ ስለ ቤቷና ስለ መሬቷ እቤቱታ ለማትረብ፤ ወደ ንጉሡ ሄደች። በዚህ ጊዜ ንጉሡ የእግዚአብሔርን ሰው አገልጋይ ግያዝን፤ "ኤልሳዕ ያደረጋቸውን ታላላቅ ሥራዎች ሁሉ እስከ ንገረኝ" እያለው ነበር።⁵ኤልሳዕ ልጁን ከሞት ያስነሣላት ሴት ስለ ቤቷና ስለ መሬቷ ለማመልከት ወደ ንጉሡ ዘንድ የቀረበችውም፤ ኤልሳዕ የሞተውን ልጅ እንዴት እንዳስነሣ፤ ግያዝ ለንጉሡ በሚነግርበት ወቅት ነበር።

⁷ግያዝም፤ "ንጉሥ ንጉሥ ሆይ፤ ሴቲቱ ይህች ናት፤ ኤልሳዕ ከሞት ያስነሣው ልጄም ይህ ነው" አለ።⁸ንጉሡም ስለዚሁ ጉዳይ ጠየቃትና ነገረችው።

ከዚያም ንጉሡ፤ "የነበራትን ሁሉ እንዲሁም ትታ ከሄደችበት ጊዜ አንሥቶ እስካሁን ድረስ ያለውን የዕርሻዋን ብብል በሙሉ እንድትመልስላት" ሲል አንድ ሹም አዘዘላት።

አዛሄል ቤንሃዳድን ገደለ

²ኤልሳዕ ወደ ደማስቆ ሄደ፤ በዚያን ጊዜም የሶርያ ንጉሥ ቤንሃዳድ ታሞ ነበር፤ ለንጉሡም፤ "የእግዚአብሔር ሰው ወደዚህ መጥቶአል ብለው ነገሩት።" እርሱም አዛሄልን፤ "ገጸበረከት ይዘህ ሂድና የእግዚአብሔርን ሰው ተገናኘው። በእርሱም አማካይነት፤ 'ከዚህ በሽታ እድናለሁን?' ብለህ እግዚአብሔርን ጠይቅ" አለው።

³አዛሄልም ደማስቆ ካፈራቸው ምርጥ ነገሮች ሁሉ የአርባ ግመል ጭነት ገጸ በረከት ይዞ ኤልሳዕን ለመገናኘት ሄደ። ሂደም እፊቱ ቆመና፤ "የሶርያ ንጉሥ ልጅህ ቤንሃዳድ፤ 'ከዚህ በሽታ እድናለሁን?' ሲል ወደ አንተ ልኮኛል" አለው።

¹⁰ኤልሳዕም፤ "ሂድና፤ 'መዳኑንስ በርግጥ ትድናለህ' በለው፤ ነገር ግን እንደሚሞት

8+1 ዘፍ12+10፤
ዘሌ26+26፤
ዘጸ28+22፤
ፋት1፤1፤
2ነገ4፤8-37
8+5 2ነገ4፤35
8+7 2ሳመ8+5፤
2ነገ6+24
8+8 ዘፍ32+20፤
መሳ18፤5፤
1ሳመ9፤7፤
1ነገ9፤15
8+10 ኢዮ38+1

7+16 እግዚአብሔር እንደ ተናገረው፤ በዚህ ምዕራፍ ላይ በሰፈሩት ሁኔታዎች እማካይነት እስራኤላውያን የኔታ ቃል በእርግጥ አውነት እንደ ሆነ፤ ሕዝቡ ንስሐ ገብተው ወደ እርሱ ይመለሱ ዘንድ፤ እግዚአብሔር በምሕረቱ ከዳተኛውን ሕዝብ ከጥፋት እንዳዳነው፤ የእግዚአብሔርን ቃል አለማክበርም የከፋ ፍርድ እንደሚያስከትል አስተዋሉ (ቀ 2፡17-20)።
8+1 ራብ ስለ ወሰነ፤ ለክሕደት ቅጣት ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር በእስራኤል ምድር ላይ ራብን ሳከ (ከዘፋ 11፡16-17፤ 28፡38-40 ጋር ያነጻጽሩ)። ራቡ የተከሠተው በግያዝ ላይ ከመፈረዱና (ቀ 5፤ 5፡27)

የሱነማዩቱ ልጅ ከሞት ከመነሣቱ በፊት (ቀ 1፤ 4፡32-37) ቢሆንም፤ ጸሓፊው ራቡ በምድሪቱ ላይ መቼ እንደ መጣ አይገልጽም፤ ምናልባት በ4፡38 ላይ የተጠቀሰው ያው ራብ ሊሆን ይችላል።
8+2 ሴቲቱም ... እንደ ነገራት አደረገች፤ ምድሪቱ በክሕደት ተውጣ በነበረችበት ወቅት ሴቲቱ ከልብ የሆነ እምነት በማሳየቷ እንዲሁም ለእግዚአብሔር ነቢይ ታማኝ ሆና በመጽናቷ (4፡8-37)፤ እግዚአብሔር በችግሯ ጊዜ ደረሰላት (ከማቴ 10፡41፤ ከራእ 3፡10) ጋር ያነጻጽሩ።

እግዚአብሔር ገልጠልኛል። ሲልመለሰለት።
12እስኪያፍር ድረስም፤ አሣሄልን ትኩር
ብሎ ተመለከተው፤ ከዚያም የእግዚአብሔር
ሰው እንባውን አፈሰሰ።

12አሣሄልም፤ "ይታይ የሚያለቅሰው
ለምንድን ነው?" ሲል ጠየቀ።

ኤልሳዕም መልሶ፤ "በእስራኤላውያን
ላይ የምታደርሰውን ጉዳት ስለማውቅ
ነው፤ ምሽንቻቸውን በእሳት
ታቃጥላለህ፤ ጉልማሶቻቸውን በሰይፍ
ትገድላለህ፤ ሕፃናታቸውን በምድር ላይ
ትፈጠፍጣለህ፤ ያረገዙ ሴቶቻቸውንም ሆድ
ትቀድዳለህ" አለው።

13አሣሄልም፤ "ለመሆኑ እንደ ውሻ
የሚቁጠር አገልጋይ ይህን ጀብዱ መፈጸም
እንዴት ይችላል?" አለ።

ኤልሳዕም መልሶ፤ "መቼም አንተ
በሶርያ ላይ እንደምትነግሥ እግዚአብሔር
አሳይቶኛል" አለው።

14ከዚያም አሣሄል ከኤልሳዕ ዘንድ
ወጥቶ ወደ ጌታው ተመለሰ፤ ቤንህዳድም፤
"ለመሆኑ ኤልሳዕምን አለህ?" ሲል ጠየቀው፤
አሣሄልም፤ "በርግጥ ከበሽታህ እንደምትድን
ነግሮኛል" አለው። 15በማግስቱ ግን ወፍራም
ልብስ ወስዶ በውሃ ከነከረ በኋላ የንጉሡን
ፊት ሽፈው፤ ንጉሡም በዚሁ ሞተ፤ ከዚያም
አሣሄል በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የይሁዳ ንጉሥ ኢዮሆራም

8፤16-24 ተጓ ምብ - 2ዜና 21፤5-10:20

16የእስራኤል ንጉሥ የአክዓብ ልጅ
ኢዮራም በነገሠ በአምስተኛው ዓመት፤
የኢዮሃፍጥ ልጅ ኢዮሆራም በይሁዳ ነገሠ።

17እርሱም ሲነግሥ ዕድሜው ሠላሳ ሁለት
ዓመት ነበር፤ በኢዮሩሳሌም ተቀምጦም
ሰምንት ዓመት ገዛ። 18የገባት የአክዓብ
ልጅ ስለነበረች የአክዓብ ቤት እንዳደረገው
ሁሉ፤ እርሱም የእስራኤልን ነገሥታት
መንገድ ተከተለ፤ በእግዚአብሔርም ፊት
ክፉ ድርጊት ፈጸመ። 19ይሁን እንጂ ስለ
ባሪያው ስለ ዳዊት ሲል፤ እግዚአብሔር
ይሁዳን ሊያጠፋ አልፈለገም፤ ምክንያቱም
ለዳዊትና ለዘሩ መብራት እንደማያሳጣ
ተሰፋ ሰጥቶ ነበርና።

20በኢዮሆራም ዘመን መንግሥት፤
ኤዶምያስ በይሁዳ ላይ ዐምፆ የራሱን
ንጉሥ አነገሠ። 21ስለዚህም ኢዮሆራም
ሠረገሎቹን ሁሉ አሰልፎ ወደ ጸዓር
ዘመተ። ኤዶማውያንም እርሱንና የሠረገላ
አሣገሮቹን ከበቡ፤ እርሱና የሠረገላ

8፤11 መሳ3፤25፤
ሉቃ19፤41
8፤12 ዘፍ34፤29፤
1፤719፤17፤
2፤715፤16፤
መዝ137፤9፤
ኢሳ13፤16፤
ሆሴ13፤16፤
ኦም1፤13፤
ናሆ3፤10፤
ሉቃ19፤44
8፤13
1ሳሙ17፤43፤
2ሳሙ3፤8፤
1፤719፤15
8፤15 2፤71፤17
8፤16 2፤71፤17፤
2ዜና21፤14
8፤18 ቀ26፤
2፤71፤11፤
8፤19 ዘፍ6፤13፤
2ሳሙ21፤17፤
ራእ21፤23
8፤20 1፤722፤47

8፤22 ዘፍ27፤40፤
ዘኁ33፤20፤
ኢሉ21፤13፤
2፤719፤8፤
8፤25 2፤79፤29
8፤26 ቀ18፤
1፤716፤23
8፤27 1፤715፤26፤
16፤30
8፤28 ዘፍ4፤43፤
2፤79፤1፤14
8፤29
1፤719፤15፤17፤
21፤29፤
2፤79፤21፤ 10፤13
9፤1
1ሳሙ10፤1፤5፤
1፤718፤46፤
2፤78፤28

አሣገሮቹ ግን በሌሊት ተነሥተው ከበባውን
ጥሰው ወጡ፤ ሰራዊቱም ሸሽቶ ተመለሰ።
22ኤዶምያስም እስከ ዛሬ ድረስ በይሁዳ
ላይ እንደ ዐመፀ ነው፤ ልብናም በዚሁ
ጊዜ ዐምፆ ነበር። 23በኢዮሆራም ዘመን
መንግሥት የተከናወነው ሌላው ነገር ሁሉ
በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ
አይደለም። 24ኢዮሆራምም ከአባቶቹ ጋር
አንቀላፋ፤ እንደ

እነርሱም ሁሉ በዳዊት ከተማ ተቀበረ።
ልጁ አካዝያስም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የይሁዳ ንጉሥ አካዝያስ

8፤25-29 ተጓ ምብ - 2ዜና 22፤1-6

25የእስራኤል ንጉሥ የአክዓብ ልጅ
ኢዮራም በነገሠ በዐሥራ ሁለተኛው ዓመት፤
የኢዮሆራም ልጅ አካዝያስ በይሁዳ ነገሠ።

26አካዝያስ ሲነግሥ ዕድሜው ህያ ሁለት
ዓመት ነበር፤ በኢዮሩሳሌም ተቀምጦም
አንድ ዓመት ገዛ። እናቱ ነቶልያ ተባለች፤
እርሷም የእስራኤል ንጉሥ የምሪያ የልጅ
ልጅ ነበረች። 27አካዝያስ ከአክዓብ ቤተ ሰብ
ጋር በጋብቻ የተሰሰረ ስለ ነበር፤ የአክዓብ
ቤት እንዳደረገው ሁሉ፤ እርሱም በአክዓብ
ቤት መንገድ ሂደ፤ በእግዚአብሔርም ፊት
ክፉ ነገር አደረገ።

28አካዝያስም ከአክዓብ ልጅ ከኢዮራም
ጋር ሆኖ በሶርያ ንጉሥ በአሣሄል ላይ
ለመዝመት ወደ ሬማት ዘገለፃድ ሂደ፤
ሶርያውያንም በዚያ ኢዮራምን አቁሰሉት።
29ስለዚህ ንጉሥ ኢዮራም በሬማት
ከአሣሄል ጋር ባደረገው ጦርነት ሶርያውያን
ካደረሱበት ቀስሰል ለማገገም ወደ
ኢይዝራኤል ተመለሰ።

ከዚያም የአክዓብ ልጅ ኢዮራም ስለ
ታመመ የይሁዳ ንጉሥ የኢዮራም ልጅ
አካዝያስ ሊጠይቀው ወደ ኢይዝራኤል
ወረደ።

ኢዮ ተቀብቶ በእስራኤል ላይ ነገሠ

9 ነቢዩ ኤልሳዕ ከነቢያት ማገበር አንዱን
ጠርቶ እንዲህ አለው፤ "ወገብህን
ታጥቀህ፤ ይህን የዘይት ማሰር በመያዝ
በሬማት ወደምትገኘው ገለፃድ ሂድ።
2ከዚያም ስትደርስ የናሚሲን የልጅ ልጅ፤
የኢዮሃፍጥን ልጅ ኢዮን ፈልገው።
ወደ እርሱም ቀርቦህ ከንደኞቹ ለብቻ

8፤10 ስብራይስጡ እንዲሁም ጳሂድና፤ በርግጥ
አትድገም በለው እንደሚሞት እግዚአብሔር
ገልጠልኛል

8፤11 የእግዚአብሔር ሰው እንባውን አፈሰሰ፤
ኤልሳዕ በመገለጥ መንፈስ ባገኘው ራእይ መሠረት
አሣሄል የሶርያ ንጉሥ እንደሚሆን፤ በእስራኤልም
ላይ እስከፊ ክፋት እንደሚፈጽም (ቀ 12፤13)
ተመለከተ። ኤልሳዕ ያለቀሰው ከክሕደታቸው የተነሣ
በእስራኤል ላይ የሚደርሰውን ስላወቀ ነበር። እውነተኛ
የእግዚአብሔር ሰው እንደ መሆኑ መጠን፤ በራሱ ሕዝብ
ለተተወው በእግዚአብሔርና አሁን ከነጠላታቸው

የተነሣ አስከፊ ፍርድ ለሚደርስባቸው ሰዎች በእጅጉ
አዘነ። በተመሳሳይ ሁኔታም ኢየሱስ ለኢዮሩሳሌም
(ሉቃ 19፤41)፤ ጳውሎስም ለቤተ ክርስቲያን አለቀሱ
(ሉቃ 20፤28-31)። የኤልሳዕ ንግግር አሣሄል ወደ
ፊት የሚያደርገውን ቁካኔ የሚያበረታታ ሳይሆን
ብልሹ የሆነው የሰው ዘር በጦርነት ጊዜ የሚፈጽመውን
አሠቃቂ ድርጊት ይገልጻል (ከኢሳ 13፤15)
ከሆሴ 10፤14 ጋር ያነጻጽራ።

ከነጠልኸው በኋላ ወደ እልፍኝ አስገባው።
ከዚያም ማሰር ውን ይዘህ ዘይቱን በራሱ ላይ
አፍሰሰና፤ 'እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤
'እነሆኔ እኔ በእስራኤል ላይ እንድትነግሥ
ቀብሁህ' ብለህ ዐውጅ። ከዚያም በኋላ
ከፍተህ ሩጥህ ፈጽሞ አትዘግይ።

ሰለዘህ ጉልማሳው ነቢይ በራማት
ወደምትገኝው ገለፃድ ሄደ። ከዚያ
እንደደሰም፤ የሰራዊቱ ጦር መከራከሪያች
በአንድነት ተቀምጠው ነበር፤
እርሱም "መከራከሪያ ሆይ፤ ወደ አንተ
ተልኬአለሁ" አለ።

አደም፤ "ለማንኛችን ነው?" ሲል
ጠየቀ።

እርሱም፤ "መከራከሪያ ሆይ፤ ለአንተ ነው"
ብሎ መለሰ።

አደም ተነሥቶ ወደ ቤት ገባ፤ ከዚያም
ነቢዩ ዘይቱን በአደ ላይ አፈሰሰና እንዲህ
አለ፤ "የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር
እንዲህ ይላል፤ 'በእግዚአብሔር ሕዝብ
በእስራኤል ላይ እንድትነግሥ ቀብቼሃለሁ።
'የአገልጋዮቹን የነቢያትን ደም እንዲሁም
የእግዚአብሔርን አገልጋዮች ደም ሁሉ
ከኤልሳቤል እጅ እበቀል ዘንድ አንተ
የጌታህን የአካባቢን ቤት ትመታለህ።
'የአካባቢ ቤት በሙሉ ይጠፋል፤ ባሪያም
ይሁን ተወላጅ፤ በእስራኤል የሚገኘውን
የመጨረሻ ወንድ ልጅ ሁሉ ከአካባቢ
እቈርጣለሁ።' ከእንግዲህ የአካባቢን
ቤት፤ እንደ ናባጥ ልጅ እንደ ኢዮርብም
ቤት፤ እንደ አዚያም ልጅ እንደ ባላስ
ቤት አደርገዋለሁ።¹⁰ ኤልሳቤልን ግን
በአይዝራኤል ዕርሻ ውሾች ይበሏታል፤
የሚቀብራትም አይኖርም።" ይህን
ተናግሮ መዝጊያውን ከፍቶ ሮጠ።

አደም ወጥቶ የጦር አለቆች ወደሆነት
ጓደኞቹ እንደደረሰ፤ ከመካከላቸው አንዱ
"ሁሉም ነገር ሰላም ነው? ይህ እብድ
ወደ አንተ የመጣው ለምንድን ነው?" ሲል
ጠየቀው።

አደም "ሰውየውንም ሆነ የሚናገረውን
እናንተም ታውቃላችሁ" ሲል መለሰ።

እነርሱም፤ "ይህም ትክክል አይደለም
ይልቅስ እውነቱን ንገረን" አሉት።

አደም እንዲህ አለ፤ "እርሱ የነገረኝማ
ይህ ነው፤ 'እግዚአብሔር እንዲህ
ይላል፤ 'የእስራኤል ንጉሥ እንድትሆን
ቀብቼሃለሁ'።"

ከዚያ ሁሉም ቶሎ ብለው ልብላቸውን
አያወለቁ በሚራመድበት ደረጃ ላይ

9+3 19719+16
9+6 19719+16
9+7 ዘፍ4+24
ዘፍ32+43
19718+4
ራእ6+10
9+8
19+25+22
29710+17
9+9 19713+34
14+10 16+3
9+10 19721+23
9+11
19+10+11
የሐ10+20
9+13
29+15+10
ማቴ21+8
ሉቃ19+36

አነጠፉ፤ ከዚያም መለከት ነፍተው፤ "አደ
ነግሦአል" አለ።

ኢዮ ኢዮራምንና አካዝያስን ገደለ

9+21-29 ተፃ ምብ - 2ዘፍ 22+7-9

ሰለዘህ የናሚሲ የልጅ ልጅ፤
የኢዮሞፍጥ ልጅ ኢዮ በኢዮራም ላይ
አሣረ። በዚህ ጊዜ ኢዮራምና እስራኤል
ሁሉ በራማት የምትገኘውን ገለፃድን
ከሰርያ ንጉሥ ከአዛሄል ጥቃት ለማዳን
ይጠብቁ ነበር።¹⁵ ንጉሥ ኢዮራም ግን
የሰርያን ንጉሥ አዛሄልን ጦርነት በገጠመው
ጊዜ፤ ሰርያውያን ካደረሱበት ቀስሰል
ለማግኘት ወደ ኢይዝራኤል ተመልሶ ነበር።
አደም፤ "እንግዲህ ሐሳባችሁ እንዲህ
ከሆነ፤ ይህን ነገር ወደ ኢይዝራኤል ሄዱ
እንዳይናገር፤ ማንም ሰው ከዚህች ከተማ
ሾልኮ እንዳይወጣ ጠብቁ" አለ።¹⁶ ከዚያም
በሠረገላው ተቀምጦ ወደ ኢይዝራኤል
ገሠገሠ፤ ይህን የደረገውም ኢዮራም በዚያ
ሰለተኛና የይሁዳ ንጉሥ አካዝያስም እርሱን
ለመጠየቅ ወደዚያው ሰልወረደ ነው።

በኢይዝራኤል ግንብ ማማ ላይ
የቆመው

ጠባቂ የኢዮ ወታደሮች መቅረባቸውን
አይቶ፤ "እርሱ ወታደሮች መጡ" በማለት
ራሱን ተናገረ።

ኢዮራምም፤ "እንድ ፈረሰኛ ተጠቅቶ፤
እንዲገናኛቸው ላኩትና፤ 'የመጣችሁት
በሰላም ነው?' ብሎ ይጠይቅ" ሲል አዘዘ።

ፈረሰኛውም ኢዮን ለመገናኘት ጋልቦ
ሄደና፤ "ንጉሡ፤ 'የመጣችሁት በሰላም
ነው?' ብሎአል" አለው።

አደም፤ "ሰለ ሰላም መጨነቅ የአንተ
ጉዳይ አይደለም! ይልቅስ ወደ ኋላ እልፍና
ተከተለን" አለው።

ጠባቂውም፤ "መልእክተኛው ከእነርሱ
ዘንድ ደርሶአል፤ ነገር ግን ተመልሶ
አልመጣም" ብሎ አሳወቀ።

ሰለዘህ ንጉሡ ሌላ ፈረሰኛ ላከ፤ ወደ
እነርሱ ዘንድ እንደ ደረሰም፤ "ንጉሡ፤
'የመጣችሁት በሰላም ነው?' ይላል"
አለው።

አደም "ሰለ ሰላም መጨነቅ የአንተ
ጉዳይ አይደለም! ይልቅስ ወደ ኋላ እልፍና
ተከተለን" አለው።

ጠባቂውም፤ "መልእክተኛው ከእነርሱ
ዘንድ ደርሶአል፤ ነገር ግን ይህም ተመልሶ
አልመጣም፤ የወታደሮቹ መሪ ሠረገላ

9+14 ዘፍ4+43
29718+28
9+15 29718+29
9+16 2ዘፍ22+7
9+17
19+14+16
16+41 ኢፈ21+6
9+20
29+18+27

9+7 የአካባቢን ቤት ትመታለህ፤ ከሞታት
በፊት የአካባቢ ዘርቦ ትውልድ ፈጽሞ እንደሚጠፋ
ኤልያስ ትንቢት ተናግሮ ነበር (197 21+19-24)።

9+8 የአካባቢ ቤት በሙሉ ይጠፋል፤
የአካባቢ ቤት እንዲጠፋ የደረገው እግዚአብሔር ነው።
ምክንያቱም የእስራኤልን ሕዝብ በማሳት እምቢተኛ
መመሆኑና ንስሐ ባለመግባት በጣም ት፡ አምልኮውና
በክሊዶቱ ስለቀጠለ ነው (ከሮሜ 2+5-6 ጋር ያንጸጽፋ)።
በአካባቢ ቤት ላይ (ምዕ 10)፤ በአካባቢ ልጅ በኢዮራም

(ቀ* 22-26፤ 197 21+19) እንዲሁም በአካባቢ ሚስት
በኤልሳቤል ላይ የተፈጸመው የእግዚአብሔር የጽድቅ ፍርድ
(ቀ* 30-37)፤ እግዚአብሔር ሕዝቡን ወደ ርኩስ መንገድ
የሚመሩትን ሁሉ የልጥርጥር እንደሚፈርድባቸው
ያሳያል። እግዚአብሔር እያንዳንዱን ሰው እንደሥራው
መጠን ዋጋውን እንደሚከፍለው (ሮሜ 2+6፤ ይመ፡
ከ2ጠሞ 4+14 ጋር ያንጸጽፋ)፤ "ከፋ በሚያደርግ
በማንኛውም ሰው ... መከራና ጭንቀት" እንደሚሆን
(ሮሜ 2+9) መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ያስተምራል።

አነዳዱ ልክ እንደ ኖሚሲ ልጅ እንደ አዲስ አነዳድ ነው፤ ሲነዳም እንደ እብድ ነው" ሲል አሳውቀው።

²¹ኢዮራምም "በሉ ሠረገላዬን አዘጋጃ" ብሎ አዘዘ። ሠረገላው እንደ ተዘጋጀም የእስራኤል ንጉሥ ኢዮራምና የይሁዳ ንጉሥ አካዝያስ በየሠረገላቸው ሆነው አዲን ለመገናኘት ሄዱ፤ የኢይዝራኤልዊው የናቡቴ ርስት በነበረው ዕርሻ ላይም ተገናኙት። ²²ኢዮራምም አዲን ገና ሲያየው "አዲስ የመጣኸው በሰላም ነውን?" ሲል ጠየቀው።

አዲም "የእናትህ የኤልሳቤል የጣዖት አምልኮና መተት እንዲህ በዝቶ እያለ ምን ሰላም አለ!" ሲል መለሰ።

²³ኢዮራምም ሠረገላውን አዙሮ በመሸሸ፤ "አካዝያስ ሆይ፤ ይህ ከዳት ነው!" አለ።

²⁴ከዚያም አዲ ቀስቱን በማስፈንጠር ኢዮራምን በትከሻና ትከሻው መካከል ወጋው፤ ፍላጻውም ዘልቆ ልቡን ስለ ወጋው ሠረገላው ውስጥ ዘፍ ብሎ ወደቀ።

²⁵አዲም የሠረገላ ገላፊውን ቢድቃርን እንዲህ አለው፤ "እንግዳረኛ በኢይዝራኤልዊው በናቡቴ ዕርሻ ላይ ጣለው፤ አንተና እኔ አባቱን አክባብን በየሠረገላቸውን ሆነን ተከትለንው ሰንሄድ፤ እግዚአብሔር ይህን ትንቢት እንዲህ ሲል እንደ ተናገረበት አስታውሰ፤ ²⁶ትናንት የናቡቴንና የልጆቹን ደም አይቻለሁ፤ ይላል እግዚአብሔር፤ ጭንጃም በዚህ ዕርሻ ላይ በርግጥ አንተው እንድትከፍል አደርግሃለሁ፤ ይላል እግዚአብሔር፤ አሁንም በእግዚአብሔር ቃል በተነገረው መሠረት እንግዳረኛ በዚህ ዕርሻ ውስጥ ጣለው።"

²⁷የይሁዳ ንጉሥ አካዝያስም ይህን ሲያይ፤ ወደ ቤት ሀገሩ በሚያወጣው መንገድ ሸሽቶ አዲም እየሳደደ ድምፁን ከፍ አድርጎ፤ "እርሱንም ግደሉት!" አለ። እነርሱም በይብልጻም ከተማ አጠገብ በጉር ፀቀበት መንገድ ላይ በሠረገላው ውስጥ እንዳለ አቋሰሉት፤ እርሱ ግን ወደ መጊደ ሸሽቶ፤ እዚያው ሞተ። ²⁸አንልጋዮቹም በሠረገላ አድርገው ወደ ኢዮራሊም ወሰዱት፤ በዳዊትም ከተማ ከአባቶቹ ጋር በመቃብሩ ቀበሩት። ²⁹አካዝያስ በይሁዳ የነገሠው የአክባብ ልጅ ኢዮራም በነገሠ በዐሥራ አንደኛው ዓመት ነበር።

ኤልሳቤል ተገደለች

³⁰ከዚያም አዲ ወደ ኢይዝራኤል ሄደ፤ ኤልሳቤልም ይህን በሰማች ጊዜ ዐይኗን ተኳኑላ፤ ጠጉሯንም አሰማምራ በመሰከት

9+21
1፡1721+17:15-19
9+22 1፡1718+19፡
6-አ2+20
9+23 2፡1711+14
9+24 1፡1722+34
9+25
1፡1721+19-22
9+26
1፡1721+19-29
9+27 መሳ1+27፡
2፡1723+29
9+28 2፡1714+20፡
23+30
9+29 2፡178+25
9+30 ኤር4+30፡
ሕዝ23+40

ትመለከት ነበር። ³¹አዲ የትጥሩን በር አልፎ ሲገባ፤ "ጌታህን የገደለህ አንተ ዘምሪ የመጣኸው በሰላም ነውን?" ስትል ጠየቀችው።

³²ቀና ብሎ ወደ መስኮቱ ተመለከተና፤ "ማነህ አንተ? ማነው የሚተባበረኝ ሲል ራሴኸ ተጣራ። ሁለት ሦስት ጃንደሮችም ቀላቀላ ወደ እርሱ ተመለከቱ፤ ³³አዲም "ወደታች ወርውሩአት!" አለ። እነርሱም ወረውሯት። ፈረሶቹ ሲረጋግጧትም ደጂ በማንሱና በፈረሶቹ ላይ ተረፈ።

³⁴አዲም ገብቶ በላይ ጠጣም። ከዚያም "ምንም ቢሆን የንጉሥ ልጅ ናትና ይህችን የተረገመች ሴት በሚገባ ቅበሯት" አለ። ³⁵ለቀብሯት ሲወጡ ግን ከራስ ቅፏ ከእግሯና ከእጇ በቀር ሌላ ያገኙት አልነበረም። ³⁶ተመልሰውም ይህን ሲነግሩት፤ አዲ እንዲህ አለ፤ "እግዚአብሔር ለባሪያው ለቴሰቢያዊው ለኤልያስ፤ 'በኢይዝራኤል ምድር ዕርሻ ውስጥ ውሾች የኤልሳቤልን ሥጋ ይበሉታል'፤ ³⁷ሥጋዋም በኢይዝራኤል ምድር ዕርሻ ውስጥ እንደ ፍግ ስለሚሆን፤ ማንም ሰው፤ ይህች ኤልሳቤል ናት" ሲል አይቻልም ብሎ የተናገረው ቃል ይህ ነው።"

የአክባብ ቤተሰቦች ተገደሉ

10 በዚህ ጊዜ አክባብ በሰማርያ ሰባ ወንዶች ልጆች ነበሩት፤ ስለዚህ አዲ ደብዳቤ ጽፎ ለኢይዝራኤል ሸማምንት፤ ለሸማግሌዎችና የአክባብን ልጆች ለሚያሳድጉ ሞግዚቶች ወደ ሰማርያ ላከ፤ መልእክቱም እንዲህ የሚል ነበር፤ ²የጌታችሁ ልጆች ከእናንተ ጋር ስለሆኑ፤ ሠረገሎችና ፈረሶች፤ የተመሸገች ከተማና መሣሪያም ስላላችሁ፤ ይህ ደብዳቤ እንደ ደረሳችሁ ወዲያውኑ ገንታችሁ ልጆች መካከል ብልጫ ያለውንና ተገቢ ነው የምትሉትን መርጣችሁ በአባቱ ዙፋን አስቀምጡት። ከዚያም ስለ ጌታችሁ ቤት ተዋጉ።"

³እነርሱ ግን እጅግ ፈርተው ነበርና፤ "ሁለት ነገሥታት ለቋቋሙት ያልቻሉትን

፡19+26 1፡172+19 ይመ
፡29+27 ወይም በአትክልቱ ስፍራ በሚገኘው በኩል ሸሽ
፡39+31 ወይም፤ ጌታውን የገደለው ዘምሪ ሰላም አለውን?
፡39+36 1፡17 21+23 ይመ
፡10+1 ዕብራይስጡ ከዚህ ጋር ይሰማል፤ ነገር ግን እንዳንጅ የሰብሳ ሊቃናት ትርጉሞችና የቡልጌት ቅጂ፤ የከተማዬቱ ይላሉ።

9+25 በናቡቴ ዕርሻ፤ የንጉሥ ኢዮራም ወላጆች አክባብና ኤልሳቤል የናቡቴን መሬት ለመውሰድ ሲሉ ጣሌመብቱን ሰው በቁካኔ ገደሉት (1፡17 21+1-24)። አሁን ደግሞ የወንድ ልጆቻው ሬሳ በዚያው ዕርሻ መሬት ላይ ተጣለ። ወላጆች ከሞቱ በኋላ የእነርሱ ገጠኤት ልጆቻቸውን ዋጋ ሊያስከፍል ይችላል። 10+1 ኢዮ ደብዳቤ ጽፎ፤ የሰማርያ አለቆች ከአክባብ

ልጆች መካከል ንጉሥ የሚሆናቸውን እንዲመርጡ፤ ይህን ካደረጉ ደግሞ መዘዙ ቀላል አይደለምና ከራሱ ከኢዮ ጋር ጦርነት እንደሚገጥሙ አስጠነቀቃቸው (ቀ 1-4)። ገዥዎቹም በዚህ ሥነ ልቦናዊ ጦርነት ብርክ ገባቸው፤ ስለዚህ ለኢዮ ያደሩ መሆናቸውን በመሐላ ገለጡለት፤ ከዚያም የአክባብን ዘርህ ትውልድ ለመግደል በመወሰን የኢዮን ትእዛዝ አከበሩ (ቀ 5-8)።

ሰው እኛ እንዴት ልንቋቋመው እንችላለን?" አሉ።

⁵ሰለዚህ የቤተ መንግሥቱ አዛዥ የከተማዬ ትኝት ሽማግሌዎችና የልጆቹ ሞግዚቶች "እኛ ያንተው አገልጋዮች ነን፤ ትእዛዝህን ሁሉ እንፈጽማለን፤ እኛ ማንም አናንግሥም፤ ደስ የሚያሰኝህን ሁሉ አንተው አድርግ" በማለት ይህን መልእክት ለአዲሳት ሳኩ ሳኩ ያዘዘው አዲስ ሰው ሆኖ ከሆኑት ሁሉ አንተው ልጆች ራስ ቁርጣቸውን ነገ በዚህ ሰዓት ይዛቸውልኝ ወደ ኢይዝራኤል እንድትመጡ" ሲል ደግሞ ጻፈላቸው።

በዚህም ጊዜ ሰባው የንጉሡ ልጆች በከተማዬ ትኝት ውስጥ ታዋቂ በሆኑ አሳዳጊዎቻቸው ዘንድ ነበሩ። ፖለቲካውም በደረሳቸው ጊዜ ሰዎቹ ሰባውን ልዑላን በሙሉ ወሰደው ገደሏቸው። ራሳቸውንም በቅርጫት አድርገው አዲስ ዘንድ ወደ ኢይዝራኤል ላኩ። ፀመልእክተኛው እንደ ደረሰም፤ ለአዲሱ "የንጉሡን ልጆች ራስ አምጥተዋል" ብሎ ነገረው። ከዚያም አዲሱ "በከተማዬ መግቢያ በር ላይ ሁለት ሦስት ከምራቸው እስከ ነገ ጧት ድረስ አቁዶአቸው" ብሎ አዘዘ።

⁹በማግስቱም ጧት አዲስ ወጥቶ በሕዝቡ ሁሉ ፊት በመቆም እንዲህ አለ፤ "እኛን ትንጹህን ናችሁ፤ ጌታዬን ያሠርሁበትና የገደልሁት እኔ ነኝ። እነዚህን ሁሉ ግን የፈጃቸው ማን ነው?"

¹⁰እንግዲህ እግዚአብሔር በአካባቢ ቤት ላይ ከተናገረው ቃል አንዲት እንኳ በምድር ላይ ወድቃ እንደማትቀር ዕውቁ። እግዚአብሔር በባሪያው በኤልያስ የተናገረውን ፈጽሞ አለ። ¹¹ሰለዚህ አዲስ አካባቢ ቤት የቀረውን ሁሉ ታላላቆቹን ሰዎች በሙሉ የቅርብ ወዳጆቹንና ካህናቱን አንድም ሳይቀር በኢይዝራኤል ገደላቸው።

¹²ከዚያም አዲስ ተነሥቶ ወደ ሰማርያሂደ፤ ቤትኤክድ ወደተባለው የጸገ ጠባቂዎችም ቤት ሲደርስ፤ ¹³ከይሁዳ ንጉሥ ከአካዝያስ ሥጋ ዘመዶች ጥቂቶቹን አግኝቶ፤ "እኛን ትእዛዝህን ናችሁ?" ሲል ጠየቃቸው፤

እነርሱም፤ "እኛ የአካዝያስ ሥጋ ዘመዶች ነን፤ ንጉሣቸውን ቤተሰብና የእቱ ጌዶችን ልጆች ለመጠየቅ ወደዚህ ወርደን መጥተናል" አሉ።

¹⁴እነርሱም፤ "ከነሕይወታቸው ያዘቸው!" ሲል አዘዘ፤ ሰለዚህ ከነሕይወታቸው ወሰደው በቤት ኤክድ ጉድጓድ አጠገብ አርባ ሁለቱን ሰዎች ገደሏቸው፤ አንድ እንኳ አሳብረዋል።

¹⁵ከዚያም ተነሥቶ ሲሄድ የፊካብ ልጅ አዲስ አካባቢ ወደ እርሱ ሰመጣ መንገድ ላይ አገኘው። አዲሱ ሰላምታ ሰጥቶት "ለቤ ለልብህ ታማኝ የሆነውን ያህል ያንተስ ልብ ለልቤ እንዲሁ ታማኝ ነውን?" ሲል ጠየቀው።

10+5 ኢሱ9:8
10+7 2ሳሙ4:8;
15ገ21:21
10+10
15ገ21:29;
25ገ9:7-10
10+11 ቀ14;
ኢዮ18:19;
ሆሊ14;
ሚል4:1
10+13 15ገ2:19;
25ገ8:29;
2ሐ522:8
10+14 ቀ11
10+15
1ሐ92:55;
ሐዘ10:19;
ኢር35:26;
14-19;
ሕዘ17:18

አዲስ አካባቢ "አዎን፤ ነው!" ብሎ መለሰ።

አዲሱም፤ "እንግዲያውስ እጅህን ሰጠኝ" አለው። እጅግም ሰጠው፤ ከዚያም አዲስ ደግሮ ወደ ሠረገላው አወጣው።

¹⁶አዲሱም፤ "በል አብረን እንሄድና ለእግዚአብሔር ያለንን ቅናት እይልኝ" አለው፤ ከዚያም በሠረገላው ይዞት ሄደ።

¹⁷አዲስ ወደ ሰማርያ በደረሰ ጊዜ፤ ከአካባቢ ቤተሰብ በዚያ የቀረውን ሁሉ ገደለ። ለነቢዩ ለኤልያስ ቤተናገረውም የእግዚአብሔር ቃል መሠረት አጠፋቸው።

የበአል አገልጋዮች ተገደሉ

¹⁸ከዚያም አዲስ ሕዝቡን ሁሉ በአንድነት ሰብሰቡ እንዲህ አለ፤ "አካባቢ በአልን ያገለገለው በጥቂቱ ነው፤ አዲስ ግን ይበልጥ ያገለግላል።" ¹⁹አዲሱም የበአልን ነቢያት ሁሉ አገልጋዮቹንና ካህናቱንም በሙሉ ጥሩልኝ። ለበአል ትልቅ መሥዋዕት ስለማቀርብ አንድ ሰው እንኳ እንዳይቀር። የማይመጣ ሰው ቢኖር ግን በሕይወት አይኖርም፤ አዲስ ግን ይህን ማድረግ የበአልን አገልጋዮች ለማጥፋት ተነኩል መፍጠሩ ነበር።

²⁰አዲሱም፤ "ለበአል ከብር ጥባሔ ጥሩ" አለ፤ እነርሱም ይህንን ለሕዝቡ አስታውቁ። ²¹ከዚያም በመላው እስራኤል መልእክት ላከ፤ የበአል አገልጋዮች በሙሉ መጡ፤ ማንም አልቀረም፤ ሁሉም ወደ በአል ቤተ ጣዖት ገቡ፤ የበአል ቤተ ጣዖት ዳር እስከ ዳር ሞላ። ²²አዲሱም የልብስ ቤቱን ገላፊ፤ "ለበአል አገልጋዮች ሁሉ አልባሳት አውጣ" አለው፤ እነርሱም አልባሳቱን አወጣላቸው።

²³ከዚያም አዲስ ከፊካብ ልጅ ከአዲስ አካባቢ ጋር ወደ በአል ቤተ ጣዖት ገቡ። የበአልንም አገልጋዮች፤ "እንግዲህ የበአል አገልጋዮች ብቻ እንጂ የእግዚአብሔር አገልጋዮች እዚህ አብረዋቸው አለመኖራቸውን አረጋግጡ" አላቸው። ²⁴ከዚያም የሚቃጠል መሥዋዕትና ሌላም መሥዋዕት ለማቅረብ ገቡ። በዚህ ጊዜም አዲስ "በእጃችሁ አሳልፈኩትን ሰዎች እንድትገድቡ እንዲያመልጥ ያደረገ በገመዱ ይገባቸዋል" ብሎ በማስጠንቀቅ ውድ ሰማርያ ሰዎች አዘጋጅቶ ነበር።

²⁵አዲስ የሚቃጠልን መሥዋዕት አቅርቦ እንዳበቃ ጠባቂዎቹንና የጦር አለቆቹን፤ "ግቡና ግደሏቸው፤ ማንም እንዳያመልጥ" ሲል አዘዘ። እነርሱም በሰይፍ ፈጃቸው፤ ጠባቂዎቹና የጦር ሹማንቱም ፊሳውን በሙሉ ወደ ውጭ አውጥተው ጣሉ። ከዚያም ወደ ውስጠኛው የበአል ቤተ ጣዖት ገቡ። ²⁶ከድንጋይ የተሠሩትንም ማምለኪያ ምስሎች ከበአል ቤተ ጣዖት አውጥተው አቃጠሉ። ²⁷የበአልን ማምለኪያ ምስል ቀጠቀጠ፤ የበአልንም ቤተ አምላክ አፈረሰ፤ ይህንንም ሕዝቡ እስከ ዛሬ ድረስ የከሰ መጣታቸው አድርገዋል።

10+16
ዞሩ25:13
10+17 25ገ9:8
10+18 መሳ2:11
10+19 15ገ18:19
10+20 ዘፀ32:5
10+24 ኢሱ2:14
10+25 ዘፀ22:20;
15ገ18:40;
25ገ11:18
10+26 ዘፀ23:24
10+27 15ገ16:32

²⁸በዚህ ሁኔታም አዲስ የበአልን አምልኮ ከእስራኤል አስወገደ። ²⁹ይሁን እንጂ አዲስ የናባጥ ልጅ አዲሱ ብዓም፤ በቤተሰብና በዳን የወርቅ ጥጃዎች እንዲያመልኩ እስራኤልን ካሳተበት ነጠአት አልራቀም።

³⁰እግዚአብሔርም አዲሱን "በራሱ መልኩ" ካም የሆነውን ነገር ሰላደረገህና በአካባቢው ቤት ላይ እንዲደርስ በልቤ ያለውን ሁሉ ሰለፈጸምህ፤ ዘርህ እስከ አራት ትውልድ ድረስ በእስራኤል ዙፋን ላይ ይቀመጣል" አለው።

³¹ነገር ግን አዲስ የእስራኤልን አምላክ የእግዚአብሔርን ሕግ በፍጹም ልቡ ለመጠበቅ ጥንቃቄ አላደረገም፤ አዲሱ ብዓም፤ እስራኤልን ካሳተበት ነጠአት አልራቀምና።

³²በዚያ ዘመን እግዚአብሔር የእስራኤልን ምድር መቀናነስ ጀመረ። አሣሉም እስራኤልን ዳር እስከ ዳር መታ። ³³ይኸውም ከዮርዳኖስ በስተ ምሥራቅ ያለውን የገለዓድን ምድር ሁሉ ሲሆን፤ ይህም በአርፍን ወንዝ አጠገብ ካለው ከአሮጌር አንሥቶ የጋድን የርቤልንና የምናሲን አገር ገለዓድንና ባሳንን ነበር።

³⁴የቀረው በአዲስ ዘመን መንግሥት የሆነው የደረገውም ሁሉ፤ ያከናወነውም ሥራ በሙሉ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለም?

³⁵አዲስ ከአባቶቹ ጋር አንቀላቀ፤ በሰማርያ ቀበሌተኛ ልጁ አዲስ ከዘመን በእግሩ ተተክቶ

10+28 1ኛ/19+17
10+29 10/32+4
1ኛ/12+30+32
10+30 2ኛ/15+12
10+31 10/4+9
1ኛ/12+30
ም/4+23
10+32
1ኛ/19+17
2ኛ/13+25
መ/107+39
10+33
10+34 10/21+13
32+34 10/22+36
መ/11+26
አ/17+2
10+34 1ኛ/15+31

ነገሡ። ³⁶አዲስ በሰማርያ ተቀምጦ በእስራኤል ላይ የነገሠው ሃይ ስምንት ዓመት ነበር።

ጎቶልያና አዲስ

11+1-21 ተጽ ምብ - 2ኛ/22+10-23+21

11 የአካዝያስ እናት ጎቶልያ ልጁ መሞቱን በሰማች ጊዜ ንጉሣዊውን ቤተ ሰብ በሙሉ አጠፋች። ²የንጉሥ አዲሱ ልጅ፤ የአካዝያስ እናት የሳቢት ግን የአካዝያስን ልጅ አዲስን ሲገደሉ ከነበሩት ልዑላን መካከል ሲቃ ወስደችው። እንዳይገድሉትም ከጎቶልያ በመደበቅ እርሱንና ሞግዚቱን በአንድ አልፍን ሸሽገ ችችው። ³ጎቶልያ አገሩን በምትገዛበት ጊዜም ከሞግዚቱ ጋር ስድስት ዓመት በእግዚአብሔር ቤት ተሸሸገ።

⁴በሰባተኛውም ዓመት የዳሄ ልኮ ካራውያንንና ዘብ ጠባቂዎቹን የሚያዙትን የመቶ አለቆች እርሱ ወዳለበት ወደ እግዚአብሔር ቤት መቅደስ እንዲመጡ አደረገ። ከእነርሱም ጋር ቃል ኪዳን በሚደረግ በእግዚአብሔር ቤት መቅደስ ውስጥ አስማላችው፤ ከዚያም የንጉሡን ልጅ አሳያችው። ⁵እንዲሁም ሲል አዘዛችው፤ "እናንተ የምታደርጉት ይህ ነው፤ በሦስት ምድብ ሆኖችሁ በሰንበት ዕለት ዘብ ከምትጠብቁት መካከል አንዱ እጅ ቤት መንግሥቱን ይጠበቅ፤ ሌላው ከሦስት

11+1 2ኛ/28+18
11+2 መ/9+5
2ኛ/12+1
11+4 4+19
11+5 1ኛ/14+27
1ኛ/59+25

10+28 አዲስ የበአልን አምልኮ ... አስወገደ፤ የጣቶን አምልኮ መውረቱ የሆነውን የአካባቢን ሥርወ መንግሥት ይደመስስ ዘንድ አዲስ በእግዚአብሔር ተመረጠ (ከፋ 30፣ 9፣ 6-10 ጋር ያነጻጽሩ)። ከዚህም ጋር የተያያዘውን ከእግብረሳቂዎች፤ ከሰላር፤ ሰውን መሥዋዕት አድርጎ ከማቅረብ ጋር የተሳሰረውን (ፋ 18፣ 28፣ መ/ 2፣ 13 እና ማብ ይመ) አስጸያፊውንና ከፋውን የበአልን እምነት ከሥር መውረቱ ማጥፋት ነበር። የአካባቢ ቤትና የበአል ሃይማኖት ጥርጣ ብለው እንዲጠፉ መደረጋቸው በእስራኤል ምሕረት መውርዱ ነበር። የአካባቢ ቤትና የበአል ሃይማኖት በሆኑት እንዲቀጥሉ ቢደረግ ጥር እስራኤል በመንፈሳዊውም ሆነ በግብረሰብ ረገድ ለፍርድና ለጥፋት የተዘጋጀች ትሆን ነበር።

10+31 ሕግ ... ለመጠበቅ ጥንቃቄ አላደረገም፤ አዲስ በእግዚአብሔር ቀናተኛ ቢሆንም እንኳ በሙሉ ልቡ አላገለገለውም፤ ለፖለቲካ ፋይዳ ሲል የወርቅ ጥጃ ጣቶን አምልኮን ፈቀደ (ፋ 29)፤ የእግዚአብሔርን ሕግ ለማከበር የነበረውም ፍላጎት ይህን ያህል አልነበረም። ስለዚህ የግል ጥቅምን ለማሳደድ ከነበረ ከፍተኛ ፍላጎትና ሥልጣንንም ከመውደድ የተነሣ መሪው የመሪነቱን ግዴታ ለመወጣት ባለመቻሉ፤ እግዚአብሔር በእስራኤል ዐቅዶት የነበረው መንፈሳዊ ተሐድሶ ማንቆ ተፈጠረበት። ከእግዚአብሔር በሰማና ሰቅቶ የራሱን ጥቅም የማሳደድ ፍላጎት የቀዳማዊትን ስፍራ ሲይዝ ታላላቅ መንፈሳዊ መንቃቃትና ተሐድሶ በአዋር ይቀራል። አዲስ ከልብ በሆነ መንፈስ ተነሣብቶ እውነትንና ጽድቅን በመጠበቅ እግዚአብሔርን ከማምለክ ይልቅ ዓለምን ከመውደድ ጋር በተቆረኘ አገልግሎት

በእግዚአብሔር በማድረግ የኋላ ጓላ እግዚአብሔር የአዲስ ቤት ቀጣ (ከሆሰ 1+4 ጋር ያነጻጽሩ)

11+1 ጎቶልያ ... ንጉሣዊውን ቤተሰብ በሙሉ አጠፋች፤ በይሁዳ ታሪክ ከዳዊት ሥርወ መንግሥት ውጭ የሆነችው ጎቶልያ፤ በድሮው ዓመት የሸብር ዘመን መንግሥት ንግሥት ነበረች። የእነዚያ የከፋዎቹ የአካባቢና የኤልካል ልጅ የነበረችው ይህች ቤት የይሁዳ ንጉሥ የኢየሱያውን ልጅ አዲሱን አግብታ ነበር። አዲስ ሰሜንን ሲገባ፤ የአካባቢን ቤት ጠራርጎ ሲያጠፋ የአዲሱንና የጎቶልያ አንድያ ልጅ በተገደለ ጊዜ (9፣ 27 ይመ)፤ የልጅ ልጆቿን እንኳ ሳይቀር የዳዊትን ዘር ለማጥፋት የሞከረችው፤ ይህች ከሐዲሲ ቤት የይሁዳን ዙፋን ጨበጠች። ይሁን እንጂ የሊቀ ካህኑ የዮዳ ሚስት የሳቢት የአካዝያስን ሕፃን ልጅ አዲስ የተባለውን በመሸሸግ መሲሔ የሚወለድበትን የዳዊትን ሥርወ ግንድ አተረፈች (ፋ 2-3፣ 24። 7፣ 11፣ 16፣ 1ኛ/ 8፣ 25 ይመ፤ ከማቱ 1፣ 8-9 ጋር ያነጻጽሩ)።

11+4 የዳሄ፤ ጎቶልያ የደቡብን መንግሥት በጋዘቸበት ዘመን (ፋ 2 ይመ፤ ከዚያ 22፣ 11 ጋር ያነጻጽሩ)፤ የዮሴፍ ባል የዳሄ የእግዚአብሔር ሊቀ ካህን ነበር። ጎቶልያ ከዙፋን እንድትወገድ የዳሄ ቅስቀሳ አካሄደ (ከ2ኛ/ 23 ጋር ያነጻጽሩ)፤ አዲስን ዙፋን ላይ እንዲወጣ አደረገ፤ በእግዚአብሔር ልቡን እንዲስጥ መራው (ፋ 12፣ 2ኛ/ 5 23+11)፤ የዳሄ ያከናወነው ድርጊት የመሲሔን ሥርወ ግንድ ማትረፍ ነበር። የበአልን እምነት አጥፍቶ (ፋ 17-18)፤ በእግዚአብሔርና በሕዝቡ መካከል ያለውን ዜጃን ያድስም ዘንድ ለወጣቱ ለአዲስ ውጤታማ በሆነ መልኩ ምሪትን ሰጠው።

አንዱ የሰርን በር ይጠብቅ፤ የቀረው ሌላው አንድ ሦስተኛው እጅ ደግሞ ቤተ መቅደሱን ተራ ገብቶ ከሚጠብቀው ከዘብ ጥበቃው ጓላ ያለውን በር ይጠብቅ። ሕያንተ እንደ ተለመደው በሰንበት ዕለት ከዘብ ጥበቃ ነጻ የምትሆኑት ሁለት ሦስተኛው እጅ ግን ንጉሡ ያለበትን ቤተ መቅደስ ጠብቁ። ፀሁዳትሁም መሣሪያችሁን ይዛችሁ በንጉሡ ዙሪያ ሁኑ፤ የሚቀርባችሁ ቢኖር ግን ይገደል። ንጉሡ በሚወጣበትም ሆነ በሚገባበት ጊዜ ሁሉ አትለገቱ።

ዓመቶ አለቆቹም ካህኑ ዮዳሄ ያዘዘውን ሁሉ አደረጉ፤ እያንዳንዳቸውም በሰንበት ዕለት ለዘብ ጥበቃ የሚገቡትንና ከዘብ ጥበቃ የሚወጡትን ጭፍሮቻቸውን ይዘው ወደ ካህኑ ወደ ዮዳሄ መጡ። ¹⁰ካህኑም በእግዚአብሔር ቤት የነበረውን የንጉሥ ዳዊትን ጦርና ጋሻ ለመቶ አለቆቹ ሰጣቸው። ¹¹ወታደሮቹም እያንዳንዳቸው መሣሪያቸውን ይዘው ከቤተ መቅደሱ በስተ ደቡብ እንገሥቶ እስከ ሶሜን ድረስ በመሠዊያውና በቤተ መቅደሱ አጠገብ በንጉሡ ዙሪያ ቆመ።

¹²ዮዳሄም የንጉሡን ልጅ አውጥቶ ዘውዱን ሜኒለት፤ የኪዳንንም መጽሐፍ ሰጠው፤ መንግሥቱን ዐወጀ፤ ኢዮአስም ተቀብቶ ነገሡ። ከዚያም ሕዝቡ፤ "ንጉሡ ሺህ ዓመት ይንገሥ" እያሉ በማጨብጨብ ደስታቸውን ከፍ ባለ ድምፅ ገለጹ።

¹³ጎቶልያም የሰራዊቱንና የሕዝቡን ጩኸት በሰማች ጊዜ ሕዝቡ ወዳለበት ወደ ቤተ መቅደሱ ሄደች። ¹⁴እነሆ፤ በወጹ መሠረት ንጉሡ በዐምዱ አጠገብ ቆሞ፤ ሹማምቱና መለከት ነፊዎች ከአጠገቡ ሆነው ለዮች። የአገሩም ሕዝብ ሁሉ ይፈንጥዝ መለከትም ይነፋ ነበር። ጎቶልያም ልብሷን ቀዳ፤ "ይህ ከዳት ነው! ከዳት ነው!" በማለት ጮኸች።

¹⁵ካህኑ ዮዳሄም ጭፍሮቹን የሚያዙትን የመቶ አለቆች፤ "በረድፍ በተሰለፉት ጭፍሮች መካከል አውግቶ፤" የሚከተላትንም ሁሉ በሰይፍ በሉት" ሲል አዘዘ፤ ይህ የሆነውም ካህኑ አስቀድሞ፤ "በእግዚአብሔር ቤት መገደል የለባትም" በማለቱ ነበር። ¹⁶ስለዚህ ፈረሶች ወደ ቤተ መንግሥቱ በሚገቡበት ሰፍራ ስትደርስ፤ ይዘው እዚያው ገደሏት።

¹⁷ዮዳሄም የእግዚአብሔር ሕዝብ ይሆኑ ዘንድ በእግዚአብሔርና በንጉሡ በሕዝቡም መካከል ቃል ኪዳን እንዲኖር አደረገ፤ እንደዚሁም በንጉሡና በሕዝቡ መካከል ቃል ኪዳን መሠረተ። ¹⁸የአገሩም ሕዝብ ሁሉ ወደ በኣል ቤተ ጣዖት ሄደው አፈራረሱት፤

11+10 2400+8+7
11+12 ዘ025+16፤
14000+9+16፤
10+24፤
1711+39፤
27123+3፤
መዝ47+11 98+8፤
ኢ455+12
11+14
ዘ637+29፤
1711+39፤ 7+15፤
279፤ 23
11+15 1712+30
11+16 ዘ64+14፤
ዐ33+28፤
ኢ631+40
11+17 ዘ024+8፤
24000+5+3፤
27123+3፤
2ዘ65+15+12፤
23+3፤ 29+10፤
34+31፤ ዕዝ10+3፤
ኢ634+8
11+18 ዘ812+3፤
17116+32፤
18+40፤
27110+25፤
23+20

መሠዊያዎቹንና ምስሎቹን ሁሉ ሰባበሩ፤ የበኣልን ካህን ማታንንም በመሠዊያዎቹ ፊት ለፊት ገደሉት።

ከዚያም ካህኑ ዮዳሄ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ የሚጠብቁ ዘበኞችን መደበ። ¹⁹ከዚያም መቶ አለቆቹን፤ ካራውያንንና ዘበኞቹን እንዲሁም የአገሩን ሕዝብ በመላ በመያዝ ሁሉም በአንድነት ሆነው፤ ንጉሡን እእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ወስደው በዘብ ጠባቂዎች ቅጥር በር በኩል ታች ወዳለው ቤተ መንግሥት ይዘውት ገቡ፤ ንጉሡም በዙፋኑ ላይ ተቀመጠ፤ ²⁰የአገሩም ሕዝብ ሁሉ ደስ አለው፤ ጎቶልያ ቤተ መንግሥቱ ውስጥ በሰይፍ ተገድላ ስለ ነበር፤ ከተማዬቱ ጸጥ አለች። ²¹ኢዮአስ በነገሡ ጊዜ ዕድሜው ሰባት ዓመት ነበር።

ኢዮአስ ቤተ መቅደሱን አደሰ

12፤ 1-21 ተጓ ምብ - 2ዘ65 24፤ 1-14፤
24፤ 23-27

12ኢዮአስ በነገሡ በሰባተኛው ዓመት ተቀምጦም አርባ ዓመት ገዛ። እናቱ ሳብያ የተባለች፤ የቤርሳቤህ ከተማ ተወላጅ ነበረች። ካህኑ ዮዳሄ ያስተምረው በነበረበት ዘመን ሁሉ፤ ኢዮአስ በእግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ። ³ይሁን እንጂ የሹረብታ ማምለኪያ ሰፍራዎች አልተወገዱም፤ ሕዝቡም በእነዚህ ቦታዎች መሠዋቱንና ማጠኑን እንደ ቀጠለ ነበር።

ኢዮአስ ካህናቱን እንዲህ አላቸው፤ "ከሕዝብ ቁጠራ የተገኘውንና በስእለት የገባውን እንዲሁም በራስ ፈቃድ ለቤተ መቅደሱ የተሰጠውን የተቀደሰ ገንዘብ በመላ ሰብሰቡ። ⁵እያንዳንዱም ካህን ገንዘቡን ከገንዘብ ያገፍ እጅ ይቀበል፤ እንደ አስፈላጊነቱም በቤተ መቅደሱ ውስጥ የፈረሰውን ለማደስ ይዋል።"

ይሁን እንጂ እስከ ሃያ ሦስተኛው የኢዮአስ ዘመን መንግሥት ካህናቱ በቤተ መቅደሱ ውስጥ የፈረሰውን አሳደሱም ነበር። ጎስለዚህ ኢዮአስ ካህኑን ዮዳሄንና ሌሎቹን ካህናት ጠርቶ፤ "በቤተ መቅደሱ ውስጥ የፈረሰውን ያሳደሳችሁት ለምንድን ነው?" ሲል ጠየቃቸው፤ ቀጥሎም፤ "ከእንግዲህ ወዲያ ገንዘቡ በቤተ መቅደሱ ውስጥ የፈረሰውን ለማደስ ይዋል እንጂ ከገንዘብ ያገፍ አትቀበሉ" አላቸው። ካህናቱም ከእንግዲህ ከሕዝቡ ገንዘብ ላለመሰብሰብና ቤተ መቅደሱንም ራሳቸው ላለማደስ ተሰማመ።

¹¹፤ 8 ወይም፤ ወደ ቅጥራችሁ የሚደርስ ቢኖር
¹¹፤ 15 ወይም፤ ከቅጥራችሁ መካከል

11+19 4*4
11+20
ም411+10፤
28+12፤ 29+12
12+1 2711+2
12+2 ዘ812+25፤
24000+8+15
12+3 1713+3፤
27118+4
12+4 ዘ025+2፤
30+12፤ 35+29፤
ዘ71 18+19፤
27122+4
12+5 27122+5

12+2 ኢዮአስ፤ ሊቀ ካህኑ ዮዳሄ አማካሪው እስከ ሆነበት ዘመን ድረስ ኢዮአስ እግዚአብሔርን አገለገለ፤ ይሁን እንጂ ዮዳሄ ከሞተ በኋላ ኢዮአስ እግዚአብሔርን ትቶ ለጣዖታት መዝገት ጀመረ (2ዘ65 24፤ 17-18)። እግዚአብሔርን ሲተው ያመዘውን የዮዳሄን ልጅ ዘክርያስን በመግደል በደሉን እጥፍ ድርብ አደረገ (2ዘ65 24+20-22)።

ሁሉም የየገኙ ማግኘቱ አይቀርምና ኢዮአስ ይህን ግፍ ስለ ፈጸመ በራሱ ሹማምንት ተገደለ (4* 20፤ 2ዘ65 24+25 እና የሚከተለውን ማብ ይመ)። ኢዮአስ በንጉሥነት ሥልጣኑ መልካም አደረገ፤ በመጨረሻ ግን በመንፈሳዊ ሕይወቱ ከንቱ ሆኖ ቀረ (ከማቴ 24፤ 13፤ ከዝላ 3+3፤ ከራእ 2+10 ጋር ያገጽጽ)።

ከዚያም ካህኑ ዮሐንስ እንደ ሣጥን ወሰደ በመክደኛው ላይ ቀዳዳ አበጀለት፤ ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ በሚያስገባው በስተቀኝ በኩል በመሠዊያው አጠገብ አኖረው። በራፉን የሚጠብቁት ካህናትም ወደ እግዚአብሔር ቤት የሚመጣውን ገንዘብ በሙሉ በሣጥኑ ውስጥ ያስገቡ ነበር።¹⁰ በሣጥኑም ውስጥ ብዙ ገንዘብ መኖሩን በሚያዩበት ጊዜ ሁሉ የንጉሡ ጸሐፊና ሊቀ ካህናቱ መጥተው ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ የገባውን ገንዘብ ቁጥረው በየክረጢቱ በማስገባት ቋጥረው ያኖሩት ነበር።¹¹ የገንዘቡ ልክም ተመገሞ ከታወቀ በኋላ የቤተ መቅደሱን ሥራ በነሳፊነት እንዲያሠሩ ለተመደቡት ሰዎች ገንዘቡን ያስረክቧቸዋል፤ ይህም የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ለሚሠሩ አናጢዎች ግንባሮችን¹² ለድንጋይ ጠራቢዎችና ለድንጋይ ቅርጽ አውጭዎች የሚከፈል እንዲሁም የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ለሚታደስበት ዕንጨትና ጥርብ ድንጋይ መግዣ የሚውል ነበር።

¹³ ለቤተ መቅደሱ ከገባው ገንዘብ ግን ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ግልጋሎት ለሚውሉ የብር ጽዋዎች፣ መኰስተሪያዎች፣ ድስቶች፣ መለኮቶችና ወይም ለሌሎች የወርቅም ሆነ የብር ዕቃዎች መሥሪያ አልዋ ለም፤¹⁴ የተከፈለው ግን ቤተ መቅደሱን ለሚያድሱ ሠራተኞች ብቻ ነበር።¹⁵ ለሠራተኞቹ እንዲከፍሉ ገንዘቡ የተሰጣቸው ሰዎች ፍጹም ታማኞች በመሆናቸው ተቈጣጣሪ ማድረግ አላስፈለጋቸውም ነበር።¹⁶ ስለ በደል መሥዋዕትና ስለ ንጢአት መሥዋዕት የሚቀርበው ገንዘብ ግን የካህናቱ በመሆኑ ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ አይገባም ነበር።

¹⁷ በዚህ ጊዜ የሶርያ ንጉሥ አሣሄል ወጣ፤ ጌትንም አደጋ ጥሎ ያዛት። ከዚያም በኢየሩሳሌም ላይ አደጋ ለመጣል ፊቱን አዞረ።¹⁸ የይሁዳ ንጉሥ ኢዮአስ ግን አባቶቹ የይሁዳ ነገሥታት ኢዮሣፍጥ፣ ኢዮሆራም፣ አካዝያስ ለእግዚአብሔር ቀድሰው የለዩላቸውን የተቀደሱ ዕቃዎች በሙሉ፣ እርሱ ራሱ የቀደሳቸው ስጦታዎች እንዲሁም ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስና በቤተ መንግሥቱ ዕቃ ቤቶች የተገኘውን ወርቅ ሁሉ ሰብስቦ ለሶርያ ንጉሥ ለአሣሄል ላክለት፤ አሣሄልም ከኢየሩሳሌም ተመለሰ።¹⁹ ኢዮአስ በዘመነ መንግሥቱ ያከናወነው ሌላው ተግባርና የፈጸመው ሥራ ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን?²⁰ ሹማምቱም በእርሱ ላይ ዐመጽበት፤ ቀኝላቀው ወደ ሲላ በሚወስደው መንገድ ላይ በቤትሚሎ ገደሉት።²¹ ገዳዮቹ ሹማምትም የሰምዓት ልጅ ዮሐንስና የሶሚር ልጅ ዮሐንስ ነበሩ። እርሱም ሞተ፤ እንደ

12+9 2ነገ25+18፣
ኤር35+4፣
52+24፣
ማር12+41፣
ሉቃ21+1
12+10
2ሳመ+8+17
12+12
2ነገ22+5-6
12+13 1ነገ7+51፣
12+15 2ነገ22+7፣
1ቀር4+2
12+16
ዘላ41+35፣
5+14-19፣ 7+7
12+17 2ነገ8+12
12+18
1ነገ15+18+21፣
2ነገ15+20፣
19+36፣
2ዘና21+16-17
12+20 መሳ9+6፣
2ነገ14+5+19፣
15+10፣14+25+30፣
21+23፣ 25+25

13+2
1ነገ12+26-33
13+3 ሉቃ24፣
ዘጸ31+17፣
1ነገ19+17
13+4 ዘጸ10+9፣
ዘጸ4+29፣ 26+7፣
2ሳመ7+10
13+5 ዘጸ45+71
ዘጸ28+29፣
መላ2+18
13+6 1ነገ12+30፣
16+33
13+7
2ሳመ22+43፣
2ነገ10+32-33
13+12
1ነገ15+31፣
2ነገ14+15

አባቶቹም ሁሉ በዳዊት ከተማ ተቀበረ። ልጁ አሜስያስም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የእስራኤል ንጉሥ ኢዮአካዝ

13 የይሁዳ ንጉሥ የአካዝያስ ልጅ ኢዮአስ በነገሠ በሃያ ሦስተኛው ዓመት፣ የኢዮ ልጅ ኢዮአካዝ በሰማርያ ከተማ በእስራኤል ላይ ነገሠ፤ ዐሥራ ሰባት ዓመትም ገዛ።² እርሱም የናባጥ ልጅ ኢዮርብም እስራኤልን ያሳተብትን ንጢአት በመከተል በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ሠራ፤ ከዚህ ድርጊቱም አልተመለሰም።³ የእግዚአብሔር ቀጣ በእስራኤል ላይ ነደደ፤ ስለዚህ የሶርያ ንጉሥ አሣሄልና ልጁ ቤንሃዳድ በነበሩበት ዘመን ሁሉ አሳልፎ በእጃቸው ሰጣቸው።

ከዚያም ኢዮአካዝ እግዚአብሔርን ለመነ፤ እግዚአብሔርም የሶርያ ንጉሥ እስራኤልን እንዴት አድርጎ እንዳስጨነቀ አይቶአልና ልመናውን ሰጣው።⁴ ስለዚህ እግዚአብሔር ለእስራኤል የሚታደጋቸውን ሰው ሰጠ፤ እነርሱም ከሶርያውያን ጭቁና ተላቀቁ፤ እንደ ቀድሞውም በየድንኳናቸው መኖር ጀመሩ፤⁵ የይሁን እንጂ እስራኤልን ካሳተው ከኢዮርብም ቤት ንጢአት አልተመለሱም፤ በዚያው ገፋባት። የአሽራም ምስል ዐምድ፣ በሰማርያ መመለኩ ቀጠለ።⁶ ከኢዮአካዝ ሰራዊት የተረፈው ዐምሳ ፈረሰኞች፣ ዐሥር ሠረገሎችና ዐሥር ሺህ እግረኛ ወታደር ብቻ ነው፤ ይህ የሆነበትም ምክንያት የሶርያ ንጉሥ የቀረውን ስለ አጠፋውና እንደ ዐውድማ ብናኝ ስለ አደረገው ነበር።

⁷ ኢዮአካዝ በዘመነ መንግሥቱ ያከናወነው ሌላው ሥራ፣ ያደረገውና የፈጸመውም ሁሉ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን?⁸ ኢዮአካዝ ከአባቶቹ ጋር እንቀላፋ፤ በሰማርያም ተቀበረ። ልጁ ዮአስም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የእስራኤል ንጉሥ ዮአስ።

¹⁰ በይሁዳ ንጉሥ በኢዮአስ ዘመን፣ በሠላሳ ሰባተኛው ዓመት፣ የኢዮአካዝ ልጅ ዮአስ በሰማርያ ከተማ በእስራኤል ላይ ነገሠ፤ ዐሥራ ስድስት ዓመትም ገዛ።¹¹ እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ሠራ፤ የናባጥ ልጅ ኢዮርብም እስራኤልን ካሳተብት ንጢአት ሁሉ አልራቀም፤ በዚያው ገፋባት።

¹² ዮአስ በዘመነ መንግሥቱ ያከናወነው ሌላ ሥራ፣ ያደረገውና የፈጸመው ሁሉ እንዲሁም በይሁዳ ንጉሥ በአሜስያስ ላይ ያካሄደው ጦርነት ጭምር በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ

፡13+6 በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ሁሉ ይህ የአሺራን ቤተ ጣዖት የሚያመለክት ነው

አይደለምን?።¹³የአሰም ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ ኢየሩብሳም በእግሩ ተተክቶ በዙፋኑ ተቀመጠ። የአሰም በሰማርያ ከእስራኤል ነገሥታት ጋር ተቀበረ።

¹⁴በዚህ ጊዜ ኤልሳዕ ለሞት ባደረሰው ሕመም ታሞ ያጣጥር ነበር። የእስራኤልም ንጉሥ ዮአስ ሲጠይቀው ወርዶ አለቀሰለት፤ "ወየው አባቱን! ወየው አባቱን! ወየው የእስራኤል ሠረገሎችና ፈረሰኞች!" እያለም ሆኑ።

¹⁵ኤልሳዕም "አንድ ቀስትና ፍላጻች አምጣ" አለው፤ እርሱም አመጣ፤ ¹⁶የእስራኤልም ንጉሥ "ቀስቱን በእጅህ ያዘው" አለው፤ ቀስቱን በያዘውም ጊዜ ኤልሳዕ እጆቹን በንጉሡ እጆች ላይ አጥረ።

¹⁷ቀጥሎም "የምሥራቁን መስኮት ክፈት" አለው፤ ከፈተውም፤ ኤልሳዕም "በል አስፈንጥረው" አለው፤ አስፈነጠረውም፤ ከዚያም "የእግዚአብሔር የድል ቀስት!" ሶርያ ድል የምትሆንበት ቀስት!" አለ። ኤልሳዕም እንደ ገና "ሶርያው ያንንም አፌቅ ላይ ፈጽመህ ድል ታደርጋቸዋለህ" አለው።

¹⁸ቀጥሎም "በል ቀስቶቼን ውሰድ" አለው፤ ንጉሡም ወሰደ። ኤልሳዕም "መሬቱን ውጋ" አለው። እርሱም ሦስት ጊዜ ወግቶ አቆመ።

¹⁹የእግዚአብሔርም ሰው ተቈጣውና "መሬቱን አምስት ወይም ስድስት ጊዜ መውጋት ነበረ። በዚህ እንዲህ ብታደርግ ኖሮ ሶርያን ታሸንፍና ፈጽመህ ትደመስሳት፤ ነበር፤ አሁን ግን የምታሸንፈው ሦስት ጊዜ ብቻ ነው" አለው።

²⁰ኤልሳዕ ሞተ፤ ቀበሩትም። በዚህም ጊዜ ሞግባውያን አደጋ ጣቶች በየዓመቱ በጸደይ

13+13
25፡14+23፤
ሆላ1፡1
13፡14 25፡12+12
13፡15
14፡፡20+20
13፡17 ኢሱ8፡18፤
15፡20+26
13፡19 4፡25
13፡20 25፡5+2

ወራት ወደ እስራኤል ምድር እየሰረጉ ይገቡ ነበር።

²¹አንድ ጊዜ እስራኤላውያን ሰው ሞቶ ሲቀጠሩ፤ አንድ የአደጋ ጣይ ቡድን በድንገት አየ፤ ስለዚህ ተሞተውን ሰው ሬሳ ኤልሳዕ መቃብር ውስጥ ጣሉት፤ ሬሳው የኤልሳዕን ዐፅም እንደ ነካም ወዲያውኑ ሰውየው ድኖ በእግሩ ቆመ።

²²በኢየሱያዝ ዘመን መንግሥት ሁሉ፤ የሶርያ ንጉሥ አዛሄል፤ እስራኤልን ያስጨንቃቸው ነበር። ²³እግዚአብሔር ግን ራራላቸው፤ አዘነላቸው፤ ፊቱን መለሰላቸው፤ ይህም ከአብርሃም፤ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር ስለ ገባው ኪዳን ሲል ነው፤ እስከ ዛሬ ድረስ ሊያጠፋቸው አልፈለገም፤ ከፊቱም አላሰወገዳቸውም።

²⁴የሶርያ ንጉሥ አዛሄል ሞተ፤ ልጁ ቤንሃዳድም በእግሩ ተተክቶ ነገሡ። ²⁵ከዚያም የኢየሱያዝ ልጅ ዮአስ፤ አዛሄል ከአባቱ ከኢየሱያዝ እጅ በጦርነት የወሰዳቸውን ከተሞች ከአዛሄል ልጅ ከቤንሃዳድ አስመልሶ ያዘ። ዮአስ ሦስት ጊዜ ድል አደረገው፤ የእስራኤልንም ከተሞች በዚህ ሁኔታ መልሶ ያዘ።

የይሁዳ ንጉሥ አሜሲያስ

14፡1-7 ተጓ ምብ - 2ዜና 25፡1-4፤ 1-12
14፡8-22 ተጓ ምብ - 2ዜና 25፡17-26፤2

14 የእስራኤል ንጉሥ የኢየሱያዝ ልጅ ዮአስ በነገሡ በሁለተኛው ዓመት፤ የይሁዳ ንጉሥ የኢየሱስ ልጅ አሜሲያስ ነገሡ። ²በነገሡም ጊዜ ዕድሜው ሃያ አምስት

13+21
ጥ፡627+52
13+22 15፡19+17
13+23 10፡2+24፤
33፡15፤
10፡29+20፤
25፡17+18፤
24፡3+20
13+24 4፡3
13+25
4፡25፡10+32

13+14 ኤልሳዕ ለሞት ባደረሰው ሕመም ታሞ ያጣጥር ነበር፤ እግዚአብሔር በእርሱ በኩል አያሌ አስገራሚ ታምራት ያከናውነበት ኤልሳዕ በመጨረሻ ለሞት ከሚያደርስ ብርቱ ሕመም ላይ ወደቀ። ታላላቅ የእምነት ሰዎች እንኳ ሳይቀሩ ሞትን ይቀምሱ ዘንድ ነባራዊው ሁኔታ ያስገድዳል፤ ነገሩ ግራ መስሎ ቢታይም እንኳ የፈውስ አገልግሎት ያላቸው የእግዚአብሔር ባሪያዎች እንኳ አንዳንድ ጊዜ የሚሞቱት በሕመም ነው።

13+14 የእስራኤል ሠረገሎችና ፈረሰኞች፤ ንጉሥ ኢየሱስ የእስራኤል ጠባቂ በእውነት የኤልሳዕ አምላክ እግዚአብሔር እንደ ሆነ አስተዋለ (ከ2፡12 ጋር ያነጻጽሩ)። ኤልሳዕ ሲሞት የእስራኤል ብርታትና ጥበቃ እንደሚያኖር ኢየሱስ ያለ ጥርጥር ተረዳ። በየትኛውም ዘመን ለእግዚአብሔር ሕዝብ የትንቢት ቃል ከሌለ መንፈሳዊ ሞትና ክሕደት መከሰቱ የማይቀር ነው (ከኤር 21፡22 ጋር ያነጻጽሩ። በገጽ 1866 ላይ፤ "የቤተ ክርስቲያን የአገልግሎት ስጦታዎች" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

13+17 የምሥራቁን መስኮት ... ቀስት፤ ቀስቱን ወደ ምሥራቅ ማስፈንጠር (ይኸውም በሶርያውያን የተያዘ ስፍራ ነው፤ 10፡32-33) እስራኤላውያን የሶርያውያንን ጭቂና እንደሚያሰወግዱ የሚያመለክት ትእምርታዊ ድርጊት ነበር፤ ይህም እግዚአብሔር እስራኤልን በመልካም ሁኔታ እንደሚጠብቅ የተሰጠ ተስፋ ነው።

ንጉሥ ኢየሱስ ሦስት ጊዜ ብቻ መሬቱን መምታቱ፤ እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ ዳር ለማድረስ አስፈላጊ የሆነ የጋላ ስሜት፤ መስጠትና እምነት እንደነበረው ያመለክታል። ከዚህም የተነሣ ወደፊት ሶርያውያንን ፈጽሞ አይደመዳቸውም ማለት ነው (ቀ፡ 19)።

13+21 የኤልሳዕን ዐፅም እንደ ነካም ... ድኖ፤ ኤልሳዕ ሞቶ ተቀብሮ ነበር፤ ይሁን እንጂ በመቃብር ውስጥ እንኳ ሕይወት የሚሰጥ ነበረ መሆኑን በማመልከት የነቢያን ማንነት ለማሳየት ሲል እግዚአብሔር ኃይሉን ገለጠ (ከ4፡32-37፤ ከ1፡7 17፡17-24 ጋር ያነጻጽሩ)። ይህ ታምር የእግዚአብሔር ሰው በን ተጽዕኖ በመቃብር አለማክተውን፤ ነገር ግን በሕይወት ላሉት ለሌሎች የመንፈሳዊ ሕይወት ምንጭ ሊሆን እንደሚችል ያመለክታል (ከዮሐ 12፡24፤ ከ2ቆር 4፡11-12 ጋር ያነጻጽሩ)።

14፡1 አሜሲያስ፤ ይህ ንጉሥ አጀማመሩ መልካም ነበር፤ የኋላ ኋላ ግን ጣዖት አምልኮ ውስጥ ገባ (2ዜና 25፡14)። በሙሉ ልቡ እግዚአብሔርን አልተከተለምና (2ዜና 25፡2)፤ ይኸውም የመጣው ይምጣ እንጂ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ከማክበር ወደ ኋላ አልልም ብሎ በእምነቱ አልጸናም። እስከ ወዲያኛው ድረስ በእምነት ጸንቶ ለመኖር፤ በዚህ ዓለም እስካለን ድረስ የመጣው ቢመጣ በእግዚአብሔር ከማመንና ትእዛዜንም ከመከተል ፈቀቅ አንልም የሚል ብርቱ አቋም አስፈላጊ ነው (ፊል 3፡8-16)።

ዓመት ነበር፤ በኢየሩሳሌም ተቀምጦም ሃያ ዘመኑ ዓመት ገዛ። እናቱም የዓዳን የተባለች የኢየሩሳሌም ሴት ነበረች። እርሱም በእግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ፤ ነገር ግን አባቱ ዳዊት እንደ አደረገው ሀይንት አልነበረም፤ በማናቸውም ረገድ የአባቱን የኢየሱስን ፈለግ ተከተለ። ስለዚህ ለሰው ላይ ያሉት ማለፊያዎች አልተወገዱም፤ ሕዝቡም በየኩረብታው ላይ መሥዋዕት ማቅረቡንና ዕጣን ማጤሱን እንደ ቀጠለ ነበር።

⁵አሜሲያስ መንግሥቱን አጽንቶ ከያዘ በኋላ፤ ንጉሡን አባቱን የገደሉትን ሹማምን ገደላቸው፤ ያይሁን እንጂ በሙሴ የሕግ ሙጽሐፍ አግዚአብሔር፤ "እያንዳንዱ በራሱ ኅጢአት ይገደል እንጂ አባቶች በልጆቻቸው ልጆችም በአባቶቻቸው ኅጢአት አይገደሉ" ሲል ያዘዘ በመሆኑ የነፍስ ገዳዩን ልጆች አልገደላቸውም።

⁷የጨው ሽለቆ በተባለው በታ ዐሥር ሺህ ኤደማውያንን ድል ያደረገ፤ ሲላን በጦርነት የያዘና እስከ ዛሬም ድረስ የቅትኤል ተብላ የምትጠራበትን ስም ያወጣላት አሜሲያስ ነው።

⁹ከዚያም አሜሲያስ የኢየሱያ ልጅ፤ የኢየሱያን ልጅ ወደ ሆነው ወደ እስራኤል ንጉሥ ወደ ዮሐንስ "ናና ፊት ለፊት ይዋጣልን" ሲል መልእክተኞች ላከበት።

⁹የእስራኤል ንጉሥ ዮሐንስ ግን ለይሁዳ ንጉሥ ለአሜሲያስ እንዲህ ሲል ላከበት፤ "አንድ የሊባናስ ትርጉማት፤ ለአንድ የሊባናስ ግጥም፤ ለሁሉ ልጅህን ለልጄ በሚሰጥኝ ስጠው አለው፤ ከዚያም አንድ የሊባናስ ዱር አውራ መጥቶ ትርጉማቱን በእግሩ ረገጠው። ¹⁰በእርግጥ ኤደምን ድል አድርገዋል፤ ታዲያ ልብህ አለመጠን አይተራራ። ድል በማድረግህ አትንጠራ፤ አርፈህ ተቀመጥ! ጠብ በመጫር የራስህን ስጥ የይሁዳንን ውድቀት ለምን ትሻለህ?"

¹¹አሜሲያስ ግን አልሰማም፤ ስለዚህ የእስራኤል ንጉሥ ዮሐንስ ወጣ፤ እርሱና የይሁዳ ንጉሥ አሜሲያስም በይሁዳ ያደር በቤትሳሚስ ፊት ለፊት ጦርነት ገጠመ።

¹²ይሁዳ በእስራኤል ድል ሆነ፤ እያንዳንዱም ወደ ደንኳኑ ሸሸ። ¹³የእስራኤል ንጉሥ ዮሐንስም የአካዝያስን የልጅ ልጅ፤ የኢየሱስን ልጅ የይሁዳን ንጉሥ አሜሲያስን ቤትሳሚስ ላይ ማረከው። ከዚያም ዮሐንስ ወደ

14+4 2ኃገ12+3
14+5 2ኃገ12+20
21+24
14+6 ዘኃ26+11
ዘ828+61
ኢዮ21+20
ኤር31+30
44+3
ሕዝ8+4
20
14+7 መሳ136
2ሳመ+8
13
14+9 መሳ9+8-15
14+10
2ዜ526+16
32+25
14+11
ኢሱ15+10
14+12 1ኃገ22+36
14+13 1ኃገ3+1
2ዜ526+9
33+14
36+19
ነዘ8+16
12+39
ኤር31+38
39+2
ዘ14+10

ኢየሩሳሌም ሄደ፤ ከኤፍሬም ቅጥር በር አንጥቶ የማእዘን ቅጥር በር እስከተባለው ድረስ ርዝመቱ አራት መቶ ክንድሩ የሆነውን ቅጥር አፈረሰ። ¹⁴በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስና በቤተ መንግሥቱ ግምጃ ቤቶች ያለውን ወርቅና ብር በሙሉ በዚያም የተገኘውን ዕቃ ሁሉ በመውሰድ ምርኮኞችንም ይዞ ወደ ሰማርያ ተመለሰ። ¹⁵በዮሐንስ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ነገር፤ ያደረገውና የፈጸመው ሁሉ በይሁዳ ንጉሥ በአሜሲያስ ላይ ያደረገው ጦርነት ጭምር በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ¹⁶ዮሐንስ ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ በሰማርያም ከእስራኤል ነገሥታት ጋር ተቀበረ፤ ልጁ ኢየሩሳሌምም በእግሩ ተተክቶ ነገሡ። ¹⁷የኢየሱስ ልጅ የይሁዳ ንጉሥ አሜሲያስም የእስራኤል ንጉሥ የኢየሱያን ልጅ ዮሐንስ ከጥተ በኋላ ዐሥራ አምስት ዓመት ኖረ። ¹⁸በአሜሲያስ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ነገር በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን?

¹⁹አሜሲያስ በኢየሩሳሌም ሴራ ስለጠነበቀት ሸሽቶ ወደ ላኪሶ ሄደ፤ እነርሱ ግን የሚከታተሉት ሰዎች ወደዚያው ልከው አስገደሉት፤ ²⁰ሌላውም በፈረስ ተጭኖ መጥቶ በዳዊት ከተማ ከአባቶቹ ጋር በኢየሩሳሌም ተቀበረ።

²¹ከዚያም የይሁዳ ሕዝብ በሙሉ ዕድሜው ዐሥራ ስድስት ዓመት የሆነውን ዓዛርያስን ወስደው በአባቱ በአሜሲያስ ፋንታ አነገሡት። ²²አሜሲያስ ከአባቶቹ ጋር ካንቀላፋ በኋላ ኤላትን እንደገና ሠርቶ ወደ ይሁዳ የመለሳት ይኸው ዓዛርያስ ነበር።

የእስራኤል ንጉሥ ዳግማዊ ኢየሩሳሌም

²³የኢየሱያስ ልጅ አሜሲያስ በይሁዳ በነገሡ በዐሥራ አምስተኛው ዓመት፤ የእስራኤል ንጉሥ ዮሐንስ ልጅ ኢየሩሳሌም በሰማርያ ነገሡ፤ እርባ አንድ ዓመትም ገዛ። ²⁴በእግዚአብሔርም ፊት ክፉ ነገር አደረገ፤ የናባጥልጅ ኢየሩሳሌም እስራኤልን ካሳተበት ኅጢአት አልተመለሰም። ²⁵የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር በጋትሔሬር ነቢይ፤ በአማቴ ልጅ በባሪያው በዮናስ አማካይነት

*14+6 ዘ8 24+16 ይመ።
*14+13 ዕብራይስጥ 180 ሜትር ይላል
*14+22 ኢየሱስ

14+25 ድንበር ያስመለሰ፤ በዳግማዊ ኢየሩሳሌም ዘመን መንግሥት እስራኤል መሬቷን አስመለሰች። ከዘጸ 6+4-6፤ ከሆሴ 12+8 ጋር ያነጻጽሩ። ይሁን እንጂ በእርሱ ዘመን መንግሥት እስራኤልን ያገለግሉ የነበሩት ነቢያት አጭና ሆሴዕ የእስራኤል ብልጽግና የቆመበትን የበሰበሰ መሠረት አስተውለው፤ በእስራኤል ላይ እየመጣ የነበረውን የጥፋት ፍርድ በማያሻማ ቋንቋ ቀደም አድርገው ተናገሩ። እንደ እውነቱ ከሆነ በኢየሩሳሌም ዘመን መንግሥት እውን የሆነው ብልጽግና፤ ያተረፈው ነገር ቢኖር በመንፈሳዊ ሕይወት ብሔሩ ሳይሆኑ ብሔሩ

እንደ ሆኑ ማስብን፤ ግብረገባዊ ድቀትን፤ ማንበራዊ ኢፍትሐዊነትንና ሃይማኖታዊ ክሕደትን ነው። ይህም ከሃያ ስምንት ዓመት በኋላ የእስራኤልን ውድቀት አስከትሎአል (ዮ 26 እና ማገ ይመ)። 14+25 ዮናስ፤ የአማቴ ልጅ ዮናስ በጣም የታወቀ ሲሆን፤ በዓሣ ነባሪ ተወጥሶ ነበር፤ እርሱም የእግዚአብሔርን የንስሐ መልእክት ለአሦሬውያን አመጣ (ዮና 1+1:17) 3+1-10)። በዳግማዊ ኢየሩሳሌም ዘመን መንግሥት ትንቢት እየተናገረ የኖረ ሲሆን በሆሴዕና በአሞጽ ዘመንኛ ነበር።

እንደ ተናገረው፣ ከሐማት መተላለፊያ አንሥቶ እስከ ሙት ባሕርጦ ድረስ የነበረውን የእስራኤልን ድንበር ያስመለሰ ኢዮርብም ነው።

²⁶ባረያም ይሁን ነጻ ዜጋ፣ በእስራኤል የሚኖር ሁሉ እንዴት እጅግ ይሠቃይ እንደ ነበር አግዚአብሔር አየ፤ የሚረዳቸውም አልነበረም። ²⁷ይሁን እንጂ አግዚአብሔር የእስራኤልን ስም ከምድረ ገጽ እንደሚያጠፋ ስላልተናገረ፣ በዮሐን ልጅ በኢዮርብም አማካይነት ታደጋቸው።

²⁸በኢዮርብም ዘመነ መንግሥት የተከናወነው ሌላው ነገር፣ የፈጸመው ሁሉና ያደረጋቸው ጦርነቶች እንዲሁም የይሁዳ ግዛት የነበሩትን ደማስቆንና ሐማትን እንዴት ለእስራኤል እንዳስመለሰ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ²⁹ኢዮርብም ከአባቶቹ ከእስራኤል ነገሥታት ጋር አንቀላፋ፤ ልጁ ዘካርያስም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የይሁዳ ንጉሥ ዓዛርያስ

15፡1-7 ተጻ ምዝ — 2ዜና 26፡3-4፡21-23

15 የእስራኤል ንጉሥ ኢዮርብም በነገሠ በሃያ ሰባተኛው ዓመት የይሁዳ ንጉሥ የአሜስያስ ልጅ ዓዛርያስ ነገሠ። ሂሳግሥም ዕድሜው ዐሥራ ስድስት ዓመት ነበር፤ በኢዮሩሳሌም ተቀምጦ አምሳ ሁለት ዓመት ገዛ። እናቱም ይክልያ የተባለች የኢዮሩሳሌም ሴት ነበረች። ሕዝቱ አሜስያስ እንዳደረገው ሁሉ ዓዛርያስም በአግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ። ይሁን እንጂ በየክፍረብታው ላይ ያሉት የማምለኪያ ሰፍራዎች አልተወገዱም፤ ሕዝቡም በዚያ መሥዋዕት ማቅረቡንና እጣን ማጤትን እንደ ቀጠለ ነበር።

³አግዚአብሔርም ንጉሡን እስከሚሞት በት ቀን ድረስ በለምጽሡ መታው፤ በተለየ ቤትም ይኖር ነበር። በዚያን ጊዜ ቤተ መንግሥቱን

14+26 ዘጸ32፡36፤ 2ኃገ13፡4፤ መዝ18፡41፤ 22፡11፤ 72፡12፤ 107፡12፤ ኢሳ63፡5፤ ሰቆ1፡7 14+27 ዘሳ29፡20፤ መሳ6፡14 14+28 2ሳሙ8፡5-9፤ 1ኃገ15፡31 15+1 ቍ32፤ 2ኃገ14፡21 15+3 1ኃገ14፡8 15+5 ቍ7፡32፤ ዘፍ12፡17፡41፤40፤ ዘሌ13፡46፤ 2ዜና27፡1፤ ሚክ1፡1

በነጻፊነት የሚመራውና የአገሩንም ሕዝብ የሚያስተዳድረው የንጉሡ ልጅ ኢዮአታም ነበር።

⁶በዓዛርያስ ዘመነ መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፣ የፈጸመው ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ⁷ዓዛርያስ ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ በዳዊትም ከተማ በአባቶቹ መቃብር አጠገባቱ ቀበሩት። ልጁ ኢዮአታምም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የእስራኤል ንጉሥ ዘካርያስ

⁸የይሁዳ ንጉሥ ዓዛርያስ በነገሠ በሠላሳ ስምንተኛው ዓመት፣ የኢዮርብም ልጅ ዘካርያስ በሰማርያ ከተማ በእስራኤል ላይ ነገሠ፤ ስድስት ወርም ገዛ። ሕዝቱ እንዳደረገው ሁሉ፣ እርሱም በአግዚአብሔር ፊት ክፉ አደረገ፤ የኖባጥ ልጅ ኢዮርብም እስራኤልን ካሳተበት ኅጢአት አልተመለሰም።

¹⁰የዩሴስ ልጅ ሰሎም በዘካርያስ ላይ አሄረበት፤ በሕዝቡ ፊት አደጋ ጥሎ ገደለው፤ በእግሩም ተተክቶ ነገሠ። ¹¹በዘካርያስ ዘመነ መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተመዝግቦአል። ¹²በዚህም አግዚአብሔር ለኢዩ፣ "ልጅህ እስከ አራት ትውልድ ድረስ በእስራኤል ዙፋን ላይ ይቀመጣሉ" ሲል የተናገረው ቃል ተፈጸመ።

የእስራኤል ንጉሥ ሰሎም

¹³የይሁዳ ንጉሥ ያዝያን በነገሠ በሠላሳ ዘጠነኛው ዓመት የኢዩሴስ ልጅ ሰሎም በእስራኤል ላይ ነገሠ። በሰማርያ ተቀምጦ አንድ ወር ገዛ። ¹⁴የጋዲ ልጅ ምናሔም

14፡25 ለገ 14፡25 ለገ 14፡25 የብራይስጥ ቃል ቁጽን የሚያጠቁትን ማንኛውንም ዐይነት በሽታዎች ያመለክታል። 15፡10 ዕብራይስጥ ከዚህ ጋር ይስማማል። እንዳንድ የብራይ ሊቃናት ትርጉሞች ግን፣ "በኢሳም" ይላሉ 15፡12 2ኃገ 10፡30 ይመጣ።

15+7 ቍ5፤ ኢሳ6፡1፤ 14+28 15+9 1ኃገ15፡26 15+10 2ኃገ12፡20 15+11 1ኃገ15፡31 15+12 2ኃገ10፡30 15+13 1ኃገ13፡32 15+14 1ኃገ15፡33፤ 2ኃገ12፡20

14+26 በእስራኤል የሚኖር ሁሉ እንዴት እጅግ ይሠቃይ እንደ ነበር፤ አግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ በመራራቱ እስራኤልን ለመርዳት ኢዮርብምን ተጠቀመበት (ቍ 26-27)። (1) ይሁን እንጂ የአግዚአብሔር ቸርነት ሕዝብን ወደ ንስሐ አሳመጣም። የእስራኤል የብልጽግና ዘመን በመንፈሳዊ፣ በግብረገባዊ፣ በማኅበራዊ ረገድ ንቅዘት የነገሠበት ነበር። አምጽና ሆሴዕ (ቍ 25 እና ምዝ ይመ) ምግባረ ብልሹ ስለሆኑ ሰዎች ይናገሩ ነበር። በቅምጥልነት መኖር፣ እንደ ልብ እየበሉ እየጠጡ መማገጥ፣ ኢግብረገባዊነት፣ ኢፍተሐዊነት፣ ዐመፅና አለ የተባለ አታላይነት ሁሉ እንደ መልካም አድኗር ተቆጥሮ ነበር (አዎ 2፡6-8፤ 3፡9፤ 5፡11-13፤ 6፡4-7)። በእስራኤል ታሪክ ውስጥ በዚህ ዘመን ስለ ነበረው ሁኔታ ሆሴዕ እንዲህ ሲል ጽፎአል፡፡ "ታማኝነት የለም፤ ፍቅርም የለም፤ አግዚአብሔርንም ማወቅ በምድራቱ የለም፤ በዚያ ያለው ርግማንን መዋሸት፣ መግደል፣ መስረቅና ማመንዝር ብቻ ነው፤ ቃል ኪዳንን ሁሉ ያፈርሳሉ፤ ደም

ማፍሰስና ግድያ ይበዛል (ሆሴ 4፡1-2)። (2) ይህም ለአግዚአብሔርም ሆኑ ለክሊያቱ አሠቃቂ ጊዜ ነበር (ሚክ 1፡1-2፤ 3፡1-5፤ 11፡1-12)። ክሊያቱ ተናገሩ፡ እስራኤል ግን ለመስማት ፈቃደኛች አልሆኑም። ስለዚህ ጌታ አግዚአብሔር ሕዝቡ፣ "ከሃገሩ ተማርኩ ወደ አምሩ" እንዲሰደዱ አደረገ። 15+1 ዓዛርያስ፤ ያዝያን ተብሎ ይጠራ የነበረውም ዓዛርያስ (2ዜና 26)፤ ለአምሳ ሁለት ዓመታት በይሁዳ ላይ ነገሠ። እርሱ በምትበት በዚያው ዓመት በይሁዳና በእስራኤል ላይ ነቢይ ይሆን ዘንድ አግዚአብሔር ኢሳይያስን ሾመው (የዓዛርያስን ሕይወት በዝርዝር ለማወቅ ኢሳ 6፤ 2ዜና 26 ይመ)። 15+5 አግዚአብሔርም ... መታው፤ ዓዛርያስ የሚያሠቅቅ የቆዳ በሽታ ነበረበት ምክንያቱም (1) የሊቀ ክህነትን ሥልጣን በጉልበት በመያዝ የአግዚአብሔርን ትእዛዝ በመተላለፍ፣ እናም (2) ከትዕቢቱ የተነሣ በድፍረት ከተላለፈው በደል በንስሐ ለመመለስ ፈቃደኛ ባለመሆኑ ነው (2ዜና 26፤16-21 ይመ)።

ከቴርሳ ወጥቶ ወደ ሰማርያ በመሄድ አደጋ ጥሎ የኢያሌቤን ልጅ ሰሎምን ገደለው፤ ከዚያም በእግሩ ተተክቶ ነገሡ።

¹⁵በሰሎም ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራና የጠነሰሰውም ሥራ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎአል።

¹⁶በዚያን ጊዜም ምናሔም ከቴርሳ ወጥቶ በቴፋሳና በከተማዬቱ ነዋሪዎች ላይ ሁለቱ በእካባቢዎም ጭምር አደጋ ጣለ፤ ይህን ያደረገውም የከተማዬቱን በሮች ለመክፈት ፈቃደኞች ባለመሆናቸው ነበር፤ ቴፋሳን መታት፤ የነፋሰጦሮችንም ሆድ ሁሉ ቀደደ።

የእስራኤል ንጉሥ ምናሔም

¹⁷የይሁዳ ንጉሥ ዓዛርያስ በነገሠ በሠላሳ ዘጠነኛው ዓመት፤ የጋዲ ልጅ ምናሔም በእስራኤል ላይ ነገሠ፤ በሰማርያ ተቀምጦም ዐሥር ዓመት ገዛ። ¹⁸በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረገ፤ በዘመኑም ሁሉ የናባጥ ልጅ ኢዮርብም እስራኤልን ካሳተበት ንጢአት አልተመለሰም።

¹⁹ከዚያም የአሦር ንጉሥ ቴልጌልቴልፌ ልሶርኖ ምድሪቱን ወረረ፤ ምናሔም ርዳታውን ለማግኘትና በመንግሥቱ ላይ ያለውን ይዞታ ለማጽናት ሲል፤ እንድ ሺህ መክለት ብር ሰጠው። ²⁰ምናሔም ገንዘቡ እንዲዋጣ ያደረገው ከእስራኤል ሲሆን፤ ይህንንም ያደረገው ለአሦር ንጉሥ ይሰጥ ዘንድ እያንዳንዱ ሀብታም አምሳ፤ አምሳ ሰቅል፤ ብር እንዲ ያዋጣ በማሰገድድ ነበር። ስለዚህ የአሦር ንጉሥ በዚያች አገር አልቁየም፤ ተመልሶ ሄደ።

²¹በምናሔም ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ የፈጸመውም ሁሉ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ²²ምናሔም ከአባቶቹ ጋር እንቀላፋ፤ ልጁ ፋቂስያስም በእግሩ ተተክቶ ነገሡ።

የእስራኤል ንጉሥ ፋቂስያስ

²³የይሁዳ ንጉሥ ዓዛርያስ በነገሠ በአም ሳኛው ዓመት፤ የምናሔም ልጅ ፋቂስያስ በሰማርያ ከተማ የእስራኤል ንጉሥ ሆነ፤ ሁለት ዓመትም ገዛ። ²⁴ፋቂስያስ በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረገ፤ የናባጥ ልጅ ኢዮርብም፤ እስራኤልን ካሳተበት ንጢአት አልተመለሰም። ²⁵ከዚያም

15+15 15715+31
15+16 1574+24+
2578+12፤
ሆሊ13+16
15+18 15715+26
15+19
1855+6+26
15+20 25712+18
15+24 15715+26
15+25
25712+20፤
28528+6፤
ኢሳ7+1

አለቆቹ አንዱ የሆነው የሮሜልዩ ልጅ ፋቂሔ አሜሪበት፤ አምሳ የገለጻድ ሰዎች ይዞ በመሄድ፤ ሰማርያ ቤተ መንግሥት ባለው ምሽግ ፋቂስያስን ከአርጉብና ከአርያ ጋር ገደለው፤ በእግሩም ተተክቶ ነገሡ።

²⁶በፋቂስያስ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ የፈጸመውም ሁሉ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎአል።

የእስራኤል ንጉሥ ፋቂሽሔ

²⁷የይሁዳ ንጉሥ ዓዛርያስ በነገሠ በአምሳ ሁለተኛው ዓመት፤ የሮሜልዩ ልጅ ፋቂሔ በሰማርያ ከተማ፤ በእስራኤል ላይ ነገሠ፤ ሃያ ዓመትም ገዛ። ²⁸እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረገ፤ የናባጥ ልጅ ኢዮርብም እስራኤልን ካሳተበት ንጢአት አልተመለሰም።

²⁹በእስራኤል ንጉሥ በፋቂሔ ዘመን፤ የአሦር ንጉሥ ቴልጌልቴልፌ ልሶር መጥቶ ሂዮን፤ አቤልቤት መዓካን፤ ያናዋን፤ ታዴስንና ሐጸርን፤ ገለጻድንና ገሊሳን፤ የንፋታሊምንም ምድር ጭምር ያዘ። ሕዝቡንም ማርኮ ወደ አሦር ወሰደው።

³⁰ከዚያም የኤሳ ልጅ ሆሴዕ በሮሜልዩ ልጅ በፋቂሔ ላይ አሜሪበት፤ አደጋ ጥሎም ገደለው፤ የዘያን ልጅ ኢዮአታም በነገሠ በሃያኛው ዓመትም ሆሴዕ በፋቂሔ እግር ተተክቶ ነገሡ። ³¹በፋቂሔ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ የፈጸመውም ሁሉ በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን?

የይሁዳ ንጉሥ ኢዮአታም

15+33-38 ተጓ ምብ - 285 27+14-7-9

³²የእስራኤል ንጉሥ የሮሜልዩ ልጅ ፋቂሔ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት፤ የይሁዳ ንጉሥ የዘያን ልጅ ኢዮአታም ነገሡ። ³³እነግሥም ዕድሜው ሃያ አምስት ዓመት ነበር፤ ኢዮሳሊም ተቀምጦም ዐሥራ ስድስት ዓመት ገዛ፤ እናቱም የሳዶቅ ልጅ ስትሆን፤ ኢዮሳሳ ትባል ነበር። ³⁴አባቱ ያዘያን እንዳደረገው ሁሉ እርሱም በእግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ። ³⁵ይሁን እንጂ በየከራቢታው ላይ ያለት የማምለኪያ ስፍራዎች አልተወገዱም፤

15+19 ተገላት ፕሌሪም ይበላል።
15+19 34 ሜትሪክ ፋን ያህል ነው።
15+20 0.6 ኪሎ ግራም ያህል ነው።

15+16 የነፍሰ ጡሮችንም ሆድ ሁሉ ቀደደ፤ አንዳንድ የእስራኤል ነገሥታት እጅግ ዘግኖን የሆነ የጭካኔ ሥራ ፈጸመ (ኢሳ 13+18፤ ሆሴ 10+14፤ 13+16፤ አም 1+13 ይመ)፤ ከዚህም በላይ የእስራኤል ነገሥታት ሕዝቧን ወደ ክሕደት እንደሚመሩ እግዚአብሔር ተንብዞ ነበር (1ሳም 8+7፤ 10+19 ይመ)። በዚህ ጊዜ እስራኤል እጅግ ክፉ ሆኖ ስለቋበር፤ በእርሷ ላይ የማደርሰው ፍርድና ጥፋት የማይቆር ነበር (ቀጥሎ ያለውን ማብ ይመ)።
15+29 ሕዝቡንም ማርኮ ወደ አሦር ወሰደው፤ የአሦሩ የሃልሳዊው ቴልጌል ቴልፌልሶር ወረራ

(733 ዓ.ቅ.ክ.) የመጀመሪያውን የእስራኤል ተማርኮ የመወሰድ ደረጃ ያመለክታል። በሰሜንና በምሥራቅ እስራኤል ይኖሩ የነበሩት ከሀገራቸው ተወስደው በሜስጶጦምያ እንዲኖሩ ተገደዱ (ከ16+5-9፤ ከ285 28+16-21፤ ከኢሳ 7+1-17 ጋር ያንጸጽሩ)። የሰሜኑ መንግሥት እንዲያከትም የሆነበት ይህ የመጀመሪያ እርምጃ፤ በንጢአታቸው በመቀጠላቸው ከእግዚአብሔር ፍርድ የተነሣ የተከሠተ አውነታ ነው። የሰሜኑ መንግሥት ዋና ከተማ የነበረችው ሰማርያም ከዐሥራ አንድ ዓመት በኋላ ተማረሰች (17+6)።

ሕዝቡም በዚያ መሥዋዕት ማቅረቡንና ዕጣን ማጠሉን እንደ ቀጠለ ነበር። ኢዮአታም የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ የላይኛውን በር መልሶ ሠራ።

³⁶በኢዮአታም ዘመን መንግሥት የተከሰተው ሊሳው ሥራ የፈጸመውም ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለም? ³⁷በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር የሶርያ ንጉሥ ረአሶንና የሮሜልዩ ልጅ ፋቄሌን ይሁዳን አንዲወጥ አደረገ። ³⁸ኢዮአታምም ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ አባቶቹ በተቀበሩበትም በአባቱ በዳዊት ከተማ ተቀበረ። ልጁ አካዝም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የይሁዳ ንጉሥ አካዝ

16፡1-20 ተጽ ምብ - 2ዘና 28፡1-27

16 የሮሜልዩ ልጅ ፋቄሌ በነገሠ በመሥራ ሰባተኛው ዓመት የይሁዳ ንጉሥ የኢዮአታም ልጅ አካዝ ነገሠ። ²አካዝ ሲነግሥ ዕድሜው ሃያ ዓመት ነበር፤ በእያሩሳሌም ተቀምጦም ዕሥራ ስድስት ዓመት ገዛ። አባቱ ዳዊት ያደረገውን መልካም ነገር በአምላኩ በእግዚአብሔር ፊት አላደረገም። ³እርሱም የእስራኤልን ነገሥታት መንገድ ተከተለ፤ ይልቁንም እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ፊት ያሳደዳቸውን የሕሕዛብን ርዕሶች ተከትሎ፤ ልጁን በእሳት የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ አቀረበ። ⁴እንዲሁም ከራሳቸው ላይ ባሉ ማምለኪያ ስፍራዎች በከራራው አናቶች ቅጠሉ በተንሰራፋው ዛፍ ሥር ሁሉ ሠዋ፤ ዕጣንም አጠሰ።

⁵የሶርያ ንጉሥ ረአሶንና የእስራኤል ንጉሥ የሮሜልዩ ልጅ ፋቄሌ ኢየሩሳሌምን ለመውጋትና አካዝን ለመክበብ ወጡ፤ ይሁን እንጂ ሊያሸንፉት አልቻሉም። ⁶በዚያን ጊዜም የሶርያ ንጉሥ ረአሶን የይሁዳን ሰዎች አሳደ፤ ኤላትን ወደ ሶርያ ግዛት መለሰ፤ ከዚያም ኤደማውያን ወደ ኤላት መጥተው እስከ ዛሬ በዚያ ይኖራሉ።

⁷ከዚህ የተነሣም አካዝ ወደ አሦር ንጉሥ ወደ ቴልጌልቴልፌልሶር፤ "እኔ አገልጋይህም ልጅህም ነኝ፤ ስለዚህ መጥተህ ከሚወጡኝ ከሶርያ ንጉሥና ከእስራኤል ንጉሥ እጅ አድነኝ" ቢል መልእክተኞች ላከበት። ⁸አካዝም በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስና በቤተ መንግሥቱ ግምጃ ቤቶች የሚገኘውን ብርና ወርቅ አውጥቶ ለአሦር ንጉሥ ገጸ በረከት ላከለት። ⁹የአሦር

15፡37 2ነገ16፡5፤
ኢ47፡1፤ 8፡6፤
9፡11
16፡1 ኢ41፡1፤
7፡1፤ 14፡28፤
ሆላ1፡1፤ ሚክ1፡1
16፡2 ነገ14፡8
16፡3
ዘሌ18፡3፡21፤
ዘ89፡4፤
2ነገ3፡27፤
17፡19፤
16፡4 ዘ812፡2፤
2ነገ22፡17፤
23፡5፤ ሕዝ6፡13
16፡5 2ነገ15፡37
16፡6 ነገ9፡26፤
ኢ49፡12
16፡7 2ነገ15፡29፤
ኢ42፡6፤ 10፡20፤
ኤር2፡18፤ 3፡1፤
ሕዝ16፡28፤
23፡5፤ ሆላ10፡6
16፡8 ነገ15፡18፤
2ነገ12፡18
16፡9 ዘ8፡14፡15፤
2ነገ15፡29፤
ኢ422፡6፤
አዎ1፡5፤ 9፡7

16፡10
ፋ11፡15፡16፤
ኢ48፡2
16፡12
2ዘና26፡16
16፡13 ዘ029፡40፤
ዘሌ6፡8፡13፡14-23፤
7፡11-21
16፡14 ዘ020፡24፤
40፡16፤ ነገ8፡164
16፡15
ዘ029፡38-41፤
1፡40፡9፡9
16፡17 ነገ7፡127
16፡18 ሕዝ16፡28

ንጉሥም የአካዝን ልመና በመቀበል፤ ደማስቆን አዋቅቶ ያዛት፤ ሕዝቧን ማርኮ ወደ ቂር አፈለሳቸው፤ ረአሶንንም ገደለው። ¹⁰ከዚያም ንጉሥ አካዝ የአሦርን ንጉሥ ቴልጌልቴልፌልሶርን ለመገናኘት ወደ ደማስቆ ሄደ። በደማስቆም ያለውን መሠዊያ አይቶ፤ ንድፉን ከዝርዝር ጥናቱ ጋር ላካሁ፤ ለኦርያ ላከለት። ¹¹ካሁኑ ኦርያም ንጉሥ አካዝ ከደማስቆ በላከለት ዝርዝር ጥናት መሠረት መሠዊያ ሠራ፤ ንጉሡ አካዝ ከመመለሱም በፊት አጠናቀው። ¹²ንጉሡ ከደማስቆ ተመልሶ በመጣ ጊዜ፤ መሠዊያውን አየ፤ ቀርቦም በመሠዊያው ላይ ወጣ፤ ¹³ከዚያም የሚቃጠል መሥዋዕቱንና የእህል ቍርባትን በመሠዊያው ላይ አቀረበ፤ የመጠጥ ቍርባትን አፈሰሰ፤ የጎብረት መሥዋዕቱንም ጀም በመሠዊያው ላይ ረጨ። ¹⁴በአዲሱ መሠዊያና በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መካከል፤ በእግዚአብሔር ፊት ቆሞ የነበረውን የናስ መሠዊያ፤ ከሶታው አሥሳባቶ ከአዲሱ መሠዊያ በስተ ሰሜን በኩል አናረው።

¹⁵ከዚያም ንጉሥ አካዝ ካሁኑን ኦርያን እንዲህ ሲል አዘዘው፤ "በዚህ በትልቁ አዲስ መሠዊያ ላይ የጧቱን የሚቃጠል መሥዋዕትና የማታውን የእህል ቍርባት፤ የንጉሡን የሚቃጠል መሥዋዕትና የእህልን ቍርባት እንዲሁም ሃምሳውን የአገሪቱን ሕዝብ የሚቃጠል መሥዋዕት፤ የእህልና የመጠጥ ቍርባናቸውን አቅርብ፤ የሚቃጠሉትን መሥዋዕት ደምና የሌላውን መሥዋዕት ደም ሁሉ በመሠዊያው ላይ እርጨው፤ የናሱ መሠዊያ ግን እኔ መመሪያ ለመጠየቅ የምጠምበት ይሆናል።" ¹⁶ካሁኑ ኦርያም ንጉሡ አካዝ እንዳዘዘው ሁሉ እንዲሁ አደረገ።

¹⁷ንጉሡ አካዝም የጐንና የጐንሳን ቃዎቹን ነቅሎ ወሰደ፤ በተንቀሳቃሹ መቆሚያ ላይ ያለትን የመታጠቢያ ላሕኖች አስወገደ። የውሃ ማጠራቀሚያውን ክብ ገንዳ ከታች ተሸክመው ከያዙት ከዕሥራሁለቱ የናስ ቅርጽ ከርማዎች ላይ አውርዶ በጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ አስቀመጠው። ¹⁸የአሦርንም ንጉሥ ለማስደሰት ሲል፤ በዕለተ ሰንበት ንጉሣዊ ዙፋን¹⁹ እንዲዘረጋበት በቤቱ መቅደስ ጦስጥ የተሠራውን ከፍ ያለ ስፍራና ነገሥታቱ ወደ እግዚአብሔር ቤተ

¹⁶16፡3 ወይም፤ ልጁን ገደለ
¹⁷16፡13 በትውፊት፤ የባላም መሥዋዕት
¹⁸16፡18 የሰባን ሊቃናት መሥዋዕት ትርጉም፤
የዘፋኑ ሰሌዳ ይላል።

16፡3 ልጁን በእሳት የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ አቀረበ፤ በአካዝ ዘመን መንግሥት ይሁዳ መንፈሳዊ ስቅለቅልነትና ንቅዝት ያለበት ጨለማ ጊዜ ላይ ደረሰች። ከአደታቸው ከማይመለሱበት ደረጃ ላይ ደርሶ ስለነበር ንጉሡ ራሱ የጣዖት አምልኮ ልማድን፤ ይህም ልጆችን ለጣዖታት መሥዋዕት አድረጎ ማቅረብን ይሰጅ ብሎ በመቀበል በተግባር ገለጸው (ከዘሌ 18፡21፤

ከ2ዘና 28፡3፤ ከኤር 19፡5 ጋር ያነጻጽሩ)።
16፡9 የአሦር ንጉሥም የአካዝን ልመና በመቀበል ደማስቆን አጥቅቶ ያዛት፤ አሦር ደማስቆን በለማሸነፉ አዋጽ የተናገረውን ትንቢት ይመልከቱ (አዎ 1፡3-5 ይመ። ከኢሳ 8፡4፤ 17፡1 ጋር ያነጻጽሩ)።

መቅደስ የሚገቡበትን በውጭ ያለውን መግቢያ አነሣ።
 19 በአካዝ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፣ የፈጸመውም ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን?
 20 አካዝም ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ ከእነርሱ ጋር በዳዊት ከተማ ተቀበረ። ልጁ ሕዝቅያስም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

ዋሴዕ የመጨረሻው የእስራኤል ንጉሥ
 17:3-7 ቀን ምሳ — 2ኛ 18:9-12

17 የይሁዳ ንጉሥ አካዝ በነገሠ በዐሥራ ሁለተኛው ዓመት፤ የኤላ ልጅ ሆሴዕ በሰማርያ ከተማ በእስራኤል ላይ ነገሠ፤ ዘመኝ ዓመትም ገዛ።
 2 እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረገ፤ ክፉ ሥራው ግን ከእርሱ አስቀድሞ የነበሩት የእስራኤል ነገሥታት የፈጸሙትን ያህል አልነበረም።
 3 የአሦር ንጉሥ ሰልማ ናሶር ሊወጋው መጣ፤ ሆሴዕም ተገዛለት፤ ገበረለትም።
 4 የአሦር ንጉሥ ግን ሆሴዕ እንደ ከዳው ተገነዘበ፤ ምክንያቱም ወደ ግብፅ ንጉሥ ወደ ሲንሮ መልክተኞች ስለላከና በያመቱም ያደርግ እንደነበረው ለአሦር ንጉሥ ስላልገበረ ነው፤ ከዚህም የተነሳ ስልምናሶር ይዞ ወህኒ ቤት አስገባው።
 5 የአሦርም ንጉሥ አገሩን በሙሉ ወረረ፤ ወደ ሰማርያም ገሥግሦ ሦስት ዓመት፤ ከበባት።
 6 በሆሴዕ ዘመን መንግሥት በዘመነኛው ዓመት፤ የአሦር ንጉሥ ሰማርያን ያዘ፤ እስራኤላውያንንም

16+20 ኢሳ14+28
 17+1 2ኛ15+30
 17+2 ዘጸ4+25
 17+3 መሳ3+15፤ ሆሴ10+14
 17+4 መዝ146+3፤ ኢሳ30+17፤
 36+6፤ ኤር2+36፤ ሆሴ12+1፤ 13+10
 17+5 ሆሴ13+16
 17+6 ቀ*20፤
 ዘጸ4+27፤ 24+1፤
 2ኛ15+29፤
 1ዘ55+26፤
 ኢሳ10+9፤
 42+24፤ አዎ7+17

17+7 ዘዐ14+15-31፤
 ኢሳ7+11
 17+8 ዘዐ34+15፤
 ዘሌ18+3፤ ዘዐ9+4
 17+9 2ኛ18+8
 17+10 ዘዐ23+24፤
 34+13፤ ዘጸ12+2፤
 ኢሳ17+8፤
 ማክ5+14
 17+12 ዘዐ20+4

በምርኮ ወደ አሦር አፈለሳቸው። እነዚህም በኢሳኤል ጎዛን ውስጥ በአቦር ወንዝ አጠገብ እንዲሁም በሚዶን ከተሞች እንዲሰፍሩ አደረገ።

እስራኤላውያን በነጠላታቸው ምክንያት ተማረኩ

እንግዲህ እስራኤላውያን ይህ ሁሉ ሊደርስባቸው የቻለው፣ ከግብፅ ምድር ከፈርዖን አገዛዝ ከግብፅ ንጉሥ ያወጣቸውን አምላካቸውን እግዚአብሔርን ስለ በደሉት ነው፤ እንዲሁም ሌሎች አማልክትን በማምለክ፤ እግዚአብሔር ከፊታቸው አላዶ ያወጣቸውን የአሕዛብንና የእስራኤልም ነገሥታት ወደ ምድሪቱ ያገቡትን አጸያፊ ልማድ ስለ ተከተሉ ነበር።

እስራኤላውያን በአምላካቸው በእግዚአብሔር ላይ ትክክል ያልሆነ ነገር በስውር አደረጉ፤ ከቃፊር መጠባበቂያ ማማ አንሥቶ እስከ ተመሸገው ከተማ ባሉት መኖሪያዎቻቸው ሁሉ በሚገኙት ከራሳቸው ላይ ማምለኪያ ስፍራዎችን ሠሩ።
 10 በእያንዳንዱ ከራሳቸው ላይና በእያንዳንዱም የተገሰሩሩ ዛፍ ሥር ዐምዶ ጣዖትና የእጅግ ምስል ዐምዶች አቀሙ።
 11 እግዚአብሔር ከፊታቸው አላዶ ያስወጣቸው አሕዛብ እንዳደረጉትም ሁሉ፤ በየከራሳቸው ላይ ዕጣን አጠሱ፤ እግዚአብሔርንም የሚያስቁጣ ክፉ ነገር አደረጉ።
 12 እግዚአብሔር፤ “ይህን ማድረግ አይገባችሁም” ቢላቸውም እንኳ እነርሱ ጣዖታትን

“17/12 ዘዐ 20+4-5

17+6 እስራኤላውያንንም በምርኮ ወደ አሦር አፈለሳቸው፤ እስራኤል በጣዖት አምልኮ በመገዳጣቱ በመፅዕና በግብረገባቱ ንቅዘት ለ210 ዓመታት ከቆየች በኋላ በ722 ዓ.ቅ.ክ. ዞሮ ዞሮ መውደቋና መጋዚ እንደሚያቀር እግዚአብሔር ዐወጀ (ይህም ዐሥሩን የሰሜን ነገዶች የሚመለከት ነው)። በእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ ሳያሥልስ ይጓዝ የነበረው ከፋት ወደ ሕላ ከማይመለስበት ደረጃ የነደ ደረሰ፤ ንጠላታቸው ከአፍ እስከ ገደፉ ደረሰ። እንግዲህ ሳደረጉት ጥፋት ለእግዚአብሔር የቀረው እርምጃ የእስራኤልን የመበታተን ፍርድ መስጠት ነበር። እግዚአብሔር የሰጠውን የተስፋ ፍጻሜ ለማየት የበቀሉት እምነት የነበራቸውና ታማኞች የነበሩት ትሩፋን ብቻ ነበሩ።

17+7 እግዚአብሔርን ስለ በደሉት፤ በቀ 7-41 ላይ እግዚአብሔር የተቢዣቸውን የኪዳንን ሕዝብ ለምን እንደጣላቸውና ከፊቱም ለምን እንዳስወገዳቸው (ቀ* 18)፤ መንፈስ ቅዱስ ሥነ መለኮታዊና ግብረገባቱ ምክንያት ይሰጣል። (1) ከግብፅ በቢዣቸው ጊዜ እውን የሆነላቸውን የእግዚአብሔርን ፍቅርና ጸጋ ረሉ (ቀ* 7)። (2) የሚሳካላቸው፣ የሚያልፍላቸውና ምራትም የሚያገኙ ስለመሰላቸው በከራያቸው ያሉትን የጣዖት አምላኪ ንብረተሰብ አማልክትን አገለገሉ (ቀ* 7፡ 2፤ 17፡ እንዲሁም ቁፋ 3+5 እና ማብ ይመ)። (3) ቅድስና የሌለውንና ከአደት ውስጥ የገባውን ዓለም ባህልና የሰጠውን ዘይቤ ይበጅ ብለው ተቀበሉ (ቀ* 8-11፤ 15-17)። (4) የእግዚአብሔርን ነቢያትና የጽድቅ መልእክታቸውን አንቀበልን አሉ (ቀ* 13-15 ይመ)።

ኪሐሥ 7፡51 ጋር ያነጻጽሩ)። (5) በተጻፈው የእግዚአብሔር መገለጥና ኪዳን ላይ በይፋ ዐመፁ (ቀ* 13፡16)። (6) ለመተት ለጥንቅላና ለማንኛውም ዐይነት ኢግብረገባቂነት ራሳቸውን አሳልፈው ሰጡ (ቀ* 9፡15-17)።

ይህ መልእክት በአዲሱ ኪዳን ውስጥ የሚገኙትን የእግዚአብሔርን ሰዎች ሁሉ ያስጠነቅቃል። (1ቀ* 10+1-12 ይመ)። እግዚአብሔር ለቃሉና ለፍቅሩ ታማኝ ሆነው ያልተገኙትን ሁሉ ግለሰቦችንም ሆነ አብያተ ክርስቲያናትን ከመንግሥቱ ያስወግዳል። እግዚአብሔርን መተው የሚያመጣው መዘዝ ፍቅርን፣ ጥፋትን፣ ሥቃይንና እስከ ወዲያኛውና እስከዘላቂታው መጣደን ነው (ከራሱ 2:5፤ 3+15-16 ጋር ያነጻጽሩ)።

17+8 የአሕዛብን ልማድ ስለተከተሉ፤ እስራኤል ሁሉ የእግዚአብሔር ሕዝብ ያልሆኑትን ሰዎች የሕይወት ዘይቤና መለኪያ በከፍተኛ ጉዳት ተከተሉ። ከአሕዛብ መለየት ለእስራኤል ሕዝብ እግዚአብሔር የመደበው መሠረታዊ መርሕ ቢሆንም እንኳ (ዘሌ 18፡3-30፤ ዘጸ 12፡29-31፤ 18፡9-14)፤ እንከ በከራያቸው ያሉትን አሕዛብ ልማድ ይበጅ ብለው ተቀበሉ (በገጽ 1826 ላይ፤ “የአማኞች መለየት” በሚል ርእስ የተረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። ከዓለም የሕይወት አካሄድ ጋር ተስማምቶ መኖር በየትኛውም ትውልድና ባሕል የእግዚአብሔርን ሰዎች ከሚያገጥማቸው የከፋና አደገኛ ሁኔታ ውስጥ አንዱ ነው (ሮሜ 12፡2 ይመ)።

አመለኩ። ¹³ይህም ሆኖ አግዚአብሔር፣
"ከክፉ መንገዳችሁ ተመለሱ፤ አባቶቻችሁ
እንዲፈጽሙት ባዘዝኝቸው ሕግ ሁሉ መሠረት
እንዲሁም በአገልጋዮቼ በነቢያት
አማ ካይነት ለእናንተ ባሰተላለፍሁት ሕግ
መሠረት፤ ትእዛዜንና ሥርዐቱን ጠብቁ"
ብሎ በነቢያቱና በባለ ራዲዮች ሁሉ
እስራኤልንና ይሁዳን አስጠንቅቆ ነበር።
¹⁴ይሁኑ እንጂ እነዚህም አልሰሙም፤
አግዚአብሔር አምላካቸውን እንዳልታመኑ
በት እንደ አባቶቻቸው ዐንገታቸውን አደነደኑ።
¹⁵ሥርዐታችንና ከአባቶቻቸው ጋር የገባውን
ኪዳን፤ ለእነርሱም የሰማቸውን ማስጠንቀቂያ
ናቱ፤ ከነሱ ጣዖታትን ተከትለው ራሳቸውም
ከነሱ ሆኑ፤ አግዚአብሔር፣
"እነርሱ የሚያደርጉትን እንዳታደርጉ"
ብሎ በዚያቸው እንኳ በዙሪያቸው ያሉትን
አሕዛብ ተከተሉ፤ አግዚአብሔር እንዳያደርጉ
የክልስ ላቸውንም ፈጽመው እንጂ አልተወጡም።
አምላካቸው አግዚአብሔር የዘላቂነትን
ሁሉ አልፈጸሙም፤ አቅልጠውም ሁለት
የጥጃ ምስልና የአሽራን ምስል ዐምድ ሠሩ፤
ለሰማይ ከዋክብት ሰገዱ፤ በአልን አመለኩ፤
¹⁷እንዲሁም ወንዶችንና ሴቶችን ልጆቻቸውን
በእሳት የሚቃጠል መሥዋዕት አድርገው
አቀረቡ። ጥንቁሳና መተት አደረጉ፤ በአግዚአብሔርም
ፊት ክፉ ነገር ለማድረግ ራሳቸውን ሸጡ፤
ለቀጣም አነሳሠቱ።
¹⁸ስለዚህ አግዚአብሔር በእነርሱ ላይ እጅግ
ተቁጣ፤ የይሁዳ ነገድ ብቻ ሲቀር እስራኤልን
ከፊቱ አራቀ። ¹⁹ይሁዳም በጊዜን ከእስራኤል
የተቀበለውን ልማድ ተከተለ እንጂ የአምላኩን
የአግዚአብሔርን ትእዛዝ አልጠበቀም።
²⁰ስለዚህ አግዚአብሔር የእስራኤልን ሕዝብ

17+13 መ46+8፤
14መ9+9፤
2ዜ57+14፤
ኢዮ34+33፤
ኢር4+1፤ 18+11፤
23+22፤ 25+5፤
35+15፤ 36+3፤
ሕዝ3፤ 17-19፤
ዘዘ1+4፤
ማራ23+34
17+14 ዘ032+9፤
ሐሥ7+51
17+15 ዘሌ26+11፤
ዘ812+4፤
29፤ 25፤ 32፤ 21፤
መ42+20፤
15፤ 11+11፤
25፤ 18፤ 12፤
መገ78+10፤
ኤር2+5፤ ሕዝ5+6፤
ሆሰ11+2፤
ሚል2+10፤
ሮሜ1+21-23
17+16 ዘዩ2+11፤
ዘ032+4፤
ዘ816+21፤
መ42+11፤
ኢሳ40፤ 26፤
ኤር19፤ 13፤
17+17 ዘሌ19፤ 26፤
ዘ812+31፤
18+10-12፤
15፤ 21፤ 20፤
25፤ 16+3፤
ሕዝ16+21፤
ሮሜ7+14
17+18 ዘዩ4+14፤
ዘ033+15፤
25፤ 13+23፤
25፤ 11+9
17+19 25፤ 16+3፤
ኤር36+10፤

ሁሉ ተዋቸው፤ አሸናፊነታቸው፤ ከፊቱ
እስኪያስወግዳቸውም ድረስ በማራኪዎቻቸው
እጅ አሳ ልፎ ሰማቸው።
²¹እስራኤልን ከዳዊት ቤት ከለየ በኋላ
እነርሱ የናባጥን ልጅ ኢዮርብንም እንገሠ፤
ኢዮርብንምም እስራኤል አግዚአብሔርን
እንዳይከተል በማሳት ትልቅ ነጠኤት እን-
ዲሁ አደረገ። ²²እስራኤላውያንም በኢዮ-
ርብንም ነጠኤት ሁሉ ጸኑ፤ ከዚያም አል-
ተመለሱም። ²³አግዚአብሔር በባሪያዎቹ
በነቢያት ሁሉ አማካይነት ባሰጠነታቸው
መሠረት፤ ከፊቱ እስኪያስወግዳቸው ድረስ
በዚያም ቀጠለበት፤ ስለዚህ የእስራኤል
ሕዝብ ከሀገር ተማርኮ አድ አሦር ተወሰደ፤
አሁንም በዚያው ይገኛል።

አሦራውያን በሰማርያ ሰፈሩ
²⁴የአሦርም ንጉሥ ሕዝቦች ከባቢሎን
ከከታ፤ ከአዋና ከሐማት፤ ከሰፈርዋይም
ከተሞች አምጥቶ በእስራኤላውያን ቦታ እን-
ዲሁ በሰማርያ ከተሞች አሰፈራቸው፤ እነ-
ርሱም ሰማርያን ወርሰው በከተሞቿ ይኖሩ
ጀመር። ²⁵በዚያ መኖር እንደ ጀመሩም
አግዚአብሔርን አላመለኩም፤ ስለዚህ አግ-
ዚአብሔር አንበሶች ሰደደባቸው፤ ከእነርሱም
ጥቂቶቹን ሰብረው ገደሉ። ²⁶ለአሦር-
ም ንጉሥ፤ "ወደ ሰማርያ ከተሞች ወሰደህ
ያሰፈርኸው ሕዝብ የዚያ አገር አምላክ የሚ-
17+19 ሕዝ23+13፤ 17+20 ሐዩ6፤ ኤር7+15፤ 15+1፤
17+21 14መ15+27፤ 15፤ 11+11፤ 17+21 14መ12+20+30፤
17+23 መ46+8፤ 15፤ 19፤ 37፤ ሕዝ39፤ 23-24፤ 17+24 ሐዩ31፤
25፤ 15+29፤ 18+34፤ 19፤ 37፤ ሕዝ4፤ 2፤ 10፤ ኢሳ36፤ 19፤
37፤ 13+38፤ አዋ6፤ 217+25 ዘዩ37፤ 20፤ ኢሳ5፤ 29፤ 15፤ 19፤
ኤር50፤ 17
"17+17 ወይም ልጆቻቸው ገደሉ

17+13 በነቢያቱና፤ ነጠኤትን በመቃወም ሕዝቡ
ንስሐ ገብተው የጌታን ቃልና ትእዛዞች ያከብሩ ዘንድ
ጥሪ ያደረጉትን የአግዚአብሔር ነቢያት እስራኤል
አንቀበልም አሉ (ለምሳሌ መ4 6+8-10፤ ነገ 13+1-3፤
14፤ 6-16 ይመ። ከሐሥ 7፤ 51-53 ጋር ያነጻጽሩ)።
እነርሱም ያልተቀበሉት የኤልያቦን፤ የኤልሳባስ የአምጽን
የሆሴዕንና የሌሎችን ነቢያት አገልግሎት ነበር።
የአግዚአብሔርን ቃል ለመሰማትና ለመታዘዝ እምቢተኛ
መሆን ገጠኤትንና ክፉትን የሚነቅፈውን የነቢያትን
መልእክት ሳይቀር ያለጥርጥር የክሕደት ምልክት ነው
(2ዉሞ 4፤ 34 እና ማገ 1 ይመ።)
17+16 ለሰማይ ከዋክብት ሰገዱ፤ እስራኤላውያን
ከዋክብት አማልክትንና ሌሎችን አማልክት አመለኩ።
እንደዚህ ያሉት አማልክት የተሻለ ሕይወት ይኸውም
የላቀ ብልጽግናን፤ ዘርን፤ ጤናን፤ ደስታን፤ ደኅንነትንና
ጥበቃን ይሰጣሉ ብለው የምኑ ነበር (መ4 2፤ 13 እና
ማገ 1 ይመ።)፤ ከዚህም የተነሣ ጳውሎስ ስጋብጥብነትን
አምልኮተ ጣዖት ብሎታል (ቁ4 3፤ 5 እና ማገ 1
ይመ።)። ጌታ ኢየሱስ ራሱ ብልጽግናንና ሀብትን እንደ
ጥንቅ የሕይወት ግብ አድርጎ መያዝ አግዚአብሔርን
ከማገልገል ጋር እንደማይጣጣም ገልጸዋል (ማሪ 6፤ 24
ይመ።) ከኤፌ 5፤ 5 ጋር ያነጻጽሩ።
17+18 የይሁዳ ነገድ፤ የይሁዳ የይሁዳ መንግሥት
የሚያቅፈው የይሁዳን ነገድ ከብንያምና ከስምዖን ነገድ
የተወሰኑ ወገኖችን እንደዚሁም ከዐሥሩ ነገዶች ውስጥ

አግዚአብሔርን በኢዮሳፋም ለማምለክ ወደ ደቡብ
የፈለሱትን አንዳንዶችን ያካትታል (2ዜ5 19፤ 4፤
30፤ 1፤ 10-11፤ 25-26፤ 34፤ 5-7፤ 35፤ 17-18 ይመ።)።
ስለዚህ የይሁዳ ሕዝብ አግዚአብሔር ከሰብራውያን ሕዝብ
ጋር የጣባቸውን ኪዳን የጠበቀበት ወገን ሆነ። የእስራኤል
ነገድ ዘርን ትውልድ የሆኑት በአዲስ ኪዳን ጊዜም
በፓሊስቲና ይኖሩ እንደ ነበር ልብ ይበሉ (ሐሥ 26፤ 7
ይመ።) ከሉቃ 2፤ 36፤ ከፊል 3፤ 5 ጋር ያነጻጽሩ።
17+24 በሰማርያ ከተሞች አሰፈራቸው፤ ከሌላ
ሳይኑቅ የቀረውን የአገር ፋቅር ለመደምሰስ ቢል
የአሦር ንጉሥ በሰማርያ ከተሞች (የሰማርያ መንግሥት
በአጠቃላይ) ይኖሩ ዘንድ ምርኮኞችን አፍልሰው አመጣ።
ወደ አሦር ሳይወሰዱ በቀሩት እስራኤላውያንና ወደ
ምድራቱ በመጡት ባሕርን መካከል ጋብቻ በመፈጸሙ
ይኸው ጥምረት "ሳምራውያን" የተባሉትን ወገኖች
አስኾኑ። ይህ ጋብቻ ባሕር ሃይማኖቶችን ትውፊት
ከእስራኤል ባህልና እምነት ጋር እንዲቀጥል አደረገ
(ሐ 29-33)። ይሁን እንጂ በአዲስ ኪዳን ዘመን
ብዙዎቹ ሳምራውያን የጣዖት አምልኮ መንገዳቸውን
ትተው እምነታቸውን በአምስቱ የሙሴ መጻሕፍት
ላይ መሠረቱ። የሳምራውያን ትውፊት ፍጹም
እንዳልሆነ በመግለጽ ጌታ ኢየሱስ ሳምራዊቷን ሴት
አስተማራት (ዮሐ 4፤ 4-26)። ከጊዜም በኋላ አያሌ
ሳምራውያን በፊልጶስ አገልግሎት በጌታ ኢየሱስ እመኑ
(ሐሥ 8፤ 5-25)።

ፈልገውን አላወቀም፤ ከዚህም የተነሣ አግ ዚአብሔር ሰብሮ የሚገድል አንበሳ ላከበት” የሚል ወሬ ደረሰው።

27ኪያም የአሦር ንጉሥ፣ “ከሰማርያ ማር ካችሁ ካመጣችኋቸው ካህናት አንዱን፤ በእ ዚያው እንዲኖር መልሳችሁ ውሰዱትና የአ ገሩ አምላክ ምን እንደሚፈልግ ሕዝቡን ያስ ተምር” ሲል አዘዘ። 28ሰለዚህ ከሰማርያ ማርከው ከወሰዱቸው ካህናት አንዱ ወደ ቤቴል ተመልሶ እግዚአብሔርን እንዴት ማምለክ እንደሚገባቸው አስተማራቸው።

29ያም ሆኖ ግን እያንዳንዱ ወገን በየሰፈረበት ከተማ የራሱን አምላክ ሠራ፤ የንንም ቀድሞ የሰማርያ ሕዝብ በኩረብታው ላይ በሠራው ማምለኪያ እየወሰደ አቆመ። 30ከባ ቢሎን የመጡት ሱኮትበናትን፤ ከኩታ የመጡት ኔርጋልን፤ ከሐማት የመጡት አስማትን ሠሩ፤ 31አዋውያንም ኤልሳዘርንና ተር ታቅ የተባሉትን አማልክት ሲሠሩ፤ ከሰፈር ዋይም የመጡት ደግሞ አድራሚሊክና አና ሚሊክ ለተባሉት አማልክታቸው ልጆቻቸውን የሚቃጠል መሥዋዕት አድርገው አቀረቡ። 32እግዚአብሔርን አመለኩ፤ ይሁን እንጂ እያንዳንዱ ወገን የመጣበትን ሕዝብ ለማድ ተከትሎ፤ በየኩረብታው ባሉት ቤተ ጣቦታት የሚያገለግሉትን ካህናት ሾመ። 33በአንድ በኩል እግዚአብሔርን ሲያመልኩ፤ በሌላ በኩል ግን እንደየአገራቸው ልማድ የየራሳቸውን አማልክት ያመልኩ ነበር።

34ይህንንም ልማዳቸውን እስከ ዛሬ ድረስ አልተውትም፤ እግዚአብሔርን በአግባቡ አያመልኩም፤ እንዲሁም እስራኤል ብሎ ለጠራው ለያዕቆብ ዘሮች የሰጣቸውን ሥርዐቶችና ደንቦችን ሕጎችና ትእዛዞችን አይከተሉም። 35እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር ኪዳን ሲገባ እንዲህ ሲል አዘላቸው ነበር፤ “ሌሎችን አማልክት አታምልኳቸው፤ አትስገዱላቸው፤ አታገልግሏቸው፤ አትሠውሳቸውም፤ 36ማምለክ የሚገባችሁ ግን በታላቅ ኃይልና በተዘረጋች ክንድ ከግብፅ ምድር ያወጣችሁን እግዚአብሔርን ብቻ ነው። ለእርሱ ስገዱ፤ ለእርሱም መሥዋዕት አቅርቡ።

37የጻፈላችሁን ሥርዐቶችና ደንቦችን ሕጎችና ትእዛዞች ምን ጊዜም ተግታችሁ

17:29
ዘሌ.26+30፤
ነገ12:31፤
ኤር2:28፤
11:13፤ ሚ14+5
17:31 ፋ*24፤
2ገ19:37
17:32 ነገ12:31
17:34 ዘዳ:17+5፤
ነገ18:31
17:35 ዘወ20:3+5
17:36 ዘወ3:20፤
መዝ136+12
17:37
ዘሌ.19:37፤
ዘዳ5:32

17:38 ዘዳ6:12
17:41
ነገ18:21፤
ወዝ4:2፤
ማቴ6:24
18:1 ኢሳ1:1፤
ሆሌ1:1፤ ሚክ1:1
18:2 ፋ*13፤
ኢሳ38:5
18:3 ነገ14:8፤
ኢሳ38:5
18:4 ዘወ23:24፤
ዘዳ21:9፤
2ገ12:33፤ 21:33
2ዜ53:11፤
ኢሳ36:7፤
18:5 ፋ*19፤
1ሳመ7:3፤
2ገ19:10፤
መዝ21:7፤
125:1፤ ምሳ3:26
18:6 ዘዳ6:18፤
10:20
18:7 ዘዳ39:3፤
2ገ24:1፤
ወዝ4:19፤ ኢዮ
22:25፤ ኢሳ36:5

ጠብቁ። ሌሎች አማልክትን አታምልኩ። 38ኪዳን ንጉሥ ጋር የገባሁትን ኪዳን አትርሱ፤ ሌሎች አማልክቶችም አታምልኩ። 39ይልቅስ አምላካችሁን እግዚአብሔርን አምልኩ፤ ከጠላቶቻችሁ ሁሉ እጅ-የሚታደጋችሁ እርሱ ነውና።”

40ነገር ግን በቀደመው ልማዳቸው ጸኑ እንጂ አልተመለሱም። 41እነዚህ ሕዝቦች ምንም እንኳ በአንድ ወገን እግዚአብሔርን ቢያመልኩት የተቀረጹ ምስሎቻቸውንም ያገለግሉ ነበር። ልጆቻቸውና የልጅ ልጆቻቸውም አባቶቻቸው ያደረጉትን ዛሬም እንደ ቀጠሉበት ነው።

የይሁዳ ንጉሥ ሕዝቅያስ

18:2-4 ተጓ ምብ - 2ዜ5 29:1-2፤ 31:1

18:5-7 ተጓ ምብ - 2ዜ5 31:20-21

18:9-12 ተጓ ምብ - 2ነገ 17:3-7

18 የእስራኤል ንጉሥ የኤላ ልጅ ሆሴዕ በነገሠ በሦስተኛው ዓመት የይሁዳ ንጉሥ የአካዝ ልጅ ሕዝቅያስ ነገሠ። 2ከነገሠም ጊዜ ዕድሜው ሃያ አምስት ዓመት ነበር፤ በአያሩሳሌም ተቀጥለው ሃያ ዘጠኝ ዓመት ገዛ። እናቱ የዘካርያስ ልጅ ስትሆን ስሟ አብያሪ ይባል ነበር። 3አባቱ ዳዊት እንዳደረገው ሁሉ፤ እርሱም በእግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ። 4የኩረብታው ላይ ያሉትን ማምለኪያዎች አስወገደ፤ አዕማደ ጣቦታትን ሰባበረ፤ የአጼራን ምስል ዐምዶች ቈራጠ፤ ሙሴ የሠራውን የናስ አባብ፤ እስራኤላውያን እስከዚያች ጊዜ ድረስ ዕጣን ያጤሉለት ስለነበር ሰባበረው፤ ይህም ነሐሹታን ይባል ነበር።

5ሕዝቅያስም በእስራኤል አምላክ በእግዚአብሔር ታመነ፤ ከእርሱ በፊትም ሆነ ከእርሱ በኋላ ከይሁዳ ነገሥታት ሁሉ፤ እንደ እርሱ ያለ አልነበረም። 6እግዚአብሔር ጋር ተጣበቀ፤ እርሱን ከመከተል ወደ ኋላ አላለም፤ እግዚአብሔር ለሙሴ የሰጠውንም

18:2 በዕብራይስጡ አብያ ማለት አብያሪ ማለት ነው።

18:4 ነሐሹታን የሚለው ቃል ድምፅ ነሐሹ እባብ እንዲሁም ርኩስ ነገር ከሚለው የቃል ድምፅ ጋር አንድ ዐይነት ነው።

18+5 በእግዚአብሔር ታመነ፤ ጸሐፊው ስለ ሰማርያና ስለ ሰሜን መንግሥት መውደቅ ከተናገረ በኋላ የይሁዳን ታሪክ (የደቡብን መንግሥት) እንደ ገና መጻፍ ይጀምራል፤ የሚናገረውም ከጥሩው ንጉሥ ከሕዝቅያስ ዘመን መንግሥት በመጀመር ነው። ሕዝቅያስ በእግዚአብሔር ላይ በነበረው እምነትና በእርሱም በመመካቱ፤ ታላላቅ ከሚባሉት ነገሥታት መካከል እንደ አንዱ ይቈጠር ነበር። ሕዝቅያስ በእግዚአብሔር በእጅጉ ተማመነ፤ ትእዛዞችን ጠበቀ (ፋ* 3-6)። ሕዝቡንም ከገጠኦታቸው ንስሐ ገብተው ወደ እግዚአብሔር ስለ ዘንድ አጥብቆ መከራቸው (2ዜ5 30:6-9)። መንግሥቱ መጀመሪያ ላይ የእግዚአብሔርን ሰጸው፤ አንዳውም፤ ካህናትንና ሌዋውያንንም ግሎታቸው መለሳቸው፤ የፋሲካ በዓልንም

እንደገና እንዲከበር አደረገ (2ዜ5 29:3፤ 30:5)። በይሁዳ የነበሩትን የጣቦት አምልኮ መሠዊያዎችንና የማምለኪያ ኮረብቶችን ሁሉ ለማጥፋት በድፍረት ተነሣ (ፋ* 4)። ስለ ሕዝቅያስ ዘመን መንግሥት በይበልጥ ለመረዳት ምዕ 19-20፤ 2ዜ5 29-32 እና ኢሳ 36-39 ይመልከቱ።

18+7 በአሦር ንጉሥ ላይ ዐመፀ፤ በዚህ ጊዜ በይሁዳ ታሪክ የደቡብ መንግሥት የዓመት ግብር እንዳይከፈል በመገደድ በአሦር ሥልጣን ሥር ወደቀ። ሕዝቅያስ አሦርን በመቃወም ከዓለም አቀፉ ሄራጋር በመተባበር ምንም ዐይነት ግብር ላለመክፈል ዐመፀ። ለአንድ የተደረገው የዚህ ዐመፅ ውጤት በ 18:13-19:37 ላይ ተመዝግቦ ይገኛል።

ትእዛዞች ጠበቀ። ሕዝብአብሔር ከእርሱ ጋር ስለ ነበር የሚያደርገው ሁሉ ተከናወነለት። በአሦር ንጉሥ ላይ ዐመፀ፤ ግብር መገበሩንም ተወ። ሕዝቡ ጋዛና እስከ ግዛቷ ዳርቻ በመዝለቅ ፍልስጤማውያንን ከመጠበቂያ ማማ እስከ ተመሸገችው ከተማ ድረስ ድል አደረጋቸዋል።

ሕዝቅያስ በነገሠ በአራተኛው ዓመት፤ የእስራኤልም ንጉሥ የኤላልጅ ሆሴዕ በነገሠ በሰባተኛው ዓመት፤ የአሦር ንጉሥ ስልምና ሶር ወደ ሰማርያ ገሥግሦ ከተማዬቱን ከበባት፤¹⁰ በሦስተኛውም ዓመት መጨረሻ ያዛት። ሰማርያ የተያዘችውም ሕዝቅያስ በነገሠ በስድስተኛው ዓመት፤ ሆሴዕ በእስራኤል ላይ በነገሠ በዘጠነኛው ዓመት ነበር።¹¹ የአሦር ንጉሥ እስራኤልን ማርኮ ወደ አሦር በማፍለስ በአላሔ፤ በጎዛን ውስጥ በአቦር ወንዝ አጠገብና በሚዶን ከተሞች አስፈራቸው።¹² ይህ የደረሰባቸውም የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ያዘዘውን የአምላካቸውን የእግዚአብሔርን ቃል ሁሉ ከመስማት ይልቅ ኪዳንን ሰላፈረሱ ነበር፤ ትእዛዞቹን አላደመጡም፤ ደግሞም አልፈጸሙም።

ሕዝቅያስ በነገሠ በዐሥራ አራተኛው ዓመት፤ የአሦር ንጉሥ ሰናክራም የተመሸገ ጉትን የይሁዳን ከተሞች ሁሉ እደጋ ጥሎ ያዛቸው።¹⁴ ስለዚህ የይሁዳ ንጉሥ ሕዝቅያስ፤ "በደለኛው እኔ ነኝ፤ ተመለስልኝ፤ እኔም የምትሸይቀኝን ሁሉ እከፍላለሁ፤" ሲል በሐኪሶ ወደ ሰፈረው ወደ አሦር ንጉሥ ይህን መልእክት ላከ። የአሦርም ንጉሥ፤ የይሁዳን ንጉሥ ሕዝቅያስን ሦስት መቶ መክሊት¹⁵ ብርና ወላሳ መክሊት¹⁶ ወርቅ እንዲያገባለት ጠየቀው።

ስለዚህ ሕዝቅያስ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስና በቤተ መንግሥቱ ግምጃ ቤቶች የሚገኘውን ብር ሁሉ ሰጠው።

በዚህ ጊዜም የይሁዳ ንጉሥ ሕዝቅያስ፤ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መዝጊያዎችና መቃኖች ላይ የለበጠውን ወርቅ ነቅሎ ለአሦር ንጉሥ ሰጠው።

ሰናክራም ኢየሩሳሌምን አስፈራራ

18:13+17-37 ተጓ ምብ - ኢሳ 36:1-22
18:17-35 ተጓ ምብ - 2ዜና 32:9-19

የአሦርም ንጉሥ ከሐኪሶ የጦሩን ጠቅላይ አዛዥን ዋና አዛዥንና የጦር መሪውን ከታላቅ ሰራዊት ጋር የይሁዳ ንጉሥ ወዳለበት ወደ ኢየሩሳሌም ላከ፤ እነርሱም ወደ ኢየሩሳሌም መጥተው፤ ወደ ልብስ አጣቢው ዕርሻ በሚወስደው መንገድ ላይ የሚገኘው የላይኛው ኩሬ ውሃ በመሰናኘት

18+8 2ነገ17+9
18+9 ኢሳ1+1
36+1
18+11
ኢሳ37:12
ሐዘ16+39: 23+9
18+12 1ነገ9+6
2ነገ17+15
21+8: ዳን9+6:10
18+13 4*2
ኢሳ17: ሚክ1+9
18+14 2ነገ19+8
ኢሳ24+5: 33+8
18+15
1ነገ15+18
ኢሳ39+2
18+16 2ዜና29+3
18+17
2ነገ20+20
2ዜና32+4:30
ነሀ2+14
ኢሳ20+1: 22+9
18+18 4*26:37
2ነገ19+2
ኢሳ22+15
22+20
6+36:3:11:22
37+2

18+19 4*5
ኢዮ 4:6
18+21 2ነገ24+7
ኢሳ20+5:6
30+5:7: 31+1
ኤር25+19
37+7: 46+2
ሐዘ29+6
18+24 ኢሳ10+8
18+25
2ነገ19+6:22
24+3
2ዜና35+21
18+26 ዕዛ4+7
18+29 2ነገ19+10

የሚወርድበትን ስፍራ ያዙ።¹⁸ ወደ ንጉሡም ላኩበት፤ ከዚያም የቤተ መንግሥቱ አዛዥ የሆነው የኬልቅያስ ልጅ ኤልያቂም፤ ጸሓፊው ሳምናስ እንዲሁም ታሪክ ጸሐፊው የአሳፍ ልጅ ዮአስ ወደ እነርሱ ሄደ።¹⁹ የጦር መሪውም እንዲህ አላቸው፤ "ሕዝቅያስን እንዲህ በሉት፤

"ታላቁ የአሦር ንጉሥ የሚለው ይህ ነው፤ 'ለመሆኑ እንዲህ የልብ ልብ እንድታገኝ ያደረገህ ምንድነው?'²⁰ የጦር ስልትና ኅይል አለኝ ትላለህ፤ ነገር ግን ወሬ ብቻ ነው። በእኔ ላይ እንዲህ ያመፅኸው በማን ተመክተህ ነው?'²¹ እነሆ፤ እንዲህ የምትመክባት ግብፅ የሚደገፍባትን ሰው እጅ ወግታ የምታቁስል የተቀጠቀጠች ሽንብቆ ናት። የግብፅ ንጉሥ ፈርዖንም ለሚመኩበት ሁሉ እንደዚሁ ነው።²² ደግሞም፤ 'የምንመካው በአምላካችን በእግዚአብሔር ነው' የምት ለኝ ከሆነም፤ ሕዝቅያስ ይሁዳንና ኢየሩሳሌ ምን፤ 'ማምለክ ያለባችሁ ኢየሩሳሌም ባለው በዚህ መሠዊያ ፊት ነው' ብሎ የኩረብታ ላይ መመለኪያዎቹንና መሠዊያዎቹን ያስፈረሰበት እርሱ አይደለም?'²³ ከሆነልህ ከጌታዬ ከአሦር ንጉሥ ጋር ውርርድ ግጠም፤ የሚጋልፈው ሰዎች ማግኘት የምትችል ከሆነ፤ ሁለት ሺህ ፈረሶች እስጥሃለሁ።²⁴ የምትመካው በግብፅ ወረሃዶችና²⁵ ፈረሶች ሆኖ ሳለ ከጌታዬ የበታች የጦር ሽማግሌት እንኳ አንዱን እንዴት መመለስ ትችላለህ?'²⁶ ከዚህም በቀር አደጋ ጥዩ ይህችን ስፍራ ለማጥፋት የመጣሁት፤ ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ ይመስልሃል? በዚች አገር ላይ ዘምቼ እንዳጠፋት የነገረኝ ራሱ እግዚአብሔር ነው።"²⁷ ከዚያም የኬልቅያስ ልጅ ኤልያቂም ሳምናስና ዮአስ የጦር መሪውን፤ "እኛ አገልጋዮችህ ስለ ምንሰማ፤ እባክህን በሶርያ ቋንቋ ተናገር፤ በቅጥሩ ላይ ያሉት ሰዎች በሚሰሙት በዕብራይስጥ አትናገረን?" አሉት።

የጦር አዛዥም፤ "ለመሆኑ ጌታዬ ይህን እንድናገር የላከኝ፤ ለጌታችሁና ለእናንተ ብቻ ነውን? እነርሱም እንደ እናንተው ገና ኩሳቸውን ይበሉ ዘንድ፤ ሽንታቸውንም ይጠቁ ዘንድ በቅጥር ላይ ለተቀመጡት ጭምር አይደለምን?"

ከዚያም የጦር አዛዥ ቆሞ ድምፁን ከፍ በማድረግ በዕብራውያን ቋንቋ እንዲህ ሲል ተናገረ፤ "እንግዲህ የታላቁን የአሦርን ንጉሥ ቃል ስሙ!²⁹ ንጉሡ የሚለውም

*18:14 10ሜትሪክ ቶን ያህል ነው።
*18:14 ሜትሪክ ቶን ያህል ነው።
*18:24 ወይም፤ ሠረገለኞች

18+13 የይሁዳን ከተሞች ... ያዛቸውን በ 701 ዓ.ት.ክ. የአሦር ንጉሥ ሰናክራም የይሁዳን ፀመፅ ለማክሸፍ አያሌ ዋና ዋና ከተሞቹን በቀጥተኛ ሥር አደረገ። የግል የሕይወት ታሪኩ አርባ ስድስት የተመሸጉ ከተሞችን እንደያዘ ያመለክታል። ሕዝቅያስም

ከዚህ በኋላ በዐመፅ መግፋቱ የማያዋጣ መሆኑን ተረድቶ ሰናክራምን ይቅርታ በመጠየቅ በአሦር ትእዛዝ የተጣለውን ግብር ለመክፈል ሲል የይሁዳን ግምጃ ቤት እስከማራቆት ድረስ (ቀ 14-16)።

ይህ ነው፤ ከእጃ ሊያድናችሁ አይችልምና ሕዝቅያስ እንዳያታልላችሁ፤ ³⁰ደግሞም ሕዝቅያስ፤ "እግዚአብሔር ያለ ጥርጥር ያድነናል፤ ይህችም ከተማ ለአሦር ንጉሥ አልፋ አትሰጥም" በማለት በእግዚአብሔር እንድትታመኑ የሚነግራችሁን አትቀበሉ።

³¹ሕዝቅያስንም አትሰሙት፤ የአሦር ንጉሥ የሚለው ይህ ነው፤ ከእኔ ጋር ሰላም መሥርቱ፤ እጃችሁን ስሙ፤ ከዚያም ከእናንተ እያንዳንዱ ከገዛ ወይንና ከገዛ በለሱ ይበላሳ፤ ከገዛ ጉድጓዱም ውሃ ይጠጣል፤ ³²ይህም የሚሆነው የእናንተነ፤ ወደ ምትመሰለው ምድር እህልና የወይን ጠጅ፤ ዳቦና የወይን ተከል፤ የወይራ ዛፍና ማር ወዳለበት እስካገባችሁ ድረስ ነው፤ እናንተም ሞትን ሳይሆን ሕይወትን ምረጡ።

"ሕዝቅያስ፤ 'እግዚአብሔር ይታደገናል' በማለት ስለሚያሳስታችሁ አትሰሙት። ³³ለመሆኑ ከአሕዛብ አማልክት ምድርን ከአሦር ንጉሥ እጅ የታደገ ማን አለ? ³⁴የሐማትና የአርፋድ አማልክት እስቲ የት አሉ? የሴፈርዋይም የሂናና የዒዋም አማልክት ታዲያ የት ደረሱ? ሰማርያን ከእጃ አድነዋታልን? ³⁵ከእነዚህ አገሮች አማልክት ሁሉ አገሩን ከእኔ ለማዳን የቻለ ማን አለ? ታዲያ እግዚአብሔር ኢየሩሳሌምን ከእጃ ሊታደጋት እንዴት ይችላል?"

³⁶ነገር ግን ሕዝቡ ዝም አለ፤ ምንም መልስ አልሰጡም፤ ንጉሡ፤ "መልስ እንዳትሰጡ" ሲል አዝዞ ነበርና።

³⁷ከዚያም የቤተ መንግሥቱ አዛዥ የኬልቅያስ ልጅ፤ ኤልያቄም፤ ጸሐፊው ሳምናስ እንዲሁም ታሪክ ጸሐፊው የአሳፍ ልጅ ዮሐን ልብሳቸውን ቀደዱ፤ ወደ ሕዝቅያስም መዋተው የጦር አዛዥ ያላቸውን ነገሩት።

ኢየሩሳሌም ከጠላት እጅ እንደምትድን አስቀድሞ መነገሩ

19፡1-13 ተጓ ምብ - ኢሳ 37፡1-13

19 ንጉሥ ሕዝቅያስ ይህን ሲሰማ ልብሱን ቀደደ፤ ማቅ ለብሰም ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ገባ። ሕዝቅያስ የቤተ መንግሥቱን አዛዥ ኤልያቄምን፤ ጸሐፊውን ሳምናስንና ዋና ዋናዎቹን

18፡31
ዘገ፡13፡23፤
1፡74፡25፤
ኢር14፡3፤
ሰቆ4፡4
18፡32 ዘ፳30፡19
18፡33 2፡719፡12
18፡34
2፡717፡24፤
ኢሳ10፡9፤
ኢር49፡23
18፡35 ሙዘ2፡12
18፡37 ፋ፡18፤
2፡76፡30፤
ኢሳ33፡7፤
36፡3፡22
19፡1 ዘ፳37፡34፤
ዘገ፡14፡6
19፡2 ዘ፳37፡34፤
2፡718፡18፤
ኢሳ1፡1፤
ኢር19፡1

19፡3 ሆሴ13፡13
19፡4 ዘ፳45፡7፤
1ሳሙ17፡26፤
2ሳሙ16፡12፤
ኢር37፡13
19፡6 ዘ፳3፡2፤
ኢሳ 1፡9፤
2፡718፡25
19፡7 ፋ፡37፤
ዘሰ14፡24፤
2ዘር532፡21፤
ኢሳ10፡12፤
ኢር51፡46
19፡8 ዘገ፡33፡20፤
2፡718፡22፤ 18፡14
19፡10
2፡718፡5፡29
19፡12
ዘ፳11፡31፤
2፡717፡6፤
18፡33፤
2ዘር532፡17
19፡13
ኢሳ10፡9-11፤
ኢር49፡23

ካህናት ማቅ ለብሰው ወደ አሞጽ ልጅ ወደ ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲሄዱ ሁሉንም ላካቸው። ³እነርሱም እንዲህ አሉት፤ "ሕዝቅያስ የሚለው ይህ ነው፤ 'እንግዲህ ይህች ዕለት የመክሄት የዘለፋና የውርደት ቀን ናት፤ ይህችም ቀን ልጆች ሊወለዱ ምጥ እንዳፋሩ መግባት ነገር ግን ለመገላገል ዕቅድ እንደታጣበት ሰዓት ናት። 'ሕያው ስግዚአብሔርን ያንቋሽሽ ዘንድ በጌታው በአሦር ንጉሥ የተላከውን የጦር አዛዥን ቃል ሁሉ እግዚአብሔር አም ላክህ ሰምቶ ይሆናልና፤ ስለሰማውም ቃል እግዚአብሔር እንዲገኝ፤ ጸው በሕይወት ስለተረፉት ወገኖቻችን እባክህ ጸልይ።"

⁵የንጉሥ ሕዝቅያስ ሹማምት ወደ ኢሳይያስ በመጡ ጊዜ፤ ኢሳይያስ እንዲህ አላቸው፤ "ለጌታችሁ እንዲህ ብላችሁ ነገሩት፤ 'እንግዲህ እግዚአብሔር የሚለው ይህ ነው፤ 'የአሦር ንጉሥ አገልጋዮች በእኔ ላይ የወረወሯቸውን የሰድብ ቃላት በመሰማትህ አትፍራ። እነሆ፤ እንድ ዕይነት መንፈስ አሳርርበታለሁ፤ የሆነ ወሬም ሲሰማ ወደ አገሩ ይመለሳል፤ እዚያም በሰይፍ እንዲወድቅ አደርገዋለሁ።"

⁶የጦር አዛዥም የአሦር ንጉሥ ለኪሶን ተቶ መሄዱን ሲሰማ ተመለሰ፤ ንጉሡንም ልብናን ሲወጋ አገኘው።

⁹በዚህም ጊዜ የግሕፅ ንጉሥ ኢትዮጵያዊው ቲርሐቅ፤ ሊወጋው በመገሥገሥ ላይ መሆኑን ሰናክራም ሰማ፤ ስለዚህ ወደ ሕዝቅያስ እንደ ገና እንዲህ ሲል መልእክተኞች ላከ፤ ¹⁰ሄዱና ለይሁዳ ንጉሥ ለሕዝቅያስ እንዲህ በሉት፤ 'የምትመክቡት አምላክ፤ "ኢየሩሳሌም በአሦር ንጉሥ እጅ አትወድቅም" በማለት እንዳያታልሁ። ¹¹መቼም የአሦር ንገሥታት በአገሮች ሁሉ ላይ ምን እንዳደረጉ ሰምተሃል፤ ፈጽሞ አጥፍተዋቸዋል፤ ታዲያ እንተስ ከዚህ የምታመልጥ ይመስልሃል? ¹²የቀድሞ አባቶቼ ያጠፉቸውን ሕዝቦች ማለትም ኅዝንን፤ ካራንን፤ ራፊስን እንዲሁም በተላሳር የነበሩትን የዔድንን ሰዎች አማልክታቸው አድነዋቸዋል? ¹³ለመሆኑ የሐማትና የአርፋድ ነገሥታት የት አሉ? የሴፈርዋይም ከተማ ንጉሥስ የት አለ? ደግሞስ የሂና ወይም የዒዋ ነገሥታት የት አሉ?"

18፡30 ሕዝቅያስ ... በእግዚአብሔር እንድታምኑ የሚነግራችሁን አትቀበሉ፤ ተለይቶ በማይታወቅ ምክንያት የአሦር ንጉሥ ሰናክራም ብዙ ሰራዊትን ይዞ ይሁዳን እንደገና በመውረር ኢየሩሳሌምን ከበባት (ፋ 17)። የአሦር የጦር አበጋዦች በእግዚአብሔር ላይ በማሸፍና የሕዝቡንም እምነት በማጣጣል ሕዝቅያስንና መላ ኢየሩሳሌምን ለማሸበር ፈለጉ። ይህ በእግዚአብሔር ስም ላይ የተሰነዘረ ስድብ፤ 'እግዚአብሔር መልእክትን ልከ ቁጣውን እንዲገልጥ በማድረግ እንድ መቶ ሰማኒያ አምስት ሺህ የሰናክራም ሰራዊት እንዲያልቅ

አደረገ፤ ይሁዳም ትድግናዋን አገኘች (19፡6-37፤ 2ዘር 32፡21-22፤ ኢሳ 37፡14-20፡33-38)።
19፡1 ሕዝቅያስ ... ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ገባ፤ ሕዝቅያስ በእግዚአብሔር ላይ ትልቅ እምነት ነበረው (18፡5)። የአሦር ማሰፈራራት ከፊቱ ተደቅኖ እያለ (18፡17-37) በእግዚአብሔር ስም ላይ በተነከዘው ስድብ በመደገጥ ፊቱን ወደ እግዚአብሔር መለሰ፤ ኢሳይያስንም ለኢየሩሳሌምና ለእግዚአብሔር ትሩፋን ይጸልይ ዘንድ ጠየቀው (ፋ 24)።

የሕዝቅያስ ጸሎት

19፡14-19 ተጓ ምብ — ኢፃ 37፡14-20

14ሕዝቅያስም ደብዳቤውን ከመልእክተኞቹ ተቀብሎ አነበበው፤ ከዚያም ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ወጥቶ ደብዳቤውን በእግዚአብሔር ፊት ዘረጋው። 15ከዚያም ሕዝቅያስ እንዲህ ሲል ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፤ "በኢየሱል ላይ በዙፋኑህ የተቀመጥህ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ሆይ፤ በምድር ነገሥታት ሁሉ ላይ አምላክ አንተ ብቻ ነህ፤ ሰማይንና ምድርን የፈጠርህም አንተ ነህ። 16እግዚአብሔር ሆይ፤ አሁንም ጆርህን አዘንብልና ሰማ፤

እግዚአብሔር ሆይ፤ ዐይንህንም ከፊትና እይ፤ ሰናከሬም ሕያው እግዚአብሔርን ይሰድብ ዘንድ የላከውንም ቃል አድምጥ።

17እግዚአብሔር ሆይ፤ የአሦር ነገሥታት እነዚህን አሕዛብችን ምድራቸውን በርግጥ አጥፍተዋል። 18አማልክቶቻቸውን በእሳት ውስጥ ጥለው አቃጥለዋቸዋል፤ በሰው እጅ የተሠሩ ዕንጨትና ደንጊያ ብቻ እንጂ

አማልክት አልነበሩምና። 19አሁንም እግዚአብሔር አምላካችን ሆይ፤ የምድር መንግሥታት ሁሉ እግዚአብሔር አንተ ብቻ አምላክ መሆንህን እንዲያውቁ፤ ከእጁ አድነን።"

ኢሳይያስ ስለ ሰናከሬም መውደቅ ትንቢት ተናገረ

19፡20-37 ተጓ ምብ — ኢፃ 37፡21-38
19፡35-37 ተጓ ምብ — 2ዜና 32፡20-21

20ከዚያም የአዋጽ ልጅ ኢሳይያስ ወደ ሕዝቅያስ እንዲህ ሲል መልእክት ላከ፤ "የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር የሚለው ይህ ነው፤ በአሦር ንጉሥ በሰናከሬም ላይ ወደ እኔ ያቀረብኸውን ልመና ሰምቻለሁ። 21እንግዲህ እግዚአብሔር በእርሱ ላይ የተናገረው ቃል ይህ ነው፤

"ድንግሊቱ የጽዮን ልጅ፤ ትንቅሃለች፤ ታቃልሃለችም፤ የኢየሩሳሌም ልጅ፤

አንተ በላይዋ ስትበር ራሷን ትነቀንቅብሃለች።

22ለመሆኑ የሰደብኸውና ያቃለልኸው ማንን ነው?

19፡14 2፡75፡7
19፡15 ዘፍ1፡11
3፡24፡ ዘ025፡22፡
ኢሱ2፡11
19፡16 ዘ03፡16፡
1፡78፡29፡
መዝ31፡23 71፡2፡
88፡2፡ 102፡2
19፡18 ዘ84፡28፡
መዝ115፡4፡
ኢሳ44፡911፡
ኢር10፡3-10፡
ሐሥ17፡29
19፡19
ኢሱ 4፡24፡
1፡4፡12፡10፡
17፡46፡
1፡78፡43፡
1ዜና16፡8፡
ኢዮ6፡23፡
መዝ3፡7፡ 71፡4
19፡20 1፡79፡3
19፡21 ኢዮ16፡4፡
መዝ44፡14፡
53፡5፡ 64፡8፡
109፡25፡
ምሳ1፡26፡
3፡34፡ ኢሳ10፡5፡
33፡1፡ 47፡1፡
ኢር14፡17፡
18፡13፡16፡
31፡4፡ 46፡11፡
ስቆ2፡13፡
አሞ5፡2
19፡22 ዘሌ19፡2፡
1፡4፡2፡2፡
2፡718፡25፡
ኢዮ 6፡10፡
መዝ16፡10፡
22፡3፡ 71፡22፡
78፡41፡ 89፡18፡
ኢሳ1፡4፡ 6፡3፡
57፡15፡ ሆሌ11፡9

19፡23
መዝ20፡7፡
ኢሳ10፡18፡34፡
14፡8፡ 33፡9፡
ኢር21፡14፡
50፡37፡
ሕዝ20፡47፡ 31፡3
19፡25
ኢሳ22፡11፡
40፡21፡28፡
ሚዝ1፡6
19፡26 ኢዮ8፡12፡
መዝ6፡10፡ 37፡2፡

ድምፅህንስ ከፍ ያደረግኸው?
ዐይንህን በነሱ ላይ ያነሣኸው በማን ላይ ነው?

በእስራኤል ቅዱስ ላይ ነው እንዴ?

23በመልእክተኞችህ እማካይነት፤ በአምላክ ላይ የሰድብ መፃት

አውርደሃል፤ እንዲሁም ብላሃል፤

"በብዙ ሠረገሎቹ፤ የተራራቹን ከፍታ፤

የሊባናሰንም የመጨረሻ ጫፍ ወጥቻለሁ፤

ረጃጅም ዝግባዎቹን፤ ምርጥ የሆኑ ጥዶቹንም ቈርጫለሁ፤

ወደ ሩቅ ዳርቻዎቹ፤ ወደ ውብ ደኖቹም ደርሻለሁ።"

24በሌሎች አገሮችም የውሃ ጉድጓዶች ቈፍራለሁ፤

በዚያም ውሃ ጠጥቻለሁ፤ በእግራ ጫማዎችም፤

የግብፅን ምንጮች ሁሉ ረገጫ አድርቄአለሁ።"

25ከብዙ ጊዜ በፊት፤ ይህን እኔ እንዳደረግሁት

አልሰማም ነበርን? ፅቅዱን ገና ድር አውጥቼ፤

አሁኑ ግን እንዲፈጸም አደረግሁት፤ ይህም የተመሸትትን ከተሞች፤

አንተ የድንጋይ ክምር ማድረግህ ነው።

26የሚኖሩባቸውም ሰዎች ካይላቸው ተሟጢ አልቆለል፤

ደንግጠውም የነፍረት ማቅ ለብሰዋል፤

ሜዳ ላይ እንደ በቀለ ተክል፤ ገና እንዳልጠነከረ የቡቃያ ሥር፤

በቤት ጣራ ላይ በቅሎ፤ ገና ሳያድግ እንደ ጠወለገ ሣርም ሆነዋል።

27የት እንደምትቀመጥ፤ መቼ መጥተህ መቼ እንደምትሄድ፤

በእኔም ላይ የተቈጣኸውን ቀጣ ዐውቃለሁ።

19፡26 መዝ71፡24፡ 83፡17፡ 129፡6፡ ኢሳ4፡2፡ 11፡1፡
13፡7፡ 41፡23፡ 53፡2፡ ኢር8፡9፡ 23፡5፡ ሕዝ7፡17፡
ሰፍ3፡16፡ 19፡27 መዝ139፡14፡

19፡15 ሕዝቅያስ ... ጸለየ፤ ሕዝቅያስ፤ ኢየሩሳሌም እጃን እንድትሰጥ የጠየቀውን የዐመፅ ደብዳቤ ወሰደ በእግዚአብሔር ፊት በመዘርጋት ክልብ አለየ። በሕይወታችን ቸግሮ ሲደቀንብንና ያለውም ነብራዊ እውነት ከፀቅም በላይ ሆኖ ሲሰማን ሕዝቅያስ እንዳደረገው ሁሉ በመሉ ስሜትና ከእምነት በሆነ ጸሎት ወደ እግዚአብሔር መቅረብ ይኖርብናል። እግዚአብሔር ሕዝቡን ከጠላቶቻቸው እጅ እንደሚታደጋቸው ከእርሱ ፈቃድ ውጭ ምንም ነገር ሊደርስባቸው እንደማይችል ቃል ገብተላቸዋል (ማቴ 6፡25-34)፤ ስሙታ መንፍ በእምነት ከእግዚአብሔር ጋር በመጣበቅ ልቦናችንና አእምሮአችንን ለመጠበቅ የሚያስችል የእርሱን ሰላም እናገኛለን (ፊል 4፡6-7)።

19፡19 እግዚአብሔር አንተ ብቻ አምላክ መሆንህን እንዲያውቁ፤ ሕዝቅያስ ለእግዚአብሔር ክብር የጸለየው ጸሎትና በታሪክ ውስጥ መንገዱንና ዐላማውን ንጹሕ አድርጎ እንዲያቀርብ ጌታን መለመኑ እግዚአብሔርን የሚወዱ ሁሉ ሊኖራቸው የሚገባቸውን ከፍተኛ መሻት ያንጸባርቃል። መሉና (ዘፀ 32፡12፤ ዘኁ 14፡13-16፤ ዘዳ 9፡26-29) ጸዋት (መዝ 59፡13፤ 83፡18) በጸሎታቸው ይህንኑ መሻት ገለጹ። እኛም አማኞች እንደ መሆናችን መጠን ከእግዚአብሔር ጋር መሆን አለብን፤ ግድ የሚለገፍ ዐቢይ ጉዳያችን የእርሱን ክብርና ሞገስ ከፍ ማድረግ መሆን ይኖርብታል (ዘኁ 17፡4፤ 6 ጋር ያነጻጽሩ)። ዋናው ጸሎታችንም "ስምህ ይቀደስ" ማለት ይሆን ዘንድ ግድ ነው (ማቴ 6፡9)።

²⁸በእኔ ላይ በመቁጣትህ
ንቀትህም ወደ ጆሮህ ስለ ደረሰኝ
ስናጋዬን በአፍንጫህ አደርጋለሁ
ልጋሜን በአፍህ አገባለሁ
በመጣህበትም መንገድ
እንድትመለሱ አደርጋለሁ።

²⁹ሕዝቅያስ ሆይ፤ ምልክቱ ይህ ነው፤
"በዚህ ዓመት በገዛ እጁ የበቀለውን
በሚመጣው ዓመት ደግሞ የገባውን እህል
ትበላላችሁ፤
በሦስተኛው ዓመት ግን
ትዘራላችሁ፤
ታላቁ ዳላችሁ፤
ወይንም ትተክላላችሁ፤ ፍሬውንም
ትበላላችሁ።

³⁰አሁንም ከዳዊት ቤት የተረፉት
ሥራቸውን ወደ ታች ይሰዳሉ፤ ወደ
ላይም ፍሬ ይፈራሉ።

³¹ከኢየሩሳሌም በሕይወት የተረፉት
ከጽዮን ተራራም ከሞት ያመለጡት
ይወጣሉ።።
የእግዚአብሔር ቅናት ይህን ታደርጋለች።

³²እንግዲህ እግዚአብሔር ስለ አሦር
ንጉሥ የሚለው ይህ ነው፤
"ወደዚች ከተማ ፈጽሞ አይገባም፤
እንዲትም ፍላጻ አይወረርርባትም፤
ጋሻ እንግዳ ወደ እርሷ አይቀርብም፤
በዕፈርም ሞላል አይከባትም።

³³በመጣበት መንገድ ተመልሶ ይሄዳል፤
ተመልሶ ይሄዳል እንጂ ወደዚች
ከተማ ፈጽሞ አይገባም፤
ይላል እግዚአብሔር።

³⁴ስለ ራሴና ስለ ባሪያዬም ስለ ዳዊት ስለ፣
ይህችን ከተማ አድናት ዘንድ
እጋርዳታለሁ።

³⁵በዚያችም ሌሊት የእግዚአብሔር
መልአክ ወጥቶ ከአሦራውያን ሰፈር
መቶ ሰማንያ አምስት ሺህ ሰው ገደለ።
በማግስተም ሰዎቹ ሲነቁ በታው ሬሳ በሬሳ
ሆኖ ተገኙ። ³⁶የአሦር ንጉሥ ሰናከሪም
ከዚያ ተነሥቶ ሄደ፤ ወደ ነገዌም ተመልሶ
በዚያ ተቀመጠ።

³⁷አንድ ቀንም ናሳራክ በተባለው አምላክ
ቤተ ጣዖት ገብቶ በመስገድ ላይ ሳለ፤
አድራሚሊክና ሳራሳር የተባሉ ልጆቹ
በሰይፍ ገደሉት፤ ከዚያም አምልጠው ወደ
አራራት ሸሸ። ልጁ አስራዶንም በእግሩ
ተተክቶ ነገሠ።

19+28 ቀ 33፤
2ዜና33+11፤
ኢሳ30+28፤
ሕዝ19+9፤ 29+4፤
38+4፤ አሞ4+2፤
19+29 ዘ07+9፤
ዘሌ25+5፤
ዘ413+2፤
መዝ107+37፤
ኢሳ65+21፤
አሞ9+14፤
ሉቃ2+12፤
19+30 ዘ64+5፤7፤
ኢሳ5+24፤
11+1፤ 27+6፤
ሕዝ17+22፤
አሞ2+9፤
19+31 ዘ64+5፤7፤
ኢሳ9+7፤
66+19፤ ሰፊ2+9፤
ዘዝ14+16፤
19+33 ቀ 28፤
19+34
2ሳመ-7+15፤
2ሃ20+6፤
19+35
ዘ619+13፤
ዘ01+2+23፤
ኢዮ24+24፤
ኢሳ17+14፤
41+12፤ 9ሆ3+3፤
19+36
ዘ610+11፤
2ሃ12+18፤
19+37 ቀ 7፤
ዘ68+4፤
2ሃ17+24+31፤

20+3 ዘ65+22፤
8+1፤ 1ሃ2+4፤
2ዜና31+20፤
ዘ1+8፤ 5+19፤
13+14
20+5 2ሃ79+3፤
መዝ6+6+8፤
39+12፤ 56+8
20+6 2ሃ719+34፤
1ዜና17+19
20+7 ዘ09+9
20+9 ዘ813+2፤
ኤር44+29
20+10 2ሃ73+18
20+11
ኢሳ- 10+13፤
2ዜና32+31፤

የሕዝቅያስ መታመም
20+1-11 ተና ምሉ - 2ዜና 32+24-26፤
ኢሳ 38+1-8

20በዚያ ጊዜ ሕዝቅያስ በጠና ታሞ
ለሞት ተቃርቦ ነበር። የአሞጽ
ልጅ ነቢዩ ኢሳይያስም ወደ እርሱ ሄደ፤
"እግዚአብሔር፤ ትሞታለህ ከእንግዲህ
በሕይወት አትኖርምና ቤትህን አስተካከል'
ብሎሃል" አለው።

²ሕዝቅያስም ፊቱን ወደ ግድግዳው
መለሶ እንዲህ ሲል ወደ እግዚአብሔር
ጸለየ፤ "እግዚአብሔር ሆይ፤ በታማኝነትና
በፍጹም ልብ በፊትህ እንደ ሄድሁ፤ አንተን
ደስ የሚያስኝህንም እንዳደረግሁ አስብ፤"
ሕዝቅያስም ምርር ብሎ አለቀሰ።

ኢሳይያስ የመካከለኛውን አደባባይ
አልፎ ከመሄዱ በፊት የእግዚአብሔር ቃል
እንዲህ ሲል ወደ እርሱ መጣ፤ "ተመለስና
የሕዝቡን አለቃ ሕዝቅያስን እንዲህ በለው፤
'የአባትህ የዳዊት አምላክ እግዚአብሔር
እንዲህ ይላል፤ 'ጸሎትህን ሰምቻለሁ፤
እንባቤንም አይቻለሁ፤ እነሆ፤ እፈውስሃለሁ።
ከዛሬ ሦስት ቀን በኋላ ወደ እግዚአብሔር
ቤተ መቅደስ ትወጣለህ፤ ሰባድሜህ ላይ
ዐሥራ አምስት ዓመት አጨምርሃለሁ፤
አንተንና ይህችንም ከተማ ከአሦር ንጉሥ
እጅ እታደጋለሁ፤ ስለ እኔ ስለ ራሴና ስለ
ባሪያዬ ስለ ዳዊት ስለ ይህችን ከተማ
እከላከልላታለሁ።"

ከዚያም ኢሳይያስ "ትኩስ የበለሰ ጥፍ
ጥፍ አዘጋጁ" አላቸው፤ እነርሱም አዘጋጁ
ተው ዕባሬኔ ላይ አደረጉለት፤ ተፈወሰም።

⁹ሕዝቅያስም፤ "እግዚአብሔር እኔን
ስለ መፈወሱ ከሦስት ቀን በኋላም ወደ
እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ስለ መውጣቴ
ምልክቱ ምንድን ነው?" ሲል ኢሳይያስን
ጠየቀው።

⁹ኢሳይያስም፤ "እግዚአብሔር የሰጠውን
ተስፋ እንደሚፈጽም ምልክቱ ይህ ነው፤
ጥላው ዐሥር ደረጃ ወደ ፊት ይቅደምን?
ወይስ ዐሥር ደረጃ ወደ ኋላ ይመለስ?" ሲል
ጠየቀው።

¹⁰ሕዝቅያስም መልሶ፤ "ጥላው ዐሥር
ደረጃ ወደ ፊት መሄዱ ቀላል ነገር ነው፤
ደረቁን ዐሥር ደረጃ ወደ ኋላ ይመለስ"
አለ።

¹¹ከዚያም ነቢዩ ኢሳይያስ ወደ
እግዚአብሔር ሮከ፤ እግዚአብሔርም አካዝ

2ዜና
20+20-
24

19+35 የእግዚአብሔር መልአክ፤ ይሁዳ ከአሦር
እጅ በታምራት ትድግናን ማግኘቱ በብሉይ ኪዳን ታሪክ
ውስጥ ከተጠቀሱት ከታላላቅ የመጢዦች ወቅቶች አንዱ
ነው፤ ይህም ከሦስት ጊዜ ባላነሰ በቅዱሳት መጻሕፍት
ተጽፎ ይገኛል (ቀ 35-36፤ 2ዜና 32፤21-22፤
ኢሳ 37፤36)። በዓለም ውስጥ አለ የተባለው ኃይለኛ
መንግሥት በትንሿ በይሁዳ ላይ ተነሣባት። ሸንፈት
የማይቀር መስሎ በታየ ጊዜም፤ እግዚአብሔር ጣልቃ
በመግዛት ሕዝቡን ታደገ። ሕዝቡ እምነታቸውን በእርሱ
ላይ የሚጥሉ ከሆነ፤ እግዚአብሔር ኪዳንን ለማደሰ

እንዲሁም የይሁዳ አምላክና ጠባቂ ለመሆን ፈቃደኛ
መሆኑን በምሕረቱ አሳየ።

20+1 ትሞታለህ፤ ኢሳ 38+1 እና ማብራሪውን
ይመልከቱ።

20+5 ጸሎትህን ሰምቻለሁ፤ ... እነሆ፤
እፈውስሃለሁ፤ ኢሳ 38+5 እና ማብራሪያውን
ይመልከቱ።

20+11 ጥላ ዐሥር ደረጃ ወደ ኋላው
እንዲመለስ፤ ኢሳ 38+8 እና ማብራሪያውን
ይመልከቱ።

በራው ደረጃ ላይ የወረደውን ጥላ ዐሥር ደረጃ ወደ ጓላው እንዲመለስ አደረገ።

ከባቢሎን የመጡ መልእክተኞች

20፥12-19 ተጓ ምብ — ኢሳ 39፥1-8
20፥20-21 ተጓ ምብ — 2ዜና 32፥32-33

¹²በዚያን ጊዜ የባቢሎን ንጉሥ የባልዳን ልጅ መርዳክ ባልዳን የሕዝቅያስን መታመም ስምቶ ስለነበር፤ ደብዳቤና ገጸ በረከት ለሕዝቅያስ ላከለት። ¹³ሕዝቅያስም መልእክተኞቹን ተቀብሎ በዕቃ ቤቱ ያለውን ሁሉ ብሩን፤ ወርቁን ቅመማ ቅመሙንና ከፍ ያለ ዋጋ ያለውን ዘይት የጦር መሣሪያ ግምጃ ቤቱንና በቀረውም ግምጃ ቤት ያለውን በሙሉ አሳያቸው። በቤተ መንግሥቱም ሆነ በመላው ግዛቱ ሕዝቅያስ ሳያሳያቸው የቀረ ምንም ነገር አልነበረም።

¹⁴ከዚያም ነቢዩ አሳይያስ ወደ ሕዝቅያስ ሄዶ፤ “እነዚያ ሰዎች ምን አሉህ? የመጡትስ ከወዴት ነው?” ሲል መየቀው። ሕዝቅያስም መልሶ፤ “የመጡት ከሩቅ አገር ከባቢሎን ነው” አለው።

¹⁵በዚያም፤ “በቤተ መንግሥትህ ምን ምን አየ? ” ሲል መየቀው።

ሕዝቅያስም፤ “በቤተ መንግሥቱ ያለውን ሁሉ አይተዋል፤ በግምጃ ቤቶቹ ሳላሳያቸው የቀረ ምንም ነገር የለም” አለ።

¹⁶ከዚያም አሳይያስ ሕዝቅያስን እንዲህ አሳው፤ “የእግዚአብሔርን ቃል ስማ፤ ¹⁷በቤተ መንግሥትህ ያለው ሁሉ አባቶችህም እስከ ዛሬ ድረስ ያከማቸት በሙሉ ወደ ባቢሎን የሚወሰድበት ጊዜ በርግጥ ይመጣል፤ አንዳች የሚቀር ነገር የለም ይላል እግዚአብሔር። ¹⁸የሥጋህ ቁራጭ የዐጥንትህ ፍላጭ ከሚሆኑት፤ ከምትወልዳቸው ልጆችህ አንዳንዶቹ በምርኮ ይወሰዳሉ፤ በባቢሎንም ቤተ መንግሥት ጃንደረቦች ይሆናሉ።” ¹⁹ሕዝቅያስም፤ “የተናገርኸው የእግዚአብሔር ቃል መልካም ነው” ሲል መለሰ፤ “እኔ አስባለሁ ድረስ ሰላምና ጸዋታ ከተገኘ የሆነው ይሁን” ብሎ አስቦአልና። ²⁰በሕዝቅያስ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፤ የፈጸመውም ሁሉ ከፊውንና ውሃውን ወደ ከተማዬቱ ያመጣበትን የመሬት ለመሬት ቦይ እንዲት አድርጎ እንደ ፊውን በይዞታ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ²¹ሕዝቅያስም

20፥17
2፡724፥13፤
2ዜና36፥10፤
ኢር20፥5፤
27፥22፤
52፥17-23
20፥18
2፡724፥15፤
8፡11፥3፤
ግክ44፥10
20፥20
2፡4፥5፥8፤
2፡718፥17

21፥1 ኢሳ62፥4
21፥2 ሉ16፤
ዘ44፥25፤
9፥4፤ 18፥9፤
1፡714፥24፤
2፡716፥3፤
ኢር15፥4
21፥3 ዘ62፥1፤
ዘ816፥21፤
17፥3፤ መሳ6፥28፤
1፡73፤
2፡718፥4፤
ኢር19፥13
21፥4 ዘ820፥24፤
2፡4፥7፥13፤
ኢሳ66፥4፤
ኢር4፥1፤ 7፥30፤
23፥11፤ 32፥34፤
ሕዝ23፥39
21፥5 1፡77፥12፤
2፡723፥12
21፥6 ዘሌ18፥21፤
19፥31፤
ዘ818፥10፥14፤
2፡73፥27፤ 23፥26
21፥7 ዘ820፥24፤
ዘሌ15፥31፤
ዘ816፥21፤
2፡4፥7፥13፤
2፡723፥4
21፥8
2፡4፥7፥10፤
2፡718፥12
21፥9 ዘ89፥4፤
1፡714፥9፤
ሕዝ5፥7

ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ ልጁ ምናሴም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የይዞታ ንጉሥ ምናሴ

21፥1-10 ተጓ ምብ — 2ዜና 33፥1-10
21፥17-18 ተጓ ምብ — 2ዜና 33፥18-20

21 ምናሴ በነገሡ ጊዜ ዕድሜው ዐሥራ ሁለት ዓመት ነበር፤ በኢየሩሳሌም ተቀምጦም አምሳ አምስት ዓመት ገዝ፤ እናቱም ሐፍሴባ ትባል ነበር። ²ምናሴ የእግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ፊት አሳይ አምቸውን የአሕዛብን አስጸያፊ ልማድ በመከተል በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ድርጊት ፈጸመ። ³አባቱ ሕዝቅያስ ያፈረሰውን የየኩረብታውን ማምለኪያ ስፍራ መልሶ ሠራ፤ የእስራኤል ንጉሥ አክዓብ እንዳደረገው ሁሉ እርሱም ለበአል መመዊያዎችን አቆመ፤ የአሼራንም ስምል ዐምድ ሠራ። እንዲሁም ለሰማይ ከዋክብት ሰራ ዊት ሁሉ ሰገደ፤ አመለካቸውም። “እግዚአብሔር፤” “ሰሜን በኢየሩሳሌም አኖራለሁ” ባለበት በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መሠ ዊያዎችን ሠራ። ⁵በሁለቱም የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ አደባባዮች ለሰማይ ከዋክብት ሰራዊት ሁሉ መሠዊያ ሠራ። ⁶የገዛ ልጁን የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ አቀረበ፤ መተተኛና ጠንቋይ ሆነ፤ ሙታን አነጋጋሪዎችንና መናፍስት ጠሪዎችን ምክር ጠየቀ፤ እግዚአብሔርን ለመቀየር የሚያነሳ ሣውን ክፉ ድርጊት በፊቱ ፈጸመ።

⁷የሠራውን የአሼራን የተቀረጸ ምስል ዐምድ ወስዶ በቤተ መቅደሱ ውስጥ አስቀመጠ፤ ይህም እግዚአብሔር ለዳዊትና ለልጁ ለሰለሞን፤ “በዚህ ቤተ መቅደስና ከእስራኤል ነገዶች ሁሉ በመረጥኋት በኢየሩሳሌም ሰሜን ለዘላለም አኖራለሁ” ያለው ስፍራ ነው። ⁸እንዲሁም፤ “ብቻ ያዘዘኋቸውን ሁሉ ተጠንቅቀው በመፈጸምና ባሪያዬ ሙሴ የሰጣቸውንም ሕግ በሙሉ በመጠበቅ ይጽኑ እንጂ ከእንግዲህ የእስራኤላውያን እግር፤ ለአባቶቻቸው ከሰጠኋቸው ምድር ወጥቶ እንዲንከራተት አላደርግም” ያለው ስለዚህ ስፍራ ነው። ⁹ሕዝቡ ግን አልሰሙም፤ እግዚአብሔር ¹⁰21፥6 ወይም፤ የራሱን ልጅ በዚህ ውስጥ እንዳያልፍ አደረገ።

20፥17 ወደ ባቢሎን የሚወሰድበት ጊዜ፤ ይዞታ ወደ ባቢሎን በምርኮ እንደሚወሰዱ አሳይያስ የተዘየው ትንቢት የተፈጸመው ከ 115 ዓመት ግድም በኋላ ነበር። ይኸውም የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር ጁየፍላሴምን ደምሶ የመሬቱንና የቤተ መቅደሱን ንብረት አሟሮ በወሰደበትና የይዞታንም ሕዝብ የአገሩ ምርኮና አድርጎ በኢጋዘበት ጊዜ ነበር (ከ24፥10-13) ከ2ዜና 33፥11-ከ8፡1፥1-3 ጋር ያጸናጽፋል። 21፥9 ምናሴ አሳታቸው፤ ምናሴ በረከመ ያ55 ዓመት ዘመን መንግሥቱ ውስጥ የይዞታን ሕዝብ ጨለማ ወደሆነው የጣዖት አምልኮ ዘመን መራ።

ይህ ክፉ ንጉሥ ለአባቱ ለሕዝቅያስ አምላክ ከንቀት በቀር ሌላ አልነበረውም። አያሱ ከጠፋቸው ጣዖትን ከሚያመልኩ ሕዝቦች ይልቅ ይህ ንጉሥ ወደባስ ከፋት የእግዚአብሔርን ሕዝብ መራ። እግዚአብሔር ይህን በመሰለው ክፉት ይዞታን ይመራ ዘንድ ምናሴን ለምን በዙፋኑ አስቀመጠው? መልሱም እግዚአብሔር ክፉ የሆኑትን መሪዎች አንዳንድ ጊዜ ከክፉ ተጽዕኖአቸው ሳያስወግዳቸው እንደሚቀር ነው። መሪዎች ከቃሉ ጋር ይጣበቁ ዘንድ ሕዝቡ የመጠየቅና የማሳሰብ ኃላፊነት እንዳለባቸው እግዚአብሔር ሕዝቡን ግድ ይላቸዋል፤ ማንም የአገር መሪ የእግዚአብሔር ቃል ለሚሰጠው

በእስራኤላውያን ፊት ካጠፋቸው አሕዛብ ይልቅ ክፉ ድርጊት እንዲፈጽሙ ምናሴ አሳታቸው።

¹⁰እግዚአብሔር በባሪያዎቹ በነቢያት አማካይነት እንዲህ ሲል ተናገረ፤ ¹¹የይሁዳ ንጉሥ ምናሴ ይህን ሁሉ አስጸያፊ ነጠሐት ሠርቶአል፤ ከእርሱ በፊት ከነበሩት አጥ ራውያን ይልቅ ክፉ ድርጊት ፈጽሞአል፤ ይሁዳንም በጣዖታቱ አስቶአል። ¹²ስለዚህ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር የሚለው ይህ ነው፤ 'ለሚሰማ ሁሉ ጆርዎቹ ጭው እንዲሉ የሚያደርግ ክፉ መከራ በኢየሩሳሌምና በይሁዳ ላይ አመጣለሁ።' ¹³በሰማርያ ላይ ያዘጋጀሁትን መለኪያ ገመድ፣ የአክንብንም ቤት የለካሁበትን ቱንቢ በኢየሩሳሌም ላይ እዘረጋለሁ፤ አንድ ሰው ሳሕን እንደሚወለውል ከወለወለም በኋላ እንደሚገለብጠው እኔም ኢየሩሳሌምን ወለውዬ እገለብጣለሁ። ¹⁴የርሱቱንም ቅሬታ እተዋቸዋለሁ፤ ለጠላቶቻቸው አሳልፌ እሰጣቸዋለሁ፤ ለጠላቶቻቸውም ሁሉ ብዝሃነና ምርኮ ይሆናሉ። ¹⁵ይህን የማደርገውም የቀድሞ አባቶቻቸው ከግላሪ ምድር ከወጡበት ጊዜ እንግሥቱ እስከ ዛሬ ድረስ በፊቱ ክፉ ድርጊት ስለ ፈጸሙና ለቀጣ ሰላነሣሠኝ ነው።" ¹⁶ይልቁንም ምናሴ፣ በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ድርጊት እንዲፈጽም ይሁዳን ካሳተበት ነጠሐት ሌላ፣ ኢየሩሳሌምን ከዳር እስከ ዳር እስኪሞላት ድረስ ብዙ ንጽሐ ደም አፈሰሰ።

¹⁷በምናሴ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፣ የሠራውን ነጠሐት ጨምሮ የፈጸመው ድርጊት ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ¹⁸ምናሴም ከአባቶቹ ጋር አንቀላፋ፤ "የሦዛ አትክልት" በሚባለው በቤተ መንግሥቱ አትክልት ውስጥ ተቀበረ። ልጁ አሞንም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

21:11
ዘፍ15:16;
1ነገ14:9;
ሕዝ18:12
21:12
1ሳሙ3:11;
2ነገ23:26;
24:31
ኢር15:4;
ሕዝ7:5
21:13
2ነገ23:27;
ኢሳ28:17;
34:11;
ሰቆ2:8;
አሞ7:79
21:14
2ነገ19:4;
ሰዘ9:8;
ህሀ1:2;
መዝ78:60;
ኢሳ1:9;
10:21;
ኢር6:9;
12:7;
21:22;
23:33;
40:15;
42:2;
44:7;
28;
50:20;
ሚክ2:12-21
21:15
ዘዐ3:22;
ኢር25:7
21:16
ሐ2:11;
2ነገ24:4;
ኢዮ22:14;
መዝ10:11;
94:7;
106:38;
ኢሳ29:15;
47:10;
59:37;
ኢር2:34;
7:6;
19:4;
22:17;
ሰቆ4:13;
ሕዝ7:23;
8:12;
9:9;
23:34;
ሆሴ4:2;
ሰፍ1:12;
21:18
ሐ26;
አስ15:5;
7:7

21:20
ነገ15:26
21:22
1ሳሙ8:8;

21:19-24 ተጻ ምዝ - 2ዘና 33:21-25

የይሁዳ ንጉሥ አሞን
21:19-24 ተጻ ምዝ - 2ዘና 33:21-25
¹⁹አሞን፣ ሲነግሥ ዕድሜው ሃያ ሁለት ዓመት ነበር፤ በኢየሩሳሌም ተቀምጦም ሁለት ዓመት ገዛ፤ እናቱ ሚሶላም ተባለች፤ እርሷም የዮታባ አገር ሰው የሐሩስ ልጅ ነበረች። ²⁰አባቱ ምናሴ እንዳደረገው ሁሉ እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ድርጊት ፈጸመ። ²¹አባቱ በሂደበት መንገድ ሁሉ ሄደ፤ አባቱ ያመለካቸውን አማልክት አመለከ፤ ሰገደላቸውም። ²²የአባቶቹን አምላክ እግዚአብሔርን ተወ፤ በእግዚአብሔርም መንገድ አልሄደም።
²³የአሞንም ሹማዎች ዐመፁ፤ ንጉሡንም በቤተ መንግሥቱ ውስጥ ገደሉት። ²⁴በዚያም የአገሩ ሕዝብ በንጉሥ አሞን ላይ ያመፁትን ሁሉ ገደሉ፤ ልጁን ኢዮሲዮስንም በእግሩ ተክተው አነገሡት።
²⁵በአሞን ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፣ የፈጸመውም ድርጊት ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ²⁶እርሱም በየዛ አትክልት ውስጥ ባለው መቃብሩ ተቀበረ፤ ልጁ ኢዮሲዮስም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

የሕጉ መጽሐፍ ተገኘ
22:1-20 ተጻ ምዝ - 2ዘና 34:1-2:8-28
22ኢዮሲዮስ ሲነግሥ ዕድሜው ገና ስምንት ዓመት ነበር፤ በኢየሩሳሌም ተቀምጦም ሠላሳ አንድ ዓመት ገዛ። እናቱም የባሎሮት አገር ሰው የአዳያ ልጅ ይዲዳ ነበረች። ²ኢዮሲዮስም በእግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ፤ ወደ ቀንም ወደ ግራም አላለም፤ አባቱ ዳዊት በሂደበት መንገድ ሁሉ ሄደ።
21:22 ነገ11:33 21:23 2ነገ12:20 21:24 2ነገ14:5;
2ዘና33:21; ሰፍ1:1 21:26 ሐ18 22:1 ኢሰ15:39;
ኢር1:2; 25:3 22:2 ዘጸ5:32; 17:19; ነገ14:8

ትምህርት ታማኝ ሆኖ ካልተገኘ፣ ሕዝቡ ሐሰተኛ ብሎ ሊተወው እንደሚችል እግዚአብሔር ሕዝቡን ያሰባለ። በዚህ ዐይነት መንገድም እግዚአብሔር ሕዝቡ ለአምላኩ፣ ለተገለጠው ቃሉ፣ ጽድቅ ላለበት የቅድስና ሚዛኑ የቱን ያህል ታማኝ እንደ ሆነ ይፈትነዋል (ዘጸ 13:3 እና ማዝ ይመ)።
21:10 በነቢያት፣ በምናሴም ጊዜ ኢሳይያስ ትንቢት መናገሩን ሳይቀጥል አልቀረም። የእግዚአብሔር ሕዝብ ከሃላም መንገድ ጋር ተመሳሰለው በሚኖሩበት ጊዜ፣ ነቢይ ከሚያከናውናቸው ነገሮች አንዱ የጽድቅ ድምፅ መሆን ነው (በገጽ 1009 ላይ፣ “ነቢይ በብሉይ ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን ትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
21:14 የርሱቱንም ትሩፍ እተዋቸዋለሁ። ከተመረጡት የእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል በሕዝብነት የቀሩት የይሁዳ ሕዝብ ሲሆኑ፣ እነርሱም በዚህ ጊዜ የመጪዎች ታሪክ ያተረጎሟቸው ወገኖች ነበሩ። ይሁን እንጂ ከእነርሱም አብዛኛዎቹ እንደ ሰሜኑ ሕዝብ ሐሰተኛ አማልክትን በማምለካቸው፣ እግዚአብሔር ያዘጋጀላቸውን ድነት ወደ ጎን ተወተ። በእውነተኛ

አምነት የቆሙት ብቻ ከተመረጡት የእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር እንደሚጸኑ ማረጋገጫ ተሰጥቶአቸዋል (በገጽ 1860 ላይ፣ “ምርጫና ለስቀድሞ መወሰን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
21:17 በምናሴ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፣ ምናሴ በመጨረሻ የሕይወት ዘመኑ ስለገባው ንስሐና ተመዝግቦ ስለሚገኘው ሌላው ሥራው ይበልጥ ለመረዳት 2 ዜና 33:1-19 ይመልከቱ።
22:1 ኢዮሲዮስ፣ ኢዮሲዮስ ጻድቃን ክንባሩት የይሁዳ ነገሥታት መካከል የመጨረሻው ንጉሥ ነበር። ገና ጫባት እያለ (የዐሥራ ስድስት ዓመት ልጅ) እግዚአብሔርን ፈለገ (2ዘና 34:3-4)። ቤተ መቅደሱ እየታደሰ ሳለ ኬልቅያስ በሙሴ የተጸፈውን የኦሪት ሕግ መጽሐፍ አገኘ (2ዘና 34:15)። ይህ ግንት ለእግዚአብሔር ቃል በአዲስ ሁኔታ መዝገብን አመጣ። ጉልሕ የሆነ መንፈሳዊ ተሐድሶም በምድሪቱ ሁሉ ተካሄደ (23:1-30)፤ በኢዮሲዮስ ዘመን መንግሥት የሕዝቡ መንፈሳዊ ሁኔታ እንደተ እንደ ነበር ለመገንዘብ ኤር 1—12፣ ዕን 1:2-4 ይመልከቱ።

³በዘመነ መንግሥቱ በዐሥራ ስምንተኛውም ዓመት አዮሲያስ የሚሰላምን የልጅ ልጅ የኤዜልያስን ልጅ ጸሓፊውን ሳፋንን ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ላከው፤ እንዲሁም አለው፤ ወደ ሊቀ ካህናቱ ወደ ኬልቅ ያሰ ውጣ፤ የበር ጠባቂዎች ከሕዝቡ ሰብስበው ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ የገጣው ገንዘብ ምን ያህል እንደ ሆነ ራሱ እንዲቁጥ ረው አድርገዋል፤ ይህም የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲቁጣጠሩ ለተሾሙት ሰዎች ይሰጥ፤ እነርሱም የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ለሚያደጉት ይከፈላቸው፤ የሚከፍሉትም ለእናደዎች፤ ለጌታቸውና ለድንጋይ ጠራቢዎች ነው። እንዲሁም ለቤተ መቅደሱ እድሳት ሥራ የሚሆኑ ሳንቃዎችና የተጠረቡ ድንጋዮች ይግዙበት። ፖዎቹ ታማኞች ስለሆኑም የተሰ ጣቸውን ገንዘብ መቁጣጠር አያስፈልግም።

⁸ሊቀ ካህናቱ ኬልቅ ያሰ ጸሓፊውን ሳፋንን፤ “የሕጉን መጽሐፍ እኮ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ውስጥ አገኘሁት” ብሎ ሰጠው፤ እርሱም ተቀብሎ፤ አነበበው። ግዚያም ጸሐፊው ሳፋን ሄዶ ለንጉሡ፤ “ሹማምትህ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ውስጥ የነበረውን ገንዘብ አውጥተዋል፤ ቤተ መቅደሱን እየ ተቁጣጠሩ ለሚያሠሩትም አስረክበዋል” አለው። ¹⁰ግዚያም ጸሐፊው ሳፋን ለንጉሡ፤ “ሊቀ ካህናቱ ኬልቅ ያሰ መጽሐፍ ሰጥቶኛል” ብሎ ነገረው። ሳፋንም ለንጉሡ ከመ ጽሐፍ አነበበለት።

¹¹ንጉሡም የሕጉን መጽሐፍ ቃል ሲሰማ ልብሱን ቀደደ። ¹²ግዚያም ካህኑን ኬልቅ ያሰን፤ የሳፋን ልጅ አዚቃምን፤ የሚክያስን ልጅ ዓክብርን፤ ጸሓፊውን ሳፋንንና የንጉሡን የቅርብ አገልጋይ ዓሳያን እንዲህ ሲል

22+3 2ኤ534+201
ኤር39+14
22+4 2ኤ12+45
ወ17+1
22+5 2ኤ12+5
22+6
2ኤ12+11-12
22+7 2ኤ12+15
22+8 ዘ428+61
31+24 743+10
22+10 ኤር36+21
22+11 ቀ*28
22+12
1ሳጦ8+14
2ኤ125+22
ኤር26+24
39+14
22+13
ዘ925+22
ዘ429+24-28
31+17 1ሳጦ9+9
ኤ95+25
42+25 አጥ2+4
22+14 ዘ015+20
22+16 ዘ431+29
ኤሱ23+15
ኤር6+19
11+11 18+11
35+17 839+11
22+17 179+9
22+18 ኤር21+2
37+37
22+19 ዘ010+3
ዘሊ26+31
ኤ957+15
61+1 26ር24+9
25+18 26+6
ወ16+8
22+20
1ኤ121+29
ኤ447+11
57+1 ኤር18+11

አዛዛቸው፤ ¹³ሂዱና ስለ እኔ፤ ስለ ሕዝቡና ስለ ይሁዳም ሁሉ በተገኘው በዚህ መጽሐፍ የተጻፈው ምን እንደ ሆነ እግዚአብሔርን ጠይቁ፤ ምክንያቱም አባቶቻችን ለዚህ መጽሐፍ ቃል ባለመታዘዛቸው፤ እኛን በተመለከተም በዚህ ላይ የተጻፈውን ሁሉ ባለመፈጸማቸው፤ በእኛ ላይ የሚንደው የእግዚአብሔር ቀጣ ታላቅ ነውና።

¹⁴ካህኑ ኬልቅ ያሰን አዚቃም፤ ዓክብርንና ሳፋንን ዓሳያም የሐርሐስ የልጅ ልጅ፤ የቲ ቁጭ ልጅ የአልባሳት ጠባቂውን የሲሊምን ሚስት ነቢዪቱን ሕልዳናን ለመጠየቅ ሄዱ። እርሷም የምትኖረው ኢየሩሳሌም ውስጥ በሁለተኛው ሰፈር ነበር።

¹⁵ነቢዪቱም፤ “የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር የሚለው ይህ ነው፤ ወደ እኔ ለላካችሁ ሰው እንዲህ ብላችሁ ንገሩት፤ ¹⁶እግዚአብሔር የሚለው ይህ ነው፤ የይሁዳ ንጉሥ ባነበበው መጽሐፍ የተጻፈውን ሁሉ በዚህ ቦታና በሕዝቡ ላይ አመጣለሁ። ¹⁷እኔን ስለተውኝና ለሌሎች አማልክት ዕጣን ሰጠኑ፤ እጅቻቸው በሠሯቸውም አማልክት ሁሉ ስላበቁሙኝ፤ ቀጣይ በዚህ ቦታ ላይ ይነዳል፤ አይጠፋምም።” ¹⁸እግዚአብሔርን እንድትጠይቁ ወደዚህ ቦታ ለላካችሁ ለይሁዳ ንጉሥ ይህን ንገሩት፤ ስለ ሰማኸው ነገር የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር የሚለው ይህ ነው፤ ¹⁹እርግማንና ለጥፋት የተዳረጉ ስለ መሆናቸው በዚህ ቦታና በሕዝቡ ላይ የተናገርኩትን ስትሰማ ልብህ ስለተነካና ራስህን በእግዚአብሔር ፊት ሰላዋረድህ፤ ልብስህንም ቀደህ በፊቱ ሰላቀሰህ እግዚአብሔር ሰምቼሃለሁ ብሏል። ²⁰ስለዚህ ወደ አባቶችህ እስበሰብሃለሁ፤

*22+17 ወይም፤ በሁሉ ሥራ ሁሉ

22+3 በዘመነ መንግሥቱ በዐሥራ ስምንተኛውም ዓመት፤ የኢየሲያስ ለእግዚአብሔር መዝገት (በዚህ ጊዜ የሃያ ስድስት ዓመት ሰው ነበር) እንድ መጣት ለእግዚአብሔርና ለሰላም በሰደሃ የገፉትን ሰዎች ያህል ወይም የበለጠ ተቈርቋሪ ሊሆን እንደሚችል ያሳያል።

22+8 የሕጉን መጽሐፍ፤ በኬልቅ ያሰ የተገኘው የሕጉ መጽሐፍ “በሙሴ አማካይነት የተሰጠው” ነበር (2ኤ5 34+14)። ከመጽሐፍ ቅዱስ የመጀመሪያዎቹ አምስት መጽሐፍት ማለትም አምስቱ የሙሴ ሕግ መጽሐፍት ሊሆኑ ይችላሉ (ከ23+25፤ ከዘ8 31+24-26 ጋር ያነጻጽሩ)። ይህም ግኝት በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የተጻፈውን ቃሉን ጣቦት አምላካዊቸና ከሐዲዎች እንዲያጠፋት፤ መሪውና ጠባቂው የእግዚአብሔር እጅ የቱን ያህል እንሚጠብቅ ያመለክታል፤ በእርግጥ በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የተጻፈ ቃል ሊደመሰስ ወይም ሊጠፋ አይችልም (ኢሳ 40+8)።

22+13 ሂዱና ... እግዚአብሔርን ጠይቁ፤ ኢየሲያስ የይሁዳ ንጠላት የማይቀር ፍርድን ከማምጣት ደረጃ ላይ መድረስ አለመድረሱን ለማሻቅ ፈለገ። (1) አንድ ቀን ሕዝቡ ለጠላቶቻቸው አልፈው እንደሚሰጡ እግዚአብሔር በነቢይቱ በሐልዳና በኩል ተናገረ (ቀ* 14-17)። በሌላ አገላለጽ የእግዚአብሔር ሕዝብ በንጠላቱ እየገፋ ሲሄድ ፍርዱ ከማይለወጥበት ደረጃ

የሚደርስበት ጊዜ ይመጣል። (2) ለረጅም ዘመናት የእግዚአብሔር ሕዝብ “የእግዚአብሔር ቀጣ በሕዝቡ ላይ እስኪነሥቱ ፊውስም እስኪያገኙላቸው ድረስ፤ በእግዚአብሔር መልእክተኞች ላይ ተሳለቁ፤ ቃሉን ናቁ፤ ነቢያቱንም አቃለሉ” (2ኤ5 36+16)። የኢየሲያስ ተሐድሶ ያደረገው ነገር ቢኖር፤ በመቃረብ ላይ የነበረውን በይሁዳ ላይ የሚመጣውን አዘገዘው እንጂ ሊያስቀረው ወይም ሊለውጠው አልቻለም (ቀ* 18-20፤ 23+24-27)።

22+19 ራስህን ... ሰላዋረድህ፤ ኢየሲያስ በጌታ ፊት ራሱን በማዋረድ እግዚአብሔርን ደስ አሰኘ። ለመታደስና የእግዚአብሔርን ጸጋ ለመቀበል በእግዚአብሔር ፊት ራሱን ማዋረድ ግድ ነው፤ ይህም የሚከተሉትን ያካትታል። (1) ከአምቢተኝነታችን የተነሣ እግዚአብሔር በእኛ ላይ የሚያመጣው ፍርድ ትክክለኛና ጥበቃ መሆኑን አምና መቀበልን (ቀ* 13)። (2) በእርሱ ጋላ ካልሆነ በቀር እኛ የጋላጠፋትና የክፋት ምርኮኞች ነን፤ መልካሙ ነገር እንዲሆንልን በእርሱ መደገፍ እንዳለብን መገንዘብ (ከምሳ 3+7፤ ከሮሜ 12+3፤ ከ1ቆር 1+4 ጋር ያነጻጽሩ)። (3) የሕንበት መንፈሳዊ ድቀት የተነሣ በእግዚአብሔር ፊት የተሰበረን ልብ ይህ መቅረብ (መዝ 51+17 ይመ። ከዘሌ 26+40-41፤ ከዞጥ 12+3፤ ከ2ኤ5 12+5-6፤ ከምሳ 22+4 ጋር ያነጻጽሩ)። (4) በቅን ልቦና የእግዚአብሔርን ቃል መፍራትና ማክበር (ቀ* 11፤ 2ኤ5 34+18-19)።

ወደ መቃብር በሰላም ትወርዳለህ፤ በዚህ ቦታም የማመጣውን መከራ ሁሉ ዐይኖችህ አያዩም።” ሰዎቹም መልሱን ለንጉሠ ይዘውለት ሄዱ።

ኢዮስያስ ኪዳንን ዐደሰ

23፡1-3 ተጓዥ ምብ — 2ዜና 34፡29-32
23፡4-20 ተጓዥ ምብ — 2ዜና 34፡3-7፡33
23፡21-23 ተጓዥ ምብ — 2ዜና 35፡1፡18-19
23፡28-30 ተጓዥ ምብ — 2ዜና 35፡20—36፡1

23 ከዚያም ንጉሠ የይሁዳንና የኢየሩሳሌምን ሽማግሌዎች ሁሉ ጠራ። የይሁዳንን ሰዎች ሁሉ የኢየሩሳሌምን ከተማ ነዋሪዎች በሙሉ የህፃናቱንና ሃሊያቱን ሁሉ ከልጅ እስከ ዐዋቂ አንድም ሰው ሳይቀር ይዞአቸው ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መጣ። በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ የተገኘውንም የኪዳንን መጽሐፍ ቃል በጀርአቸው እንዲሰሙት በሙሉ አነበበላቸው። ንጉሡም በወንድሙና አጠገብ በእግዚአብሔር ፊት ቆሞ እግዚአብሔርን እንደሚከተል ትእዛዞቹን ደንቦቹን ሥርዐቶቹን በፍጹም ልቡና በፍጹምም ነፍሱ እንደሚጠብቅ በዚህም መጽሐፍ የተጻፈውን ኪዳን እንደሚያጸና በእግዚአብሔር ፊት ኪዳንን አደሰ፤ ከዚያም ሕዝቡ ሁሉ ለኪዳን ያላቸውን ታማኝነት አረጋገጡ።

ንጉሡም ለበአል፤ ለአሼራና ለሰማይ ከዋክብት ሰራዊት ሁሉ የተሠሩትን የመገልገያ ዕቃዎች በሙሉ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንዲያወጡ ሊቀ ህፃናቱን ኬቅያስን በሁለተኛ ማዕረግ ያሉትን ህፃናትና የቤተመቅደሱን በር ጠባቂዎች አዘዘ። ዕቃዎቹንም ከኢየሩሳሌም ውጭ በቂድሮን ሸለቆ ሚዳ ላይ አቃጠላቸው፤ ዐመዱንም ወደ ቤቴል ወሰደው። የይሁዳ ከተሞችና በኢየሩሳሌም ዙሪያ በሚገኙ ኩረብቶች ላይ ዕጣን እንዲያጥኑ የይሁዳ ነገሥታት የሾ መአቸውን የጣዖት ካህናት አባረረ እንዲሁም ለበአል፤ ለዐሳይና ለሠራፊያ፤ ለሰብሰብ ከዋክብትና ለመላው የሰማይ ከዋክብት ሰራዊት የሚያጥኑትን አስወገደ። ሳይከራም ምስል ዐምድ ከእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ አውጥቶ ከኢየሩሳሌም ውጭ ወዳለው ወደ ቂድሮን ሸለቆ ወሰደ አቃጠለው፤ አድቅቆ ፈሞቶም በሕዝቡ መቃብር ላይ በተነው። እንዲሁም ስለ አምልኮ ባዕድ ሥርዐት በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ውስጥ የቤተ ጣዖት ወንድቃዎችን ክፍሎችና ቤቶች ለአሼራ መጋረጃ የሚፈትሉባቸውን ክፍሎች አፈረሰ።

23፡2 ዘ024፡7፤ ዘ831፡11
23፡3 ዘ813፡4፤ 1577፡15፤
23፡11፡12
23፡4 23፡21፡7፤
25፡18፤ ኢር35፡4
23፡5 23፡16፡4፤ ኢር8፡2፤ 43፡13
23፡6 ዘ032፡20፤ ዘ፡19፡16፤
ኢር26፡23፤
31፡40
23፡7 ዘ638፡21፤
15፡14፡24፤
ሕዝብ6፡16

23፡8 ኢሱ18፡24፤
15፡15፡22
23፡9
ሕዝብ44፡10-14
23፡10
ዘሌ18፡21፤
ዘ818፡10፤
ኢሱ15፡8፤
ኢሳ30፡33፤
ኢር7፡31፡32፤
19፡6
23፡11 ሐፍ5፡19፤
ዘ84፡19፤
ዘ9፡34፤
ኢር44፡9
23፡12
23፡15፡23፤
23፡12፡15፤
2ዜና33፡15፤
ኢር19፡13፤
ሰፎ1፡5
23፡13 ዘ827፡15፤
15፡11፡7፤
ኢር11፡13
23፡14 ዘ023፡24፤
ዘ፡19፡16፤
መዘ53፡5
23፡15 ኢሱ7፡2፤
15፡12፡33፤
13፡13
23፡16
15፡11፡32፡32

ኢዮስያስ የቤተ ጣዖት ካህናትን ሁሉ ከይሁዳ ከተማ ወደ ኢየሩሳሌም አወጣቸው፤ ከጌባ ጀምሮ እስከ ቤርሳቤህ ድረስ፤ ካህናቱ ዕጣን ያጥኑባቸው የነበሩትን የኩረብታ ማምለኪያ ስፍራዎችን አረከሰ። ከከተማዬቱ በር በስተግራ በኩል፤ በከተማዬቱ ገዥ በኢዮሱ በር መግቢያ አጠገብ የነበሩትን የበርቶን ማምለኪያ ስፍራዎችን አፈረሰ። የየኩረብታው ማምለኪያ ካህናት ኢየሩሌም ባለው በእግዚአብሔር መሠዊያ ላይ ባያገለግሉም እንኳ ከካህናት ወንድሞቻቸው ጋር እርሻ ያልነካው ቂጣ ይበሉ ነበር።

የሃዋርያው ሸለቆ የነበረውን ቶፊን የባለውን ማምለኪያ አረከሰ፤ ይኸውም ማንም ሰው ወንድ ወይም ሴት ልጁን ለሞ ሎክ በእሳት የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ እንዳያቅርብበት ነው። የይሁዳ ነገሥታት ወደ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መግቢያ ላይ ለፀሐይ አምልኮ የሰጡአቸውን ፈረሶች ከዚያ አስወገደ። እነዚህም ናታን ሚሊክ በተባለ በአንድ ሹም ቤት አጠገብ በአደባባይ ላይ ነበሩ። ኢዮስያስም ለፀሐይ አምልኮ የተሰጡትን ሠረገሎች አቃጠለ።

የይሁዳ ነገሥታት በላይኛው የአካዝ አልፍኝ አጠገብ በሰንኩ ላይ ያቆሟቸውን መሠዊያዎችን ምናልም በሁለቱ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ አደባባዮች ላይ ያሠራቸውን መሠዊያዎች አስወገደ፤ ሰብርብ ራቸውን አወጣ፤ ድቃቸውንም እንሥቶ ወደ ቂድሮን ሸለቆ ጣለው። እንዲሁም ከኢየሩሳሌም በስተ ምሥራቅ ከርኮሶት ኩረብታ በስተ ደቡብ የነበሩትን የአስራኤል ንጉሥ ሰሎሞን ለሲዶናውያን የርኮሶት አምላክ ለአስታሮት ለሞዓብ ሕዝቦች የርኮሶት አምላክ ለሞሎክ ያሠራቸውን የኩረብታ ላይ ማምለኪያዎች ንጉሠ አረከሰ። እሁንም ኢዮስያስ ማምለኪያ የድንጋይ ሐውልቶችን ሰባበረ፤ የአሼራን ምስል ሀምዶች ቂራረጠ፤ ስፍራውንም በሙታን ሀጥንት ሞላው።

አስራኤልን ባሳተው በናባጥ ልጅ በኢዮርብንም የተሠራውን መሠዊያ፤ በቤቴል የነበረውን ያን የኩረብታ ማምለኪያ ስፍራ፤ መሠዊያው ያለበትን ያን የኩረብታ ማምለኪያ ስፍራ እንኳ እንደዚሁ አፈረሰ፤ ድንጋዮቹን ሰባበረ፤ እንደ ዱቂትም አደቀቃቸው፤ የአሼራንም ምስል ዐምድ አቃጠለ።

ኢዮስያስ ዘወር ሲል በኩረብታው ላይ የነበሩትን መቃብሮች አየ፤ ዐፅሞቹንም ከየ መቃብሩ አስወጣ፤ ያ የእግዚአብሔር ሰው

23፡8 ወይም፤ ከፍተኛ ቦታዎች
23፡10 ወይም ወንድ ወይም ሴት ልጁን የገደለ

23፡14 አቃጠላቸው፤ የኢዮስያስ ተሐድሶ፤ አውነተኛ መንፈሳዊ መነቃቃት እውን ይሆን ዘንድ ተለይቶ ለሚታወቅ ንጢአት ንስሐ መግባት አስፈላጊ ነው የሚለውን የቅዱሳት መጻሕፍት መርሐ የተከተለ ነው። ከልብ የሆነ ንስሐ ሲገባ፤ አንድ ሁለት ተብሎ የሚጠቀስ ንጢአት ሁሉ ተለይቶ ይታወቃል፤ ሐሰተኞች ወንድሞችና አንቶች ይባረራሉ፤ ዓለማዊ ልምዶች

ይቀራሉ፤ እግዚአብሔር የሰጠው የጽድቅ ሚዛንም ያጣውን ስፍራ ዳግም ይዟል። ምን መለወጥ እንዳለበት በትክክል ሳይታወቅ፤ ለቤተ ክርስቲያን ንስሐና ተሐድሶ እንደሚያስፈልጋት መወያየቱ፤ ለአውነተኛው የልብና የሕይወት ዘይቤ ለውጥ፤ ሰዎች ቂርጠው አለመነገሳቸውን ያሳያል።

አስ ቀድሞ እንደ ተናገረው፤ የእግዚአብሔር ቃል ይፈጸም ዘንድ፤ መሠዊዎችን ለማርከስ ሲል ዐፅዋቹን በላይ ላይ አቃጠለበት።

¹⁷ንጉሡም፤ "የማየሱሳ የመቃብር ሐውልት የማን ነው?" ሲል ጠየቀ የከተማዬ ተምሳሌት፤ "ከይሁዳ መጥቶ አሁን አንተ ያደረግኸውን ነገር ሁሉ በቤቴል መሠዊዩ ላይ እንደሚደርስ የተናገረ የዚያ የከግዚአብሔር ሰው መቃብር ነው" አሉት።

¹⁸ኢዮሲዮስም፤ "በሉ እንዳለ ተወት፤ ዐፅዎን ማንም ሰው ከቦታው እንዳያንቀሳቅሰው" አለ፤ ስለዚህ የእርሱንና ከሰማርያ የመጣውን ነቢይ ዐፅም ሳይነኩ እንዳለ ተወት። ¹⁹ኢዮሲዮስም፤ በቤቴል እንዳደረገው ሁሉ በሰማርያም ከተሞች ከራሳቸው ላይ የእስራኤል ነገሥታት አሠርተዋቸው የነበሩትንና እግዚአብሔርን ያስቈጡበትን ቤተ ጣዖቶች ሁሉ አስወገደ፤ አረከሳቸውም። ²⁰ኢዮሲዮስ እነዚያን የየኩራብታውን ማምለኪያ ቦታ ካህናትን ሁሉ፤ በየመሠዊዊው ላይ ዐረዳቸው፤ በመሠዊዊዎቹ ላይ የሰው ዐፅም አቃጠለ፤ ከዚያም ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ።

²¹ንጉሡም መላውን ሕዝብ፤ "በዚህ በኪዳኑ መጽሐፍ በተጻፈው መሠረት የአምላካችሁን የእግዚአብሔርን ፋሲካ አክብሩ" ብሎ አዘዘ። ²²እስራኤልን ከመሩ ከመሳፍንት ዘመን ጀምሮ፤ በእስራኤልና በይሁዳ ነገሥታት ዘመን ሁሉ፤ እንደዚህ ያለ ፋሲካ መቼም ተከብሮ አያውቅም። ²³በኢዮሲዮስ ዘመን መንግሥት በዐሥራ ስምንትኛው ዓመት ግን ይህ ፋሲካ በኢየሩሳሌም ለእግዚአብሔር ተከበረ። ²⁴ከዚህም በቀር ኢዮሲዮስ ሙታን እነጋሪዎችንና መናፍሰት ጠሪዎችን፤ የየቤተ ሰውን አማልክት፤ ጣዖታ ትን እንዲሁም በይሁዳና በኢየሩሳሌም የተገኙትን ሌሎች አስጸያፊ ነገሮች ሁሉ አስወገደ፤ ይህን ያደረገውም ከሁኑ ክልቅያስ ከእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ሳካኘው መጽሐፍ የተጻፈው የሕግ ቃል ተፈጻሚነት እንዲኖረው ለማድረግ ነው። ²⁵በሙሴ ሕግ በተጻፈው መሠረት በፍጹም ልቡ፤ በፍጹም ነፍሱ፤ በፍጹም ንይሉ ወደ እግዚአብሔር የተመለሰ፤ እንደ ኢዮሲዮስ ያለ ንጉሥ፤ ከእርሱ በፊትም ሆነ ከእርሱ በኋላ ፈጽሞ አልተነሣም። ²⁶ይህም ሆኖ እንኳ ለቀጣ እንዲነሣ ምናሲ ካደረጋቸው

23+18
15713+29:31
23+20 ዘፀ22+20:1
15713+21
23+21 ዘፀ12+11:4
24+7: ዘፀ16+18
23+23 ዘፀ12+11:5
ዘኀ28+16
23+24
ዘፍ31+19:
ዘሌ19+31:
ዘፀ7+26: 18+11:
23+16+3
23+25
1400+7+3:
ኤር22+15
23+26
23+21+16:12:
ኤር23+20:
30+24

ነገሮች ሁሉ የተነሣ፤ እግዚአብሔር በይሁዳ ላይ ከነደ ደው ከአስፈሪው ቍጣው ገና አልበረደም ነበር። ²⁷ስለዚህ እግዚአብሔር፤ "እስራኤልን እንዳስወገድሁ ሁሉ ይሁዳንም ከፊቴ እስወግዳለሁ የመረጥኋትን ከተማ ኢየሩሳሌምንና፤ ስሜ በዚያ ይሆናል" ብሎ የተናገር ሁለትን ይህን ቤተ መቅደስ አተዋለሁ" አለ።

²⁸በኢዮሲዮስ ዘመን መንግሥት የተከናወነው ሌላው ሥራ፤ የፈጸመውም ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን?

²⁹ኢዮሲዮስ ንጉሥ በነበረበት ዘመን የግብፅ ንጉሥ ፈርዖን ኒካው የአሦርን ንጉሥ ለመርዳት ወደ ኤፍራጥስ ወንዝ ወጥቶ ነበር፤ ንጉሥ ኢዮሲዮስም ጦርነት ሊገጥመው ወጣ፤ ሆኖም ፈርዖን ኒካው ፊት ለፊት ገጥሞት መገደ ላይ ገደለው። ³⁰የኢዮሲዮስም አገልጋዮች ከመገደ ፊት ለፊት በሠረገላ ወደ ኢየሩሳሌም አምጥተው በገዛ መቃብሩ ቀበሩት። የአገሩም ሰዎች የኢዮሲዮስን ልጅ ኢዮአክስን ወሰዱት፤ ቀብተውም በአባቱ እግር አነገሡት።

የይሁዳ ንጉሥ ኢዮአክስ

23+31-34 ተጓ ምሰ - 2ዘና 36+2-4

³¹ኢዮአክስ ሲነግሥ ዕድሜው ሃያ ሦስት ዓመት ነበር፤ እርሱም በኢየሩሳሌም ተቀምጦ ሦስት ወር ገዛ። እናቴ አሚጣል ትባላለች፤ እርሷም የልብና ሰው የኤርምያስ ልጅ ነበረች። ³²አባቶቹ እንዳደረጉ ሁሉ፤ እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ከፉ አደረገ። ³³በኢየሩሳሌም ተቀምጦ ስዎቹንም ፈርዖን ኒካው በሐማት ምድር ራብላ በምትባል ቦታ በሰንሰለት አሰረው፤ በይሁዳም ላይ መቶ መክለት ብርና አንድ መክለት ወርቅ ግብር ጣለበት። ³⁴ፈርዖን ኒካው የኢዮሲዮስን ልጅ ኤልያቂምን በአባቱ በኢዮሲዮስ እግር አነገሠው፤ ኤልያቂም ይተባለ ስሙንም ኢዮአቂም ብሎ ለወጠው። ነገር ግን

723+27 1578+29 ይመ::
23+33 ፅብራይሙ ከዚህ ጋር ይሰማገል። የሰብሳ ሊቃናት ትርጉም ግን (2ዘና 36+3 ይመ)፤ ኒካው በሐማት ምድር ራብላ በምትባል ላይ አስወገደው
223+33 3.4 ሜትሪክ ቶን ያህል ነው::
223+33 34 ኪሎ ግራም ያህል ነው::

23+25 ኢዮሲዮስ ... ከእርሱ በፊትም ሆነ ከእርሱ በኋላ፤ በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ከነገሡት ነገሥታት መካከል፤ ከዳዊትም እንኳ ሳይቀር ኢዮሲዮስ በጣም ታማኝና ለተቀበለው ኅላፊነት ራሱን የሰጠ ንጉሥ እንደ ነበር ከዚህ ላይ ተገልጿል (2ሳሙ 17:7-15 ይመ)። ራሱን ሙሉ በሙሉ አሳልፎ በመስጠትና በእግዚአብሔር ቃል ታማኝ ሆኖ በመገኘት ረገድ ኢዮሲዮስ ከሁሉም የላቀ ነበር (ከ18:5፤ ከዘፀ 6:5፤ ከኤር 22+15-16 ጋር ያነጻጽሩ)።
23+26 ከአስፈሪው ቍጣው ገና አልበረደም ነበር፤ ኢዮሲዮስ ግብረገብ ያለው መሪ ሆኖ መንፈሳዊ

መንቃቃትና ተሐድሶ በየደርግም እንኳ የይሁዳ ሕዝብ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው እጅግ አቅጣጫለው ስለነበረ፤ የጠለቀና በላቂ የሆነ ለውጥ ማምጣት ከእንግዲህ የሚቻል አልነበረም። ሕዝቡና ካህናቱ ልባቸው በከፋት በመሞላቱ፤ በይሁዳ ላይ የተሰየነው ፍርድ ዘገየ እንጂ አልተነሣም ነበር (ኤር 11+13:27 ይመ)። ስለዚህ ኢዮሲዮስ ከሞተ በኋላ መንፈሳዊና ግብረ ገዛዊ ዝቅጠት በፍጥነት ተከሠተ፤ ሕዝቡ ካደረሰው ጥፋት የተነሣም እግዚአብሔር መንግሥታቸውን ለማጥፋት ግድ የሆነበትም ከሃያ ሁለት ዓመት በኋላ ነበር።

ኢዮአክሰን በምርኮ ወደ ግብፅ ወሰደው፤ እርሱም በዚያ ሞተ። ³⁵ኢዮአቄምም ፈርዖን ኒካዕ የጠየቀውን ብርና ወርቅ ከፈለፈ፤ ይህን ለማድረግም የመሬት ግብር ባለፈ የአገሩም ሰዎች እንደ ገቢው መጠን ብሩንና ወርቁን እንዲከፍሉ አደረገ።

ኢዮአቄም የይሁዳ ንጉሥ

23+36-24 ተጓ ምብ - 2ዜና 36+5-8

³⁶ኢዮአቄም ሲነግሥ ዕድሜው ሃያ አምስት ዓመት ነበር፤ በኢየሩሳሌም ተቀምጦም ዐሥራ አንድ ዓመት ገዛ። እናቱ ዘዪዳ ትባላለች፤ እርሷም ዮናማ ተወላጅ የፊዳያ ልጅ ነበረች። ³⁷ኢዮአቄም አባቶቹ እንደ አደረጉት ሁሉ፤ እርሱም በአግዚአብሔር ፊት ከፋ ነገር አደረገ።

24 በኢዮአቄም ዘመን መንግሥት የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር ምድሪቱን ወረረ፤ ኢዮአቄምም ሦስት ዓመት ገበረለት፤ ከዚያ በኋላ ግን ሕሳቡን ለውጦ በናቡከደነፆር ላይ ዐመፀ። ²አግዚአብሔርም በኢዮአቄም ላይ ባቢሎናውያን፣ ሶርያውያን፣ ሞዳባውያንና አሞናውያን አደጋ ጣዮችን ላከበት፤ በአገራቸው በነበሩት አማይነት በተነገረው በአግዚአብሔር ቃል መሠረት ይሁዳን ያጠፋ ዘንድ እነዚህን ላከ። ቅዱሱ ያርቃቸው ዘንድ እነዚህ ነገሮች ሁሉ አግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት በይሁዳ ላይ በትክክል ሲፈጸሙ ችለዋል፤ ይህም ምናሴ ስለ ሠራው ንጢአትና ስለ

23+35 ኤር2+16
23+36 ኤር26+1
23+37 1፡715+26
24+1 ቀ*10፤
2፡718+7፤
25+11፤ ልዝ5+12፤
ኤር4+7፤
25+1፡9፤ 35+11፤
39+1፤ 40+1፤
50+17፤ 52+15፤
ሕዝ32+2፤
ዳን1+1፤ 7+4
24+2 2፡715+2፤
ኤር28+1819፤
ኤር5+15፤
12፡79፤
25+1፤ 26+1፤
35+11፤ 36+1፤
ሕዝ23+23፤
ዳን1+2፤ ዕን1+6
24+3 1፡714+9፤
2፡713+23፤
18+25፤ 21+12፤
ኤር15+4

24+4 ዘ023+21፤
2፡721+16፤
ኤር22+3፤
ሰቅ3+42
24+5
ኤር22፤ 18-19
24+6 1ዜና3፤ 16፤
ኤር22፤ 19፤ 24፤ 28፤
36+30፤ ሕዝ19+1
24+7 ዘፋ፤ 15፤ 18፤
2፡718+21፤
ኤር1+14፤ 25+9፤
46+24፤ 25

ፈጸመውም ሁሉ፤ ጎረቤቱም ንጹሕ ደም ስላፈሰሰ ነው። ኢየሩሳሌምም በንጹሕ ደም እንድትገለቀቅ በማድረግ፤ አግዚአብሔር ይቅርታ ለማድረግ አልፈለገም።

⁵⁰ኢዮአቄም ዘመን መንግሥት የተከናወነው ለላው ሥራ የፈጸመውም ድርጊት ሁሉ በይሁዳ ነገሥታት ታሪክ ተጽፎ የሚገኝ አይደለምን? ⁶ኢዮአቄምም ከአባቶቹ ጋር እንቀላፋ፤ ልጁ ዮአኪንም በእግሩ ተተክቶ ነገሠ።

⁷የባቢሎንም ንጉሥ ከግብፅ ደረቀ ወንዝ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ የነበረውን ግዛቱን ሁሉ ወሰደበት ስለ ነበር፤ የግብፅ ንጉሥ ከአገሩ ዳግም ለዘመቻ አልወጣም።

የይሁዳ ንጉሥ ዮአኪን

24+8-17 ተጓ ምብ - 2ዜና 36+9-10

⁸ዮአኪን ሲነግሥ ዕድሜው ዐሥራ ስምንት ዓመት ነበር፤ እርሱም በኢየሩሳሌም ተቀምጦ ሦስት ወር ገዛ። እናቱ ኔስታ ትባላለች፤ እርሷም የኢየሩሳሌም ሰው የኤልናታን ልጅ ነበረች። ጎረቤቱ እንዳደረገው ሁሉ እርሱም በአግዚአብሔር ፊት ከፋ አደረገ።

¹⁰በዚያን ጊዜ የባቢሎን ንጉሥ የናቡከደነፆር ወር አለቆች ወደ ኢየሩሳሌም መዋተው ከበቧት፤ ¹¹የወር አለቆቹ ከበባ

24+8 ቀ*15፤ 1ዜና3፤ 16፤ ኤር13፤ 18፤ 22፤ 24፤ 26፤
29+2፤ 37+1 24+9 1፡715+26፤ 24+10 ቀ*1፤ 24+12
2፡725+27፤ ኤር13፤ 18፤ 22፤ 24፤ 24-30፤ 24+1፤ 29+2፤
*24+2 ወይም ከለዳውያን

24+1 የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር፤ ኅያል የሆነው የአዲሲቱ ባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር ከ605—562 ዓ.ቅ.ክ. ነገሠ። በ605 ዓ.ቅ.ክ. ፓለስቲናን በመውረር ከኢየሩሳሌም አንዳንድ ምርኮችን ወደ ባቢሎን መልሶ መስዳቸው። ይህም በኤርምያስ የተተነበየው ሰባው የምርኮ ዓመት የተጀመረበት ነው (ኤር 25+11-12)። ኢርምያስ፤ ሕዝቅኤልና ዳንኤል በናቡከደነፆር ዘመን ትንሢት ይናገሩ ነበር። ይሁዳ በናቡከደነፆር የወደመችውና የተማረከችው በሚከተሉት ሦስት የሃይት ደረጃዎች ነበር።

(1) በ 605 ዓ.ቅ.ክ. ንጉሥ ኢዮአቄም ተሸነፈ፤ ንጉሡም ከቤተ መቅደሱ ሀብትና ከቤቱ መንግሥቱ ሠራተኞች (ከእነዚህም ጋር ዳንኤልና ሦስቱ ዕብራውያን ወንድሞቹ ነበሩ ዳን 1፤ 7) ጋር እጁን በሰንሰለት ታሰሮ ወደ ባቢሎን ተወስደ (ቀ* 1-7፤ 2ዜና 36+6-7)።

(2) በ597 ዓ.ቅ.ክ. ኢየሩሳሌም እንደገና ተወረረች፤ ንጉሥ ዮአኪንና የቀረው የቤተ መቅደስ ሀብትና ዐሥር ሺህ ሕዝብ ወደ ባቢሎን ተወስዱ (ቀ* 14-16)፤ ከተወሰዱት መካከልም ነቢዩ ሕዝቅኤል አንዱ ነበር።

(3) በ586 ዓ.ቅ.ክ. ባቢሎናውያን ለመጨረሻ ጊዜ ኢየሩሳሌምን ወረሩ፤ በዚህ ጊዜ ከተማይቱንና ቤተ መቅደሷን አጠፉ። ከአጡ ከነሙት በቀር ንጉሥ ሴዲቅያስና የቀሩት ሕዝብ ሁሉ ወደ ባቢሎን ተጋዙ (25+1-12፤ ኤር 52+29)።

24+1 ባቢሎን፤ አዲሲቷ ባቢሎን እውን ሆናለች የተባለችው የአሦርን ልዕለ ኅያልነት በመስበር ከ605-539 ዓ.ቅ.ክ. ባለው ዘመን ውስጥ በዓለም ዘንድ አቻ የሸ መንግሥት በሆነችለት ጊዜ ነበር። የባቢሎን መንግሥት

ለ70 ዓመት ያህል የቆየ ሲሆን፤ ይህም ዘመን የይሁዳ ሕዝብ በምርኮ ከቆየበት 70 ዓመት ጋር ተመሳሳይ ነው። ባቢሎንም በፈንታው ይሁዳ ወደ አገራቸው እንዲመለሱ በፈቀደው (2ዜና 36+22-23፤ ዕዝ 1፤ 1-4) በፋርስ ንጉሥ፤ በቂርስ ተሸነፈች (539 ዓ.ቅ.ክ.)። 24+2 በአግዚአብሔር ቃል መሠረት፤ የደቡብ መንግሥት በባቢሎን እንደሚግረክ አስቀድሞ የተነገረው ምርኮው ከመካሄዱ ከ 150 ዓመት በፊት ነበር (ኢሳ 6፤ 11-12፤ 39+6)፤ ምርኮው ለስድስ ዓመት እንደሚቆይ ኤርምያስ (ኤር 25+1-12) አስቀድሞ ተናገረ።

24+3 ከፈቱ ያርቃቸው ዘንድ፤ የይሁዳ መውደቅ የከፋውን የምናሰን ንጢአት በተከተሉት አምስተኛና ንስሐ ባልዝቡት ሕዝብ ላይ የተላለፈ የአግዚአብሔር ፍርድ ነበር። (1) ከሕደት ከመጨረሻው ደረጃ ላይ ደረሰ፤ ካህናቱና ነቢያቱ ዋሹ (ኤር 5፤ 31)። ስግብግብነትና አጭበርባሪነት (6፤ 13)፤ ኢግብረገባዊነትና ዘመፅ አጻሪነት (ኤር 5፤ 8-9)፤ ኢፍትሐዊነትና ዐመፅ (ኤር 6፤ 7)፤ የአግዚአብሔርን ቃል መናፍቅ (ኤር 8፤ 9-10)፤ አለመታመን (ኤር 9፤ 2-3)። በሕዝቡ የሕይወት ዘይቤ ላይ ጎልተው የሚታዩ ባሕርያት ነበሩ። (2) አግዚአብሔር በብሉይ ዚዳን ሕዝቡ ላይ ያስተላለፈው ከዛሬ ፍርድ ዛሬ ለምገናገሮ አማኞች ማስጠንቀቂያ ነው። እግዚአብሔር የተፈተኑ ቅርንጫፎችን የማያስተርፋቸው ከሆነ፤ ተዳቅለው የሚገኙት ወገኖች ከዓለም ጋርና ንጢአት ከሆነው የኑሮ ዘይቤ ጋር ተስማምተው ከኖሩ ዝም አይላቸውም (ሮሜ 11፤ 18-25 ይመ)።

በሚያደርጉበትም ሰዓት ናቡከደነፆር ራሱ ወደ ከተማዬቱ መጣ።¹²የይሁዳ ንጉሥ ዮአኪን፣ እናቱ፣ የከብር አጃቢዎቹ፣ መሳፍንቱና ሹማምቱ ሁሉ እጃቸውን ለባቢሎን ንጉሥ ሰጡ። የባቢሎን ንጉሥ በነገሠ በስምንተኛው ዓመት ዮአኪንን ማርኮ ወሰደው።¹³እግዚ አብሔር አስቀድሞ እንደ ተናገረው፣ ናቡከ ደነፆር የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስና የቤተ መንግሥቱን ሀብት በሙሉ አጋዘ፤ የእስራኤል ንጉሥ ሰሎሞን ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ያሠራቸውንም የወርቅ ዕቃዎች ሁሉ ወሰደ።¹⁴ደግሞም የኢየሩሳሌምን ሕዝብ እንዳለ የጦር አለቆቹንና ተዋጊዎቹን በሙሉ፣ የእጅ ባለሙያዎችንና ቀጥቃጦችን ሁሉ ጨምሮ ባጠቃላይ ህሥር ሺህ ሰው በምርኮ ወደ እገሩ ወሰደ። በዚያ የቀሩት የመጨረሻዎቹ የገሪቱ ድኾች ብቻ ነበሩ።¹⁵ናቡከደነፆር የአኪንን ማርኮ ወደ ባቢሎን ወሰደው እንዲሁም የንጉሡን እናት፣ ሚስቶቹን፣ ሹማምቱና በእገር የታወቁትን ታላላቅ ሰዎችም ከኢየሩሳሌም ወደ ባቢሎን ወሰደ።¹⁶ደግሞም የባቢሎን ንጉሥ በአጠቃላይ ብርቱ የሆኑትንና ለጦርነት ብቃት ያላቸውን ሰባት ሺህ ተዋጊዎች አንድ ሺህ የእጅ ባለሙያዎችንና ቀጥቃጦችን በምርኮ ወደ ባቢሎን ወሰደ።¹⁷ከዚያም የዮአኪንን አጎት ማታንያን በምትኩ አነገሠው፤ ስሙንም ሴዴቅያስ አለው።

የይሁዳ ንጉሥ ሴዴቅያስ

24፡18-20 ተን ምዝ — 2ዜና 36፡11-16፣
ኤር 52፡1-3

¹⁸ሴዴቅያስ ሲነግሥ ዕድሜው ሃያ አንድ ዓመት ነበር፤ በኢየሩሳሌም ተቀምጦም ሀሥራ አንድ ዓመት ገዛ። እናቱ አሚባል ትባላለች፤ እርሷም የልብና ሰው የኤርምያስ ልጅ ነበረች።¹⁹ኢየሱቁም እንዳደረገው ሁሉ፣ እርሱም በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገር አደረገ።²⁰እንግዲህ ይህ ሁሉ በኢየሩሳሌምና በይሁዳ፣ ላይ ሊደርስ የቻለው ከእግዚአብሔር ቀጣዩ የተነሣ ነበር፤ በመጨረሻም ከፊቱ አራቶቹው።

24+13 1፡77+51፣
2፡720፡17፣
25፡14፡15፣
፳፱፡17፣
ኢ፡439፡16፣
42፡22፣
ኤር15፡13፣
17፡3፣ 20፡5፣
27፡16፣ 28፡3፣
ሕዝ7፡21፣
8፡71፡2፣ 5፡2፡23፣
፳፭፡13፣
24፡14 ዘ815፡11፣
28፡36፣
2፡725፡12፣
2ዜና36፡20፣
ኢ፡፫፡16፣
መዝ9፡18፣
ኢ፡43፡13፣
ኤር40፡7፣
52፡16፣ ማቴ1፡11
24፡15 ቀ፡8፣
1፡72፡19፣
2፡720፡18፣
አሰ2፡6፣
ኢ፡439፡7፣
ሰቆ2፡9፣ ሕዝ1፡2፣
17፡12-14፣
19፡9፣ 8፡713፣
24፡16 ልዝ2፡1፣
ኤር24፡1፣
24፡17 1ዜና3፡15፣
2ዜና36፡11፣
ኤር1፡3፣ 37፡1፣
52፡1፣ ሕዝ17፡13
24፡18
2፡723፡31፣
1ዜና3፡16፣
ኤር39፡1
24፡19
1፡715፡26፣
ኤር37፡2
24፡20 ዘ፳33፡15፣
ዘ44፡26፣ 29፡27፣
2፡713፡23

25፡1 ኢ፡423፡13፣
29፡3፣
ኢ፡4፡16-17፣
21፡2፣ 32፡1፡2፣
33፡4፣ 34፡1-7፣
ሕዝ21፡22፣ 24፡2
25፡3 ዘ፳26፡26፣
ኢ፡422፡2፣
ኤር14፡18፣

የኢየሩሳሌም መውደቅ

25፡1-12 ተን ምዝ — ኤር 39፡1-10
25፡1-21 ተን ምዝ — 2ዜና 36፡17-20፣
ኤር52፡27
25፡22-26 ተን ምዝ — ኤር 40፡7-9፣
41፡1-3፣16-18

በዚህ ጊዜ ሴዴቅያስ በባቢሎን ንጉሥ ላይ ዐመፀ።

25 መንግሥት በዘጠነኛው ዓመት በዐሥረኛው ወር፣ ከወሩም በዐሥረኛው ቀን የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር መላ ሰራዊቱን ይዞ ወደ ኢየሩሳሌም ዘመተ፤ ከከተማዬቱ ቅጥር ውጭ ሰፈረ፤ ዙሪያውንም በሙሉ በዕርድ ከበባት። ጎተማዬቱም እስከ ሴዴቅያስ ዘመን መንግሥት ዐሥራ አንደኛ ዓመት ድረስ እንዲሁ እንደ ተከበበች ቁየች።²በአራተኛው ወር በዘጠነኛው ቀን በከተማዬቱ ውስጥ የተከሠተው ራብ ጸንቶ ስለነበር ሕዝቡ የሚቀምጡው አጣ።³ምንም እንኳ ባቢሎናውያን፣ ከተማዬቱን እንደ ከበቧት ቢሆንም የከተማዬቱ ቅጥር ተጣሰ፤ ሰራዊቱም ሁሉ በንጉሡ አትክልት አጣገብ ባለት በሁለቱ ቅጥሮች መካከል በሚገኘው ዘር አልፎ በሌሊት ሸሸ፤ ሸሽቱም ወደ የርዳዳሱ ሸለቆ።⁴ነበር።⁵ይሁን እንጂ የባቢሎን፣ ሰራዊት ንጉሡን ተከታትሎ በኢየሪክ ሚዳ ላይ ደረሰበት። ወታደሮቹ ሁሉ ተለይተውት ተበታትነው ነበር። ሕዳሱም ተያዘ፤ በዚያን ጊዜ ራብላ ወደ ነበረው ወደ ባቢሎን ንጉሥ አመጡት፤ ቀጣትም ተፈረደበት። ሼዴቅያስ ጦር ዐይኑ እያየም የገዛ ልጆቹን ገደለበት፤ ከዚያም

25፡3 ኤር37፡21፣ ሰቆ2፡20፣ 4፡9 25፡4 ኢ፡፫30፡14፣
መዝ144፡14፣ ኢ፡4፡17፣ 6፡3፣ 50፡15፣ 51፡44፣
58፣ ሕዝ33፡21 25፡5 ዘ፳26፡36፣ ሕዝ2፡14፣ 17፡21
25፡6 ዘ፫34፡11፣ ኢ፡422፡3፣ ኤር38፡23 25፡7 ዘ428፡36፣
ኤር21፡7፣ 32፡45፣ 34፡3፡21፣ ሕዝ2፡11፣ 19፡9፣ 40፡1

*25፡3 ኤር52፡፳፭ ይመ።
*25፡4 በዚህና በቀ፡፲፭ 13፡25 እንዲሁም 26 ላይ፣
ከለዳውያን
*25፡4 ወይም፣ በ፺፭፡፲፱
*25፡5 በዚህም ሆነ በቀ፡፲፭ 10 እና 24 ላይ፣
ከለዳውያን

24፡20 ሴዴቅያስ በባቢሎን ንጉሥ ላይ ዐመፀ፤ እግዚአብሔር ይሁዳን ሳይሆን ባቢሎንን ያጠፋታል። በማለት የሐሰት ነቢያት ተናገረው ስለነበር፣ ሴዴቅያስ በከፊል በባቢሎን ንጉሥ ላይ ዐመፀ። የኤርምያስ መልእክት ተቀባይነት ባይኖረውም እንኳን ተቃራኒውን ይፋ አደረገ፤ ይኸውም እግዚአብሔር ዐመፀኛች የሆነበትን ሕዝብን በባቢሎን ቀንበር ሥር እንደሚያደርጋቸው ነበር። እውነተኛው የእግዚአብሔር መልእክተኛ መሆኑን በማረጋገጥ ፍጻሜ በማግኘት የተመሰከረው የኤርምያስ ትዝቢት ነበር (ከዘዳ 18፡21-22 ጋር ያነጻጽሩ፣ በገጽ 1009 ላይ፣ «ነቢይ በብሉይ ኪዳን» በሚል ርእስ ተፈረመን የትኩረት ጽሑፍ ይመ።)።
25፡1 ዙሪያውን በሙሉ በዕርድ ከበባት። በኢየሩሳሌም ላይ የተደረገው ከበባ በ 588 ዓ.ቅ.ክ. የተጀመረ ሲሆን፣ ለዐሥራ ስምንት ወር ያህል ቆይቶአል

(ቀ፡1-3)፣ የደረሰውም ጥፋት በሰቆ 2፡20-21፣ 4፡3-20፣ 5፡2-15፣ ሕዝ 5፡10 ላይ ተገልጿል። ከሕዝቡ ሢሰው በሰይፍ ሲያልቅ፣ ሌላው ሢሰው ደግሞ በረሀብና በበሽታ አለቀ (ሕዝ 5፡12፣ እንዲሁም ኤር 38፡17-19፣ 39፡1፣ 52፡4፣ ሕዝ 24፡1-2)።
25፡7 ሴዴቅያስም ... የገዛ ልጆቹን ገደለበት፣ የኢየሱድ የመጨረሻ ልጅ ሴዴቅያስ ለዐሥራ አንድ ዓመት ገዛ። ከጸድቅ አባቱ እምነት በመራቅ ብዙ ጊዜ ኤርምያስን አሳደደው። ኤርምያስ ያለውን ሴዴቅያስ ቢሰማ ኖሮ (ኤር 38፡14-28 ይመ።)፣ የደረሰበት መከራ አይደርስበትም ነበር። እንደዚሁም ቤተ ክርስቲያንና ምእመናን አንድ የእግዚአብሔር ሰው የሆነ የሚያስተላልፈውን መልእክት ባይሰሙ፣ ቤተ ክርስቲያና ራሷን ከጥፋት አፋፍ ላይ ማግኘቷ አይቀርም፤ ልጆቿም ክፉ በሆነው በዓለም ነገር ሊማረኩ ይችላሉ።

ሁለት ዐይኖቹን በማውጣት በናስ ሰንሰለት አስረው ወደ ባቢሎን ወሰዱት።

⁹የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር በነገሡ በዐሥራ ዘጠነኛው ዓመት፤ በአምስተኛው ወር ከወሩም በሰባተኛው ቀን የክብር ዘቡ ሰራጮች አዛዥና የባቢሎን ንጉሥ ከፍተኛ ባለ ሥልጣን የሆነው ናቡከደነፆን ወደ አያሩሳሌም መጣ። ¹⁰የአግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ፤ ቤተ መንግሥቱንና በአያሩሳሌም የሚገኙትን ቤቶች ሁሉ አቃጠለ፤ እያንዳንዱም ታላላቅ ሕንጻ ለእሳት ዳረገው። ¹¹በክብር ዘቡ አዛዥ የተመራው መላው የባቢሎን ሰራዊትም በአያሩሳሌም ዙሪያ የነበረውን ቅጥር አፈረሰው። ¹²የክብር ዘቡ አዛዥም በከተማዬቱ ቀርቶ የነበረውን፤ ከድ ፋም በዚያ የተገኘውን ሰው ሁሉ ወደ ባቢሎን ንጉሥ የገባውን ጭምር በምርከ ወደ ባቢሎን ወሰደው። ¹³ሆኖም አዛዥ ከአገ ሬው ሰዎች ምንም የሌላቸውን ድኾች ወይን እንዲተክሉ፤ ዕርሻም እንዲያርሱ እዚያው ተዋቸው። ¹⁴ባቢሎናውያን የናስ ዐምዶቹን፤ በቤተ መቅደሱ ውስጥ የነበሩትን ተንቀሳቃሽ የዕቃ ማስቀመጫዎችንና ከናስ የተሠራውን የውሃ ማጠራቀሚያ ክብ

በርሜል ሰባብረው ናሱን ወደ ባቢሎን ወሰዱ። ¹⁵እንዲሁም ምንቸቶቹን፤ መጫሪያዎቹን፤ መከሰተሪያዎቹን፤ ጭልፋዎቹን፤ ባጠቃላይም ከናስ የተሠሩትን የቤተ መቅደሱን መገልገያ ዕቃዎች ሁሉ ወሰዱ። ¹⁶የክብር ዘቡ አዛዥም ከንጹሕ ወርቅና ብር የተሠሩትን ጽናዎችና የመርጫ ወጭቶችን ወሰደ።

¹⁷ሰሎሞን ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መገልገያ ብሎ ከናስ ያሠራቸው ሁለት ዐምዶች፤ የውሃ ማጠራቀሚያው ክብ በርሜልና ተንቀሳቃሽ የዕቃ ማስቀመጫዎቹ ክብ ደታቸው ከሚዛን በላይ ነበር። ¹⁸እያንዳንዱ ዐምድ ዐሥራ ስምንት ክንድጽ ሲሆን፤ የናስ ጉልላት ነበረው፤ የጉልላቱ ርዝመት ሦስት ክንድጽ ሆኖ፤ ዙሪያውን በመላው የናስ መርከብና የሮማን ፍሬዎች ቅርጽ ነበረው፤ ሌላውም ዐምድ ከነቅርጾቹ ከዚሁ ጋር ተመሳሳይ ነበር።

¹⁹የክብር ዘብ አዛዥም ሊቀ ካህኑን ሠራያንን በማዕረግ ከእርሱ ቀጥሎ ያለውን ካህኑን ሶፍንዶስንና ሦስቱን የበር ጠባቂዎች እስከፍ ሄድርን ወሰዳቸው። ²⁰እስከዚያች ጊዜ ድረስ በከተማዬቱ ውስጥ ከቀሩትም የተዋጊዎቹን አለቃና አምስት የንጉሡን አማካሪዎች ወሰዳቸው። ደግሞም የአገሩን ሕዝብ ለውትድርና የሚመለምለውን ዋና የወር አለቃ የነበረውን ጽሕፈውንና

25+9 ዘፀ13+16+
ነወ1+3+
መዝ74+38+
79+1+
ኢሳ701+3+
60+7+
63+15+18+
64+11+
ኤር2+15+
17+27+ 21+10+
26+6+18+
ስፋ4+11+
አዋ2+15+
ሚክ3+12
25+10 ኤር50+15
25+11
ዘሌ26+44+
ዘጸ28+36+
25+12
25+12 25+124+14
25+13 15+7+50
25+14 ዘኀ7+14+
25+124+13+
ፀዝ1+7
25+15
25+124+13+
ኤር15+13+
20+5+ 27+16-22
25+17
15+7+15-22
25+18 ፋ18-21+
25+12+9+ 23+4+
1ዜ56+14+
ፀዝ7+11+
ነወ11+11+
ኤር21+1+
29+25+ 37+3

በከተማዬቱ ውስጥ የተገኙትን የጽሕፈውን ሥልሳሰዎች ወሰዳቸው። ²¹አዛዥ ናቡከደነፆንም እነዚህን ሁሉ ይዞ ልብና ወዳለው ወደ ባቢሎን ንጉሥ አመጣቸው። ²²ንጉሡም ሰዎቹን በሐማት ምድር እዚያው ልብና ውስጥ አስገደላቸው። ይሁዳም ከምድሩ በዚህ ሁኔታ ተማርከ ሄደ።

²³የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር፤ የሳፋን የልጅ ልጅ የሆነውን የአኪታምን ልጅ ጎዶልያስን እዚያው በቀረው በይሁዳ ሕዝብ ላይ አለቃ አድርጎ ሾመው። ²⁴መላው የሰራዊቱ ጦር አለቆችና ሰዎቻቸው የባቢሎን ንጉሥን አገረ ገዥ አድርጎ ጎዶልያስን መሾሙን ሲሰሙ፤ እርሱ ወዳለበት ወደ ምጽጳ መጡ፤ እነርሱም የናታንያ ልጅ እስማኤል፤ የቃራም ልጅ ዮሐናን፤ የነጠፋዊው የተንሐሜት ልጅ ሠራያ የማዕከታዊው ልጅ ያሕዘንያና ሰዎቻቸው ነበሩ። ²⁵ጎዶልያስም፤ “የባቢሎናውያንን ሽማግሌት አትፍሩ፤ እዚሁ አገር ኑሩ፤ የባቢሎንን ንጉሥ አገልግሎ፤ ሁሉም ነገር ይሳካላችኋል” ሲል ይህንኑ በቃለ መሐላ አረጋገጠላቸው። ²⁶ነገር ግን በሰባተኛው ወር ፀጉሣዊ ዝርያ የነበረው የኤልሳማ የልጅ ልጅ የሆነው የናታንያ ልጅ እስማኤል ዐሥር ሰዎች ይዞ መዋቶ ጎዶልያስንና በምጽጳ አብረውት የነበሩትን የይሁዳን ሰዎችና ባቢሎናውያንን ገደለ። ²⁷ባቢሎናውያንን ከመፍራታቸው የተነሣም የተሾች ትልቅ ሳይ ባል ሕዝቡ ሁሉ ከሰራዊቱ የጦር አለቆች ጋር ወደ ግብፅ ሸሹ።

የአኪን ከእስራት ተፈታ

25+27-30 ተገ ምብ - ኤር 52+31-34

²⁸የይሁዳ ንጉሥ ዮአኪን በተማረከ በሠላሳ ሰባተኛው ዓመት፤ በዐሥራ ሁለተኛው ወር ከወሩም በሃያ ሰባተኛው ቀን የርማሮዴቅ በባቢሎን በነገሡ በዓመቱ የአኪንን ከእስራት ፈታው። ²⁹በርሃራኒም መንፈስ አነጋገረው፤ በባቢሎን አብረውት ከነበሩት ነገሥታት ይልቅ ከፍ ያለውን የክብር ቦታ ሰጠው። ³⁰ዮአኪንም የእስር ቤት ልብሱን ጣለ፤ እስከ ዕድሜው ፍጽሟ ድረስ ከንጉሡ ማዕድ ዘወትር ይመገብ ጀመር፤ ³¹ንጉሡም ለዮአኪን እስከ ዕድሜው ፍጽሟ ድረስ የዕለት ቀለቡን ይሰጠው ነበር።

25+17 8.1 ሜትር ያህል ነው።
25+17 1.3 ሜትር ያህል ነው።
25+27 አጭራ ማርዶክ ይሳላል።

1 ይሁዳም ከምድሩ ... ተማርከ ሄደ፤ ይሁዳ ሲወሰድ፤ የዳዊት ሥርወ መንግሥት ምድራዊ ሥልጣን አከተመ። ሕዝቡ በመንግሥትነት ላይ ቢሆንም እንኳ፤ የዳዊትን ዘር በተመለከተ ትንቢት እንደተጠበቀ ነው (2ሳሙ. 7. እንዲሁም በገጽ 465 ላይ፤ “እግዚአብሔር መንግሥት የገባው ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን

የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። እግዚአብሔር መንግሥቱ ለዘላለም የሆነው የዳዊት ልጅ ክርስቶስ የሚመጣበትን ሁኔታ ማዘጋጀቱን ቀጠለ (ሉቃ 1፡33)። በዳዊት መሲሐዊ ዘር በቡል፤ እግዚአብሔር ቄዴቶ፤ “የተመረጠ ትውልድ፤ የንጉሥ ካህናት፤ ቅዱስ ሕዝብ፤ እግዚአብሔር ለራሱ የለያችሁ ወገኖች” (1ጴጥ 2፡9) የተባለውን ይዘጋጃል።

የእስራኤልና የይሁዳ ነገስታት

ይህ ሰንጠረዥ የእስራኤልና የይሁዳ ነገስታት ከእስራኤል ንጉስ ኢጥርብአም እና ከይሁዳ ንጉስ ሮብሞ ጀምሮ እስከ ኢየሩሳሌም ውድቀት ድረስ የነገሱትን ነገስታት ይዘረዝራል። የተገለጹት ዘመናት እያንዳንዱ ንጉሥ በግልጽ የነገሰበትን የሚያሳዩ ሲሆኑ በሌላ ንጉስ ጥላ ስር የመሩበትን ጊዜ አይጨምርም። መሐከለኛው አምድ በሃያ አመታት ልዩነት የተከፋፈለ ነው። በመካከለኛው አምድ ግራና ቀኝ ያሉት አምዶች የሚያሳዩት በ1ኛና በ2ኛ ነገሥት እንዲሁም በ2ኛ ዜና ውስጥ እያንዳንዱ ንጉሥ የነገሰበትን ታሪክ የያዙትን ምንባቦች ነው። ይህን ሰንጠረዥ በመጠቀም በእስራኤልና በይሁዳ የነገሡትን ነገሥታትና አቻዎቻቸውን እንዲሁም እያንዳንዱ ንግሥና የቆየበትን የጊዜ እርዝመት ማየት ይቻላል። የመጨረሻው አምድ የሚያሳየው ዋና ዋና ነብያት የኖሩበትንና ያገለገሉበትን ጊዜ ነው።

ምንባብ	የእስራኤል ነገሥታት	ዘመን ዓ.ት.ክ.	የይሁዳ ነገሥታት	ምንባብ		ነቢያት
1 ነገሥት 12:25— 14:20	ቀዳማዊ ኢዮርብሞ	930	ሮብሞ	1 ነገሥት 12:1-24; 14:21-31	2 ዜና 10:1— 12:16	
			አብያ	15:1-8	13:1— 14:1	
15:25-31	ናዳብ	910	አሳ	15:9-24	14:2— 16:14	
15:32— 16:7	ባእስ					
		890				
16:8-14	ኤላ					
16:15-22	ዘምሪ፣ ታምሲ፣ ያምሪ					
16:23-28	ያምሪ					
16:29— 22:40	አከዓብ	870	ኢዮሣፍጥ	22:41— 50	17:1— 21:3	ኤልያስ
2 ነገሥት						
1:1-18	አካዝያስ					
3:1—8:15	አዮራሞ	850				ኤልሳስ

የእስራኤልና የይሁዳ ነገስታት

ምንባብ	የእስራኤል ነገሥታት	ዘመን ዓ.ት.ክ.	የይሁዳ ነገሥታት	ምንባብ		ነቢያት
2ነገሥት		850		2ነገሥት	2ዜና	ኢልሳል (ካለፈው የቀጠለ)
			ኢዮራም	8:16-24	21:4-20	
9:30— 10:36	ኢዩ		አካዝያስ	8:25-29	22:1-9	
			ጎቶልያ	11:1-21	22:10— 23:21	
		830	ኢዮአስ	12:1-21	24:1-27	
13:1-9	ኢዮአካዝ	810				
13:10-25	ዮአስ		አሜስያስ	14:1-22	25:1-28	
		790				
14:23-29	ዳግማዊ ኢዮርብሣም		ዓዛርያስ (ያዝያን)	15:1-7	26:1-23	ዮናስ
		770				አሞኔ
15:8-15	ዘካርያስ ሰሎም					ሆሴዕ
15:16-22	ምናሴም	750				

የእስራኤልና የይሁዳ ነገስታት

ምንጣብ	የእስራኤል ነገሥታት	ዘመን ዓ.ክ.ክ	የይሁዳ ነገሥታት	ምንጣብ		ነቢያት
2ንገሥት		750		2ንገሥት	2ዜና	ሆሴዕ (ካለፈው የቀጠለ)
15፡23-26	ፋቲሲያስ					ኢሳያስ
15፡27-31	ፋቄሐ		ኢዮአታም	15፡32-38	27፡1-8	ሚካያስ
17፡1-6	ሆሴዕ	730	አካዝ	16፡1-20	28፡1-27	
	የሰማገሪያ ውድቀት	722				
		710	ሕዝቅያስ	18፡1— 20፡21	29፡1— 32፡33	
		690				
		670	ምናሴ	21፡1-18	33፡1-20	
		650				

የእስራኤልና የይሁዳ ነገስታት

ምንጣብ	የእስራኤል ነገሥታት	ዘመን ዓ.ት.ክ.	የይሁዳ ነገሥታት	ምንጣብ		ነቢያት
				2ኛ ንገሥት	2ኬ.ኖ	
		650				
			አሞን	21+19-26	33+21-25	ናሆም
			ኢዮሲያስ	22+1—23+30	34+1—35+27	ኤርምያስ
		630				ዕንባቆም
			ኢዮአክስ	23+31-33	36+1-4	አንባቆም
			ኢዮአቄም	23+36—24+7	36+5-8	አገቅኤል
			ዮአኪን	24+8-17	36+9-10	
			ሴዴቅያስ	24+18—25+21	36+11-21	ዳንኤል
		590				
			የኢየሩሳሌም መውደቅ	25+8-17	36+15-19	
		586				
		570				
		550				